

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第二百九十一卷至第三百卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

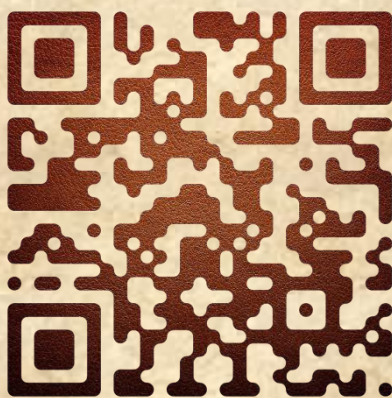
说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年一月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十一	- 3 -
初分著不著相品第三十六之五	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十二	- 30 -
初分著不著相品第三十六之六	- 30 -
初分说般若相品第三十七之一	- 36 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十三	- 55 -
初分说般若相品第三十七之二	- 55 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十四	- 83 -
初分说般若相品第三十七之三	- 83 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十五	- 114 -
初分说般若相品第三十七之四	- 114 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十六	- 143 -
初分说般若相品第三十七之五	- 143 -
初分波罗蜜多品第三十八之一	- 159 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十七	- 177 -
初分波罗蜜多品第三十八之二	- 177 -
初分难闻功德品第三十九之一	- 180 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十八	- 203 -
初分难闻功德品第三十九之二	- 203 -
大般若波罗蜜多经卷第二百九十九	- 230 -
初分难闻功德品第三十九之三	- 230 -
大般若波罗蜜多经卷第三百	- 253 -
初分难闻功德品第三十九之四	- 253 -
补阙真言	- 278 -
回向偈	- 278 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánshēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵.誝誝曩.三婆嚩.鞞日啰斛.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí yī
大般若波罗蜜多经卷第二百九十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī wǔ
初分著不著相品第三十六之五

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng wǔ yǎn zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù
不行五眼著不著相是行般若波罗蜜多，不行六
shéntōng zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
神通著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng fó shí lì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行佛十力著不著相是行般若波罗蜜多，不行
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
十八佛不共法著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng wú wàng shī fǎ zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行无忘失法著不著相是行般若波罗蜜多，
bù xíng héng zhù shě xìng zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行恒住舍性著不著相是行般若波罗蜜多。

shàn xiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè zhì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行一切智著不著相是行般若波罗蜜多，不行
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhuó bù zhuó xiàng shì xíng bō rě bō luó mì
道相智、一切相智著不著相是行般若波罗蜜
duō
多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè tuó luó ní ménzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì
不行一切陀罗尼门著不著相是行般若波罗蜜
duō bù xíng yī qiè sān mó dì ménzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō
多，不行一切三摩地门著不著相是行般若波
luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yù liú guǒzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行预流果著不著相是行般若波罗蜜多，不行
yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó
一来、不还、阿罗汉果著不著相是行般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng dú jué pú tí zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行独觉菩提著不著相是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě bō
不行一切菩萨摩诃萨行著不著相是行般若波
luó mì duō
罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí ruò
“善现，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，若
bù xíngzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhuó bù zhuóxiàng shì xíng bō rě
不行诸佛无上正等菩提著不著相是行般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú sè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú shòu xiǎng xíng shí bù
时，于色不起著不著想，于受、想、行、识不
qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yǎnchù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú ěr bí shé shēn
时，于眼处不起著不著想，于耳、鼻、舌、身、
yì chù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
意处不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú sè chù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú shēng xiāng wèi
时，于色处不起著不著想，于声、香、味、
chù fǎ chù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
触、法处不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yǎn jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú sè jiè yǎn shí jiè jí
时，于眼界不起著不著想，于色界、眼识界及
yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
眼触、眼触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú ěr jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú shēng jiè ěr shí jiè jí
时，于耳界不起著不著想，于声界、耳识界及
ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
耳触、耳触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú bí jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú xiāng jiè bí shí jiè jí
时，于鼻界不起著不著想，于香界、鼻识界及
bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
鼻触、鼻触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú shé jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú wèi jiè shé shí jiè jí
时，于舌界不起著不著想，于味界、舌识界及
shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
舌触、舌触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú shēn jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú chù jiè shēn shí jiè jí
时，于身界不起著不著想，于触界、身识界及
shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
身触、身触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú yì jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú fǎ jiè yì shí jiè jí
时，于意识界不起著不著想，于法界、意识界及
yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
意触、意触为缘所生诸受不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú dì jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú shuǐ huǒ fēng kōng
时，于地界不起著不著想，于水、火、风、空、
shí jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
识界不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú wú míng bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú xíng shí míng sè
时，于无明不起著不著想，于行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
烦恼不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú bù shī bō luó mì duō bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú jìng jiè
时，于布施波罗蜜多不起著不著想，于净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不起著不著想，
shì xíng bō rě bō luó mì duō
是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú nèikōng bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú wàikōng nèi wàikōng
时，于内空不起著不著想，于外空、内外空、
kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
空、自性空、无性自性空不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú zhēn rú bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú fǎ jiè fǎ xìng bù
时，于真如不起著不著想，于法界、法性、不
xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng
法住、实际、虚空界、不思議界不起著不著想，
shì xíng bō rě bō luó mì duō
是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú kǔ shèng dì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú jí miè dào shèng
时，于苦圣谛不起著不著想，于集、灭、道圣
dì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
谛不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú sì jìng lǜ bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú sì wú liàng sì wú
时，于四静虑不起著不著想，于四无量、四无
sè dìng bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
色定不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú bā jiě tuō bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú bā shèng chù jiǔ cì
时，于八解脱不起著不著想，于八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì
第定、十遍处不起著不著想，是行般若波罗蜜
duō
多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú sì niàn zhù bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú sì zhèng duàn sì
时，于四念住不起著不著想，于四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù qǐ
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不起
zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú kōng jiě tuō mén bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú wú xiàng wú
时，于空解脱门不起著不著想，于无相、无
yuàn jiě tuō mén bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
愿解脱门不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú pú sà shí dì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó
时，于菩萨十地不起著不著想，是行般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多

shí yú wǔ yǎn bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú liù shéntōng bù qǐ zhuó bù
时，于五眼不起著不著想，于六神通不起著不
zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú fó shí lì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú sì wú suǒ wèi sì
时，于佛十力不起著不著想，于四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
法不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú wú wàng shī fǎ bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú héngzhù shěxìng
时，于无忘失法不起著不著想，于恒住舍性
bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yī qiè zhì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú dào xiàng zhì yī qiè
时，于一切智不起著不著想，于道相智、一切
xiàng zhì bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
相智不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yī qiè tuó luó ní mén bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú yī qiè sān
时，于一切陀罗尼门不起著不著想，于一切三
mó dì mén bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
摩地门不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yù liú guǒ bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng yú yī lái bù huán
时，于预流果不起著不著想，于一来、不还、
ā luó hàn guǒ bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó mì duō
阿罗汉果不起著不著想，是行般若波罗蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú dú jué pú tí bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng bō rě bō luó
时，于独觉菩提不起著不著想，是行般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú yī qié pú sà mó hē sà xíng bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì xíng
时，于一切菩萨摩诃萨行不起著不著想，是行
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。”

shànxiàn pú sà mó hē sà rú shì xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，菩萨摩诃萨如是行般若波罗蜜多
shí yú zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù qǐ zhuó bù zhuóxiǎng shì
时，于诸佛无上正等菩提不起著不著想，是
xíng bō rě bō luó mì duō
行般若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shèn qí shì zūn rú
尔时，具寿善现白佛言：“甚奇！世尊！如
shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn fǎ xìng ruò shuō ruò bù shuō jù bù
是般若波罗蜜多甚深法性，若说若不说，俱不
zēng bù jiǎn
增不减。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō rú
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。如
shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn fǎ xìng ruò shuō bù shuō jù wú zēng
是般若波罗蜜多甚深法性，若说不说俱无增
jiǎn
减。”

shànxiàn jiǎ shǐ rú lái yīng zhèngděngjué jìn qí shòu
“善现，假使如来、应、正等觉，尽其寿
zhù zàn huǐ xū kōng ér bǐ xū kōng wú zēng wú jiǎn rú shì bō rě bō
住赞毁虚空，而彼虚空无增无减，如是般若波
luó mì duōshēnshēn fǎ xìng yì fù rú shì ruò zàn ruò huǐ bù zēng bù jiǎn
罗蜜多甚深法性亦复如是，若赞若毁不增不减。”

shànxiàn pì rú huàn shì yú huǐ zàn shí bù jiǎn bù zēng wú
“善现，譬如幻士于毁赞时不减不增、无
yōu wú xǐ rú shì bō rě bō luó mì duōshēnshēn fǎ xìng yì fù rú shì
忧无喜，如是般若波罗蜜多甚深法性亦复如是，
ruò shuō bù shuō rú běn wú yì
若说不说如本无异。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
具寿善现复白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duōshèn wéi nán shì wèi cǐ bō rě bō luó mì
修行般若波罗蜜多甚为难事，谓此般若波罗蜜
duō ruò xiū bù xiū wú zēng wú jiǎn yì wú xiàng bèi ér qín xiū xué rú
多，若修不修无增无减亦无向背，而勤修学如
shì bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí céng wú tuì
是般若波罗蜜多，乃至无上正等菩提曾无退
zhuǎn hé yǐ gù shì zūn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
转。何以故？世尊！诸菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō rú xiū xū kōng dōu wú suǒ yǒu
蜜多，如修虚空都无所有。

shì zūn rú xū kōng zhōng wú sè kě shī shè wú shòu
“世尊！如虚空中，无色可施设，无受、
xiǎng xíng shí kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
想、行、识可施设，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōng zhōng wú yǎn chù kě shī shè wú ěr
“世尊！如虚空中，无眼处可施设，无耳、
bí shé shēn yì chù kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
鼻、舌、身、意处可施设，所修般若波罗蜜多亦
fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōng zhōng wú sè chù kě shī shè wú shēng
“世尊！如虚空中，无色处可施设，无 声、
xiāng wèi chù fǎ chù kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
香、味、触、法处可施设，所修般若波罗蜜多亦
fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōng zhōng wú yǎn jiè kě shī shè wú sè
“世尊！如虚空中，无眼界可施设，无色
jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě shī shè
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受可施设，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōng zhōng wú ěr jiè kě shī shè wú shēng
“世尊！如虚空中，无耳界可施设，无 声
jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kě shī shè
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受可施设，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú bí jiè kě shī shè wú xiāng
“世尊！如虚空中，无鼻界可施設，无香

jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě shī shè
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受可施設，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú shé jiè kě shī shè wú wèi
“世尊！如虚空中，无舌界可施設，无味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě shī shè
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受可施設，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú shēn jiè kě shī shè wú chù
“世尊！如虚空中，无身界可施設，无触

jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě shī shè
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受可施
shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
設，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú yì jiè kě shī shè wú fǎ
“世尊！如虚空中，无意界可施設，无法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu kě shī shè
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受可施設，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú dì jiè kě shī shè wú shuǐ
“世尊！如虚空中，无地界可施設，无水、

huǒ fēng kōng shí jiè kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
火、风、空、识界可施設，所修般若波罗蜜多亦
fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú wú míng kě shī shè wú xíng
“世尊！如虚空中，无无明可施設，无行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
老死愁叹苦忧恼可施設，所修般若波罗蜜多亦
fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú bù shī bō luó mì duō kě shī
“世尊！如虚空中，无布施波罗蜜多可施

shè wú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
设，无净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
可施设，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú nèi kōng kě shī shè wú wài
“世尊！如虚空中，无内空可施设，无外

kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng kě shī shè
得空、无性空、自性空、无性自性空可施设，

suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú zhēn rú kě shī shè wú fǎ
“世尊！如虚空中，无真如可施设，无法

jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离

shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界

kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
可施设，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú kǔ shèng dì kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无苦圣谛可施设，无

jí miè dào shèng dì kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
集、灭、道圣谛可施设，所修般若波罗蜜多亦

fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú sì jìng lǜ kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无四静虑可施设，无

sì wú liàng sì wú sè dìng kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì
四无量、四无色定可施设，所修般若波罗蜜多亦

fù rú shì
复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú bā jiě tuō kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无八解脱可施設，无
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù kě shī shè suǒ xiū bō rě
八胜处、九次第定、十遍处可施設，所修般若
bō luó mì duō yì fù rú shì
波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú sì niànzhù kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无四念住可施設，无
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
圣道支可施設，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú kōng jiě tuō mén kě shī shè
“世尊！如虚空中，无空解脱门可施設，
wú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì
无无相、无愿解脱门可施設，所修般若波罗蜜
duō yì fù rú shì
多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú pú sà shí dì kě shī shè
“世尊！如虚空中，无菩萨十地可施設，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú wǔ yǎn kě shī shè wú liù
“世尊！如虚空中，无五眼可施設，无六
shéntōng kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
神通可施設，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú fó shí lì kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无佛十力可施設，无
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú
十八佛不共法可施設，所修般若波罗蜜多亦复
rú shì
如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú wú wàng shī fǎ kě shī shè
“世尊！如虚空中，无无忘失法可施設，
wú héngzhù shě xìng kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú
无恒住舍性可施設，所修般若波罗蜜多亦复如

shì
是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú yī qiè zhì kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无一切智可施設，无
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō
道相智、一切相智可施設，所修般若波罗蜜多
yì fù rú shì
亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú yī qiè tuó luó ní mén kě shī
“世尊！如虚空中，无一切陀罗尼门可施
shè wú yī qiè sān mó dì mén kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō
设，无一切三摩地门可施設，所修般若波罗蜜多
yì fù rú shì
亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú yù liú guǒ kě shī shè wú
“世尊！如虚空中，无预流果可施設，无
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì
一来、不还、阿罗汉果可施設，所修般若波罗蜜
duō yì fù rú shì
多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú dú jué pú tí kě shī shè
“世尊！如虚空中，无独觉菩提可施設，
suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú yī qiè pú sà mó hē sà xíng
“世尊！如虚空中，无一切菩萨摩诃萨行
kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
可施設，所修般若波罗蜜多亦复如是。

shì zūn rú xū kōngzhōng wú zhū fó wú shàng zhèng děng pú
“世尊！如虚空中，无诸佛无上正等菩
tí kě shī shè suǒ xiū bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì
提可施設，所修般若波罗蜜多亦复如是。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shì pú sà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！是菩萨
mó hē sà néng huàn rú shì dà gōng dé kǎi wǒ děng yǒu qíng jiē yīng jìng
摩诃萨能 撰 如是大功德铠，我等有情皆应敬
lǐ
礼。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wèi zhū yǒu qíng huàngōng dé kǎi
“世尊！若菩萨摩诃萨为诸有情 撰 功德铠

qín jīng jìn zhě rú wèi xū kōng huàngōng dé kǎi fā qín jīng jìn
勤精进者，如为虚空 撰 功德铠发勤精进。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wèi yù chéng shú jiě tuō yǒu qíng
“世尊！若菩萨摩诃萨为欲 成 熟解脱有情

huàngōng dé kǎi qín jīng jìn zhě rú wèi xū kōng chéng shú jiě tuō huàn
撰 功德铠勤精进者，如为虚空 成 熟解脱 撰

gōng dé kǎi fā qín jīng jìn
功德铠发勤精进。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wèi yī qiè fǎ huàn dà gōng dé
“世尊！若菩萨摩诃萨为一切法 撰 大功德

kǎi qín jīng jìn zhě rú wèi xū kōng huàn dà gōng dé kǎi fā qín jīng jìn
铠勤精进者，如为虚空 撰 大功德铠发勤精进。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà wèi bá yǒu qíng lìng chū shēng sǐ
“世尊！若菩萨摩诃萨为拔有情令出生 死

huàngōng dé kǎi qín jīng jìn zhě rú wèi jǔ xū kōng zhì gāo shèng chù huàn
撰 功德铠勤精进者，如为举虚空置高胜处 撰

dà gōng dé kǎi fā qín jīng jìn
大功德铠发勤精进。

shì zūn pú sà mó hē sà dé dà jīng jìn bō luó mì duō wèi
“世尊！菩萨摩诃萨得大精进波罗蜜多，为

rú xū kōng zhū yǒu qíng lèi sù tuō shēng sǐ fā qù wú shàng zhèng děng pú
如虚空诸有情类速脱生死发趣无上正等菩

tí
提。

shì zūn pú sà mó hē sà dé bù sī yì wú děng shén lì wèi
“世尊！菩萨摩诃萨得不思议无等神力，为

rú xū kōng zhū fǎ xìng hǎi huàn dà gōng dé kǎi fā qù wú shàng zhèng děng
如虚空诸法性海 撰 大功德铠发趣无上正等

pú tí
菩提。

shì zūn pú sà mó hē sà zuì jí yǒng jiàn wèi rú xū kōng zhū
“世尊！菩萨摩诃萨最极勇健，为如虚空诸

fó wú shàng zhèng děng pú tí huàngōng dé kǎi fā qín jīng jìn
佛无上正等菩提 撰 功德铠发勤精进。

shì zūn pú sà mó hē sà wèi rú xū kōng zhū yǒu qíng lèi qín
“世尊！菩萨摩诃萨为如虚空诸有情类勤

xiū kǔ xíng yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shèn wéi xī yǒu hé
修苦行，欲证无上正等菩提，甚为希有。何
yǐ gù
以故？

shì zūn jiǎ shǐ sānqiān dà qiān shì jiè mǎnzhōng rú lái yīng
“世尊！假使三千大千世界满中如来、应、
zhèngděngjué rú zhú má wěi gānzhè děng lín ruò jīng yī jié
正等觉如竹、麻、苇¹、甘蔗²等林，若经一劫
huò yī jié yú wèi zhū yǒuqíng cháng shuō zhèng fǎ gè dù wú liàng wú
或一劫余，为诸有情常说正法，各度无量无
biānyǒuqíng lìng rù niè pán jiū jìng ān lè ér yǒuqíng jiè bù zēng bù jiǎn
边有情令入涅槃究竟安乐，而有情界不增不减。
suǒ yǐ zhě hé yǐ zhū yǒuqíng jiē wú suǒ yǒu xìng yuǎn lí gù
所以者何？以诸有情皆无所有，性远离故。

shì zūn jiǎ shǐ shí fāng gè rú jìng qié shā shù shì jiè mǎnzhōng
“世尊！假使十方各如殍伽沙数世界满中
rú lái yīng zhèngděngjué rú zhú má wěi gānzhè děng lín
如来、应、正等觉如竹、麻、苇³、甘蔗⁴等林，
ruò jīng yī jié huò yī jié yú wèi zhū yǒuqíng cháng shuō zhèng fǎ gè dù
若经一劫或一劫余为诸有情常说正法，各度
wú liàng wú biānyǒuqíng lìng rù niè pán jiū jìng ān lè ér yǒuqíng jiè bù
无量无边有情令入涅槃究竟安乐，而有情界不
zēng bù jiǎn suǒ yǐ zhě hé yǐ zhū yǒuqíng jiē wú suǒ yǒu xìng yuǎn
增不减。所以者何？以诸有情皆无所有，性远
lí gù
离故。

shì zūn jiǎ shǐ shí fāng yī qiè shì jiè mǎnzhōng rú lái yīng
“世尊！假使十方一切世界满中如来、应、
zhèngděngjué rú zhú má wěi gānzhè děng lín ruò jīng yī jié
正等觉如竹、麻、苇⁵、甘蔗⁶等林，若经一劫
huò yī jié yú wèi zhū yǒuqíng cháng shuō zhèng fǎ gè dù wú liàng wú biān
或一劫余为诸有情常说正法，各度无量无边

¹ 大正藏：箠；永乐北藏及龙藏：苇

² 大正藏：蔗；永乐北藏及龙藏：蔗

³ 大正藏：箠；永乐北藏及龙藏：苇

⁴ 大正藏：蔗；永乐北藏及龙藏：蔗

⁵ 大正藏：箠；永乐北藏及龙藏：苇

⁶ 大正藏：蔗；永乐北藏及龙藏：蔗

yǒuqínglìng rù niè pán jiū jìng ān lè ér yǒuqíng jiè bù zēng bù jiǎn suǒ
有情令入涅槃究竟安乐，而有情界不增不减。所

yǐ zhě hé yǐ zhū yǒuqíng jiē wú suǒ yǒu xìng yuǎn lí gù
以者何？以诸有情皆无所有，性远离故。

shì zūn yóu shì yīn yuán wǒ zuò shì shuō pú sà mó hē sà wèi
“世尊！由是因缘我作是说：菩萨摩诃萨为

rú xū kōng zhū yǒuqíng lèi chéng shú jiě tuō qín xiū kǔ xíng yù zhèng wú
如虚空诸有情类成熟解脱勤修苦行，欲证无

shàng zhèng děng pú tí shèn wéi xī yǒu
上正等菩提，甚为希有。”

ěr shí huì zhōng yǒu yī bì chū qiè zuò shì niàn wǒ yīng jìng lǐ
尔时，会中有一苾刍窃⁷作是念：“我应敬礼

shèn shēn bō rě bō luó mì duō cǐ zhōng suī wú zhū fǎ shēng miè ér yǒu
甚深般若波罗蜜多，此中虽无诸法生灭，而有

jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn shī shè kě
戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴施設可

dé yì yǒu yù liú guǒ yī lái guǒ bù huán guǒ ā luó hàn guǒ shī
得，亦有预流果、一来果、不还果、阿罗汉果施

shè kě dé yì yǒu dú jué pú tí shī shè kě dé yì yǒu wú shàng zhèng
设可得，亦有独觉菩提施設可得，亦有无上正

děng pú tí shī shè kě dé yì yǒu fó fǎ sēng bǎo shī shè kě dé
等菩提施設可得，亦有佛、法、僧宝施設可得，

yì yǒu zhuàn miào fǎ lún dù yǒuqíng lèi shī shè kě dé
亦有转妙法轮度有情类施設可得。”

fó zhī qí niàngào yán bì chū rú shì rú shì shèn shēn
佛知其念告言：“苾刍！如是！如是！甚深

bō rě bō luó mì duō wēi miào nán cè
般若波罗蜜多微妙难测。”

ěr shí tiān dì shì wèn jù shòu shàn xiàn yán dà dé ruò pú
尔时，天帝释问具寿善现言：“大德！若菩

sà mó hē sà yù xué shèn shēn bō rě bō luó mì duō dāng rú hé xué
萨摩诃萨欲学甚深般若波罗蜜多，当如何学？”

shàn xiàn dá yán jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà yù xué shèn
善现答言：“憍尸迦，若菩萨摩诃萨欲学甚

shēn bō rě bō luó mì duō dāng rú xū kōng xué
深般若波罗蜜多，当如虚空学。”

⁷ 大正藏：竊；永乐北藏及龙藏：窃

shí tiān dì shì fù bó fó yán shì zūn ruò shàn nán zǐ
时，天帝释复白佛言⁸：“世尊！若善男子、
shàn nǚ rén děng yú cǐ suǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō shòu chí
善女人等于此所说甚深般若波罗蜜多，受持、
dú sòng rú lǐ sī wéi wèi tā yǎn shuō wǒ dāng yún hé ér wéi shǒu
读诵、如理思惟、为他演说，我当云何而为守
hù wéi yuàn shì zūn chuí āi shì jiào
护？惟⁹愿世尊垂哀示教！”

ěr shí jù shòu shàn xiàn wèi tiān dì shì yán jiāo shī jiā rǔ
尔时，具寿善现谓天帝释言：“憍尸迦，汝
jiàn yǒu fǎ kě shǒu hù fǒu
见有法可守护不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé wǒ bú jiàn fǎ shì kě shǒu
天帝释言：“不也！大德！我不见法是可守
hù
护。”

shàn xiàn yán jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
善现言：“憍尸迦，若善男子、善女人等，
zhù rú suǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō jí wéi shǒu hù ruò shàn
住如所说甚深般若波罗蜜多，即为守护。若善
nán zǐ shàn nǚ rén děng zhù rú suǒ shuō shēn shēn bō rě bō luó mì duō
男子、善女人等，住如所说甚深般若波罗蜜多
cháng bù yuǎn lí dāng zhī yī qiè rén fēi rén děng sì qiú qí biàn yù wéi
常不远离，当知一切人非人等伺求其便欲为
sǔn hài zhōng bù néng dé jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù zhù rú suǒ shuō shēn
损害终不能得。憍尸迦，若欲守护住如所说甚
shēn bō rě bō luó mì duō zhū pú sà zhě wú yì wéi yù shǒu hù xū kōng
深般若波罗蜜多诸菩萨者，无异为欲守护虚空。
jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhū pú sà zhě
憍尸迦，若欲守护修行般若波罗蜜多诸菩萨者，
táng shè qú láo dōu wú suǒ yì
唐设劬劳都无所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒu néng shǒu hù huàn mèng
“憍尸迦，于意云何？有能守护幻、梦、
xiǎng xiàng yáng yàn guāng yǐng jí biàn huà shì xún xiāng chéng fǒu
响、像、阳焰、光影及变化事、寻香城不？”

⁸ 大正藏：言；永乐北藏：言；龙藏：至；校勘：言

⁹ 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xiū xíng bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护修行般若波罗

mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒunéngshǒu hù yī qiè rú lái
“憍尸迦，于意云何？有能守护一切如来、

yīng zhèngděngjué jí fó suǒ zuò biànhuà shì fǒu
应、正等觉及佛所作变化事不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xiū xíng bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护修行般若波罗

mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。

jiāo shī jiā yú yì yún hé yǒunéngshǒu hù zhēn rú fǎ
“憍尸迦，于意云何？有能守护真如、法

jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离

shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界

fǒu
不？”

tiān dì shì yán fú yě dà dé
天帝释言：“不也！大德！”

shànxiànyán jiāo shī jiā ruò yù shǒu hù xiū xíng bō rě bō luó
善现言：“憍尸迦，若欲守护修行般若波罗

mì duōzhū pú sà zhě yì fù rú shì tángshè qú láo dōu wú suǒ yì
蜜多诸菩萨者亦复如是，唐设劬劳都无所益。”

ěr shí tiān dì shì wèn jù shòu shànxiànyán dà dé yún hé
尔时，天帝释问具寿善现言：“大德！云何

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻、

rú mèng rú xiǎng rú xiàng rú yáng yàn rú guāng yǐng rú biàn
如梦、如响、如像、如阳焰、如光影、如变

huà shì rú xún xiāng chéng ér shì pú sà mó hē sà bù zhí shì huàn
化事、如寻香城，而是菩萨摩诃萨，不执是幻、

shì mèng shì xiǎng shì xiàng shì yángyàn shì guāngyǐng shì biàn
是梦、是响、是像、是阳焰、是光影、是变
huà shì shì xúnxiāngchéng yì bù zhí yóuhuàn yóumèng yóuxiǎng
化事、是寻香城，亦不执由幻、由梦、由响
yóuxiàng yóuyángyàn yóuguāngyǐng yóubiànhuà shì yóuxúnxiāng
由像、由阳焰、由光影、由变化事、由寻香
chéng yì bù zhí shǔhuàn shǔmèng shǔxiǎng shǔxiàng shǔyáng
城，亦不执属幻、属梦、属响、属像、属阳
yàn shǔguāngyǐng shǔbiànhuà shì shǔxúnxiāngchéng yì bù zhí
焰、属光影、属变化事、属寻香城，亦不执
yī huàn yī mèng yī xiǎng yī xiàng yī yángyàn yī guāngyǐng
依幻、依梦、依响、依像、依阳焰、依光影、
yī biànhuà shì yī xúnxiāngchéng
依变化事、依寻香城？”

shànxiàn dá yán jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō
善现答言：“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō bù zhí shì sè shì shòu xiǎng xíng shí
若波罗蜜多，不执是色，是受、想、行、识；
yì bù zhí yóu sè yóushòu xiǎng xíng shí yì bù zhí shǔ sè
亦不执由色，由受、想、行、识；亦不执属色，
shǔshòu xiǎng xíng shí yì bù zhí yī sè yī shòu xiǎng
属受、想、行、识；亦不执依色，依受、想、
xíng shí shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī
行、识。是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽知
zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì
诸法如幻乃至如寻香城，而不执是幻乃至是
xúnxiāngchéng yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí
寻香城，亦不执由幻乃至由寻香城，亦不执
shǔ huàn nǎi zhì shǔ xúnxiāngchéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún
属幻乃至属寻香城，亦不执依幻乃至依寻
xiāngchéng
香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì yǎnchù shì ěr bí shé shēn yì chù yì bù zhí
不执是眼处，是耳、鼻、舌、身、意处；亦不执
yóuyǎnchù yóu ěr bí shé shēn yì chù yì bù zhí shǔ yǎn
由眼处，由耳、鼻、舌、身、意处；亦不执属眼

chù shǔ ěr bí shé shēn yì chù yì bù zhí yī yǎnchù
处，属耳、鼻、舌、身、意处；亦不执依眼处，
yī ěr bí shé shēn yì chù shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
依耳、鼻、舌、身、意处。是菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér
若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而
bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu
不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由
xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí
寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执
yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì sè chù shì shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù
不执是色处，是声、香、味、触、法处；亦不
zhí yóu sè chù yóu shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù zhí
执由色处，由声、香、味、触、法处；亦不执
shǔ sè chù shǔ shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì bù zhí yī
属色处，属声、香、味、触、法处；亦不执依
sè chù yī shēng xiāng wèi chù fǎ chù shì pú sà mó hē
色处，依声、香、味、触、法处。是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún
萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻
xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu
香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由
huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng
幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香
chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì yǎn jiè shì sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéi yuán
不执是眼界，是色界、眼识界及眼触、眼触为缘
suǒ shēng zhū shòu yì bù zhí yóu yǎn jiè yóu sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi
所生诸受；亦不执由眼界，由色界乃至眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu yì bù zhí shǔ yǎn jiè shǔ sè jiè nǎi zhì yǎnchù
缘所生诸受；亦不执属眼界，属色界乃至眼触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī yǎn jiè yī sè jiè nǎi zhì yǎn
为缘所生诸受；亦不执依眼界，依色界乃至眼
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是
huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香
chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì ěr jiè shì shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuán
不执是耳界，是声界、耳识界及耳触、耳触为缘
suǒshēngzhūshòu yì bù zhí yóu ěr jiè yóushēng jiè nǎi zhì ěr chùwéi
所生诸受；亦不执由耳界，由声界乃至耳触为
yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí shǔ ěr jiè shǔshēng jiè nǎi zhì ěr
缘所生诸受；亦不执属耳界，属声界乃至耳
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī ěr jiè yī shēng jiè nǎi
触为缘所生诸受；亦不执依耳界，依声界乃
zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
至耳触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù
波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不
zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún
执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻
xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī
香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依
huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì bí jiè shì xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuán
不执是鼻界，是香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘
suǒshēngzhūshòu yì bù zhí yóu bí jiè yóuxiāng jiè nǎi zhì bí chùwéi
所生诸受；亦不执由鼻界，由香界乃至鼻触为

yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí shǔ bǐ jiè shǔxiāng jiè nǎi zhì bǐ chù
缘所生诸受；亦不执属鼻界，属香界乃至鼻触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī bǐ jiè yī xiāng jiè nǎi zhì bǐ
为缘所生诸受；亦不执依鼻界，依香界乃至鼻
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是
huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香
chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì shé jiè shì wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán
不执是舌界，是味界、舌识界及舌触、舌触为缘
suǒshēngzhūshòu yì bù zhí yóu shé jiè yóu wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi
所生诸受；亦不执由舌界，由味界乃至舌触为
yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí shǔ shé jiè shǔ wèi jiè nǎi zhì shé chù
缘所生诸受；亦不执属舌界，属味界乃至舌触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī shé jiè yī wèi jiè nǎi zhì shé
为缘所生诸受；亦不执依舌界，依味界乃至舌
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是
huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香
chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì shēn jiè shì chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi
不执是身界，是触界、身识界及身触、身触为

yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yóushēn jiè yóuchù jiè nǎi zhì shēnchù
缘所生诸受；亦不执由身界，由触界乃至身触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí shǔshēn jiè shǔchù jiè nǎi zhì shēn
为缘所生诸受；亦不执属身界，属触界乃至身
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī shēn jiè yī chù jiè nǎi zhì
触为缘所生诸受；亦不执依身界，依触界乃至
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
身触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù
波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不
zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxún
执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻
xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī
香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依
huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì yì jiè shì fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuán
不执是眼界，是法界、意识界及意触、意触为缘
suǒshēngzhūshòu yì bù zhí yóu yì jiè yóu fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi
所生诸受；亦不执由眼界，由法界乃至意触为
yuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí shǔ yì jiè shǔ fǎ jiè nǎi zhì yì chù
缘所生诸受；亦不执属眼界，属法界乃至意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì bù zhí yī yì jiè yī fǎ jiè nǎi zhì yì
为缘所生诸受；亦不执依眼界，依法界乃至意
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
触为缘所生诸受。是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是
huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxún xiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香
chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì dì jiè shì shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù zhí
不执是地界，是水、火、风、空、识界；亦不执
yóu dì jiè yóu shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù zhí shǔ dì
由地界，由水、火、风、空、识界；亦不执属地
jiè shǔ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì bù zhí yī dì jiè
界，属水、火、风、空、识界；亦不执依地界，
yī shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
依水、火、风、空、识界。是菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér
若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而
bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu
不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由
xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí
寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执
yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì wú míng shì xíng shí míng sè liù chù chù shòu
不执是无明，是行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù zhí yóu
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼；亦不执由
wú míng yóu xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù zhí shǔ wú
无明，由行乃至老死愁叹苦忧恼；亦不执属无
míng shǔ xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì bù zhí yī wú míng
明，属行乃至老死愁叹苦忧恼；亦不执依无明，
yī xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shì pú sà mó hē sà xiū xíng
依行乃至老死愁叹苦忧恼。是菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng
般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，
ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì
而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至
yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù
由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不
zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì bù shī bō luó mì duō shì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
不执是布施波罗蜜多，是净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō yì bù zhí yóu bù shī bō luó mì duō yóu
虑、般若波罗蜜多；亦不执由布施波罗蜜多，由
jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì bù zhí shǔ bù shī bō luó mì
净戒乃至般若波罗蜜多；亦不执属布施波罗蜜
duō shǔ jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì bù zhí yī bù shī bō
多，属净戒乃至般若波罗蜜多；亦不执依布施波
luó mì duō yī jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē
罗蜜多，依净戒乃至般若波罗蜜多。是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún
萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻
xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu
香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由
huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng
幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香
chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“僬尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì nèi kōng shì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
不执是内空，是外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qié fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng yì bù zhí yóu nèi kōng yóu wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
自性空；亦不执由内空，由外空乃至无性自性
kōng yì bù zhí shǔ nèi kōng shǔ wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng
空；亦不执属内空，属外空乃至无性自性空；
yì bù zhí yī nèi kōng yī wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng shì pú
亦不执依内空，依外空乃至无性自性空。是菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃
zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì
至如寻香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦

bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ
不执由幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属
xúnxiāngchéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
寻香城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì zhēn rú shì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
不执是真如，是法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè yì bù zhí yóuzhēn rú yóu fǎ jiè nǎi zhì
虚空界、不思議界；亦不执由真如，由法界乃至

bù sī yì jiè yì bù zhí shǔ zhēn rú shǔ fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
不思議界；亦不执属真如，属法界乃至不思議界；

yì bù zhí yī zhēn rú yī fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè shì pú sà mó
亦不执依真如，依法界乃至不思議界。是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú
诃萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如

xúnxiāngchéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xúnxiāngchéng yì bù zhí
寻香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执

yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún
由幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻

xiāngchéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
香城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì kǔ shèng dì shì jí miè dào shèng dì yì bù zhí yóu
不执是苦圣谛，是集、灭、道圣谛；亦不执由

kǔ shèng dì yóu jí miè dào shèng dì yì bù zhí shǔ kǔ shèng
苦圣谛，由集、灭、道圣谛；亦不执属苦圣

dì shǔ jí miè dào shèng dì yì bù zhí yī kǔ shèng dì yī
谛，属集、灭、道圣谛；亦不执依苦圣谛，依

jí miè dào shèng dì shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
集、灭、道圣谛。是菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是

huàn nǎi zhì shì xúnxiāngchéng yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香

chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“僬尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì sì jìng lǜ shì sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù zhí yóu
不执是四静虑，是四无量、四无色定；亦不执由

sì jìng lǜ yóu sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù zhí shǔ sì jìng lǜ
四静虑，由四无量、四无色定；亦不执属四静虑，

shǔ sì wú liàng sì wú sè dìng yì bù zhí yī sì jìng lǜ yī sì wú
属四无量、四无色定；亦不执依四静虑，依四无

liàng sì wú sè dìng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
量、四无色定。是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi
虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是幻乃

zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì
至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香城，亦

bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī
不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻乃至依

xún xiāng chéng
寻香城。

大般若波罗蜜多经卷第二百九十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí èr 大般若波罗蜜多经卷第二百九十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhuó bù zhuó xiàng pǐn dì sān shí liù zhī liù 初分著不著相品第三十六之六

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，**

bù zhí shì bā jiě tuō shì bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
不执是八解脱，是八胜处、九次第定、十遍处；

yì bù zhí yóu bā jiě tuō yóu bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
亦不执由八解脱，由八胜处、九次第定、十遍

chù yì bù zhí shǔ bā jiě tuō shǔ bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
处；亦不执属八解脱，属八胜处、九次第定、

shí biàn chù yì bù zhí yī bā jiě tuō yī bā shèng chù jiǔ cì dì
十遍处；亦不执依八解脱，依八胜处、九次第

dìng shí biàn chù shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
定、十遍处。是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi
虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是幻乃

zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì
至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香城，亦

bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī
不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻乃至依

xún xiāng chéng
寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，**

bù zhí shì sì niàn zhù shì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
不执是四念住，是四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì bù zhí yóu sì niàn zhù
力、七等觉支、八圣道支；亦不执由四念住，

yóu sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī yì bù zhí shǔ sì niàn zhù
由四正断乃至八圣道支；亦不执属四念住，

shǔ sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yì bù zhí yī sì niànzhù
属四正断乃至八圣道支；亦不执依四念住，
yī sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī shì pú sà mó hē sà xiū xíng
依四正断乃至八圣道支。是菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng
般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，
ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì
而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至
yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù
由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不
zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“僬尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì kōng jiě tuō mén shì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù
不执是空解脱门，是无相、无愿解脱门；亦不
zhí yóu kōng jiě tuō mén yóu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù zhí
执由空解脱门，由无相、无愿解脱门；亦不执
shǔ kōng jiě tuō mén shǔ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù zhí yī
属空解脱门，属无相、无愿解脱门；亦不执依
kōng jiě tuō mén yī wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà mó hē
空解脱门，依无相、无愿解脱门。是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún
萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻
xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu
香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由
huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng
幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香
chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“僬尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì pú sà shí dì yì bù zhí yóu pú sà shí dì yì bù zhí shǔ
不执是菩萨十地，亦不执由菩萨十地，亦不执属
pú sà shí dì yì bù zhí yī pú sà shí dì shì pú sà mó hē sà xiū
菩萨十地，亦不执依菩萨十地。是菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng
行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香

chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn
城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻
nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng
乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，
yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì wǔ yǎn shì liù shéntōng yì bù zhí yóu wǔ yǎn yóu liù shén
不执是五眼，是六神通；亦不执由五眼，由六神
tōng yì bù zhí shǔ wǔ yǎn shǔ liù shéntōng yì bù zhí yī wǔ yǎn
通；亦不执属五眼，属六神通；亦不执依五眼，
yī liù shéntōng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī
依六神通。是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽
zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì
知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是幻乃至
shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù
是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香城，亦不
zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún
执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻乃至依寻
xiāng chéng
香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì fó shí lì shì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
不执是佛十力，是四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì bù zhí yóu fó
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；亦不执由佛
shí lì yóu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì bù zhí shǔ
十力，由四无所畏乃至十八佛不共法；亦不执属
fó shí lì shǔ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ yì bù zhí
佛十力，属四无所畏乃至十八佛不共法；亦不执
yī fó shí lì yī sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shì pú
依佛十力，依四无所畏乃至十八佛不共法。是菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃
zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì
至如寻香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦

bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ
不执由幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属
xúnxiāngchéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
寻香城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì wú wàng shī fǎ shì héngzhù shěxìng yì bù zhí yóu wú wàng
不执是无忘失法，是恒住舍性；亦不执由无忘

shī fǎ yóuhéngzhù shěxìng yì bù zhí shǔ wú wàng shī fǎ shǔ héng
失法，由恒住舍性；亦不执属无忘失法，属恒

zhù shěxìng yì bù zhí yī wú wàng shī fǎ yī héngzhù shěxìng shì
住舍性；亦不执依无忘失法，依恒住舍性。是

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻

nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xúnxiāngchéng
乃至如寻香城，而不执是幻乃至是寻香城，

yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì
亦不执由幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至

shǔ xúnxiāngchéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
属寻香城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

bù zhí shì yī qiè zhì shì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù zhí
不执是一切智，是道相智、一切相智；亦不执

yóu yī qiè zhì yóu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù zhí shǔ yī
由一切智，由道相智、一切相智；亦不执属一

qiè zhì shǔ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì bù zhí yī yī qiè zhì
切智，属道相智、一切相智；亦不执依一切智，

yī dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
依道相智、一切相智。是菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xúnxiāngchéng ér bù
波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不

zhí shì huàn nǎi zhì shì xúnxiāngchéng yì bù zhí yóuhuàn nǎi zhì yóuxún
执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻

xiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xúnxiāngchéng yì bù zhí yī
香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依

huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，**
bù zhí shì yī qiè tuó luó ní mén shì yī qiè sān mó dì mén yì bù zhí
不执是一切陀罗尼门，是一切三摩地门；亦不执
yóu yī qiè tuó luó ní mén yóu yī qiè sān mó dì mén yì bù zhí shǔ yī
由一切陀罗尼门，由一切三摩地门；亦不执属一
qiè tuó luó ní mén shǔ yī qiè sān mó dì mén yì bù zhí yī yī qiè tuó
切陀罗尼门，属一切三摩地门；亦不执依一切陀
luó ní mén yī yī qiè sān mó dì mén shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
罗尼门，依一切三摩地门。是菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér
若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而
bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu
不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由
xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí
寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执
yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，**
bù zhí shì yù liú guǒ shì yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì bù
不执是预流果，是一来、不还、阿罗汉果；亦不
zhí yóu yù liú guǒ yóu yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì bù zhí
执由预流果，由一来、不还、阿罗汉果；亦不执
shǔ yù liú guǒ shǔ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì bù zhí yī
属预流果，属一来、不还、阿罗汉果；亦不执依
yù liú guǒ yī yī lái bù huán ā luó hàn guǒ shì pú sà mó hē
预流果，依一来、不还、阿罗汉果。是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún
萨修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻
xiāng chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu
香城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由
huàn nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng
幻乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香
chéng yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
城，亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“**憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，**

bù zhí shì dú jué pú tí yì bù zhí yóu dú jué pú tí yì bù zhí shǔ
不执是独觉菩提，亦不执由独觉菩提，亦不执属
dú jué pú tí yì bù zhí yī dú jué pú tí shì pú sà mó hē sà xiū
独觉菩提，亦不执依独觉菩提。是菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng
行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香
chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn
城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻
nǎi zhì yóu xún xiāng chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng
乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，
yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xún xiāng chéng
亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì bù zhí yóu yī qiè pú sà mó
不执是一切菩萨摩诃萨行，亦不执由一切菩萨摩
hē sà xíng yì bù zhí shǔ yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì bù zhí yī
诃萨行，亦不执属一切菩萨摩诃萨行，亦不执依
yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
一切菩萨摩诃萨行。是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng chéng ér bù zhí shì
蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香城，而不执是
huàn nǎi zhì shì xún xiāng chéng yì bù zhí yóu huàn nǎi zhì yóu xún xiāng
幻乃至是寻香城，亦不执由幻乃至由寻香
chéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xún xiāng chéng yì bù zhí yī huàn
城，亦不执属幻乃至属寻香城，亦不执依幻
nǎi zhì yī xún xiāng chéng
乃至依寻香城。

jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“憍尸迦，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，
bù zhí shì zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì bù zhí yóu zhū fó wú
不执是诸佛无上正等菩提，亦不执由诸佛无
shàng zhèng děng pú tí yì bù zhí shǔ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提，亦不执属诸佛无上正等菩提，
yì bù zhí yī zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē sà
亦不执依诸佛无上正等菩提。是菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō suī zhī zhū fǎ rú huàn nǎi zhì rú xún xiāng
修行般若波罗蜜多，虽知诸法如幻乃至如寻香

chéng ér bù zhí shì huàn nǎi zhì shì xúnxiāngchéng yì bù zhí yóuhuàn
城，而不执是幻乃至是寻香城，亦不执由幻
nǎi zhì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn nǎi zhì shǔ xúnxiāngchéng
乃至由寻香城，亦不执属幻乃至属寻香城，
yì bù zhí yī huàn nǎi zhì yī xúnxiāngchéng
亦不执依幻乃至依寻香城。

jiāo shī jiā rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì
“**僬尸迦，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜**

duō suī zhī zhū fǎ rú huàn rú mèng rú xiǎng rú xiàng rú
多，虽知诸法如幻、如梦、如响、如像、如
yángyàn rú guāngyǐng rú biànhuà shì rú xúnxiāngchéng ér shì
阳焰、如光影、如变化事、如寻香城，而是
pú sà mó hē sà bù zhí shì huàn shì mèng shì xiǎng shì xiàng shì
菩萨摩诃萨不执是幻、是梦、是响、是像、是
yángyàn shì guāngyǐng shì biànhuà shì shì xúnxiāngchéng yì bù
阳焰、是光影、是变化事、是寻香城，亦不
zhí yóuhuàn yóumèng yóuxiǎng yóuxiàng yóuyángyàn yóuguāng
执由幻、由梦、由响、由像、由阳焰、由光
yǐng yóubiànhuà shì yóuxúnxiāngchéng yì bù zhí shǔ huàn shǔ
影、由变化事、由寻香城，亦不执属幻、属
mèng shǔ xiǎng shǔ xiàng shǔ yángyàn shǔ guāngyǐng shǔ biànhuà
梦、属响、属像、属阳焰、属光影、属变化
shì shǔ xúnxiāngchéng yì bù zhí yī huàn yī mèng yī xiǎng
事、属寻香城，亦不执依幻、依梦、依响、
yī xiàng yī yángyàn yī guāngyǐng yī biànhuà shì yī xúnxiāng
依像、依阳焰、依光影、依变化事、依寻香
chéng chéng ”
城。”

chū fēn shuō bō rě xiàng pǐn dì sān shí qī zhī yī
初分说般若相品第三十七之一

ěr shí fó shén lì gù yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu
尔时，佛神力故，于此三千大千世界，所有
sì dà wáng zhòng tiān sān shí sān tiān yè mó tiān dǔ shǐ duō tiān
四大王众天、三十三天、夜摩天、睹史多天、
lè biànhuà tiān tā huà zì zài tiān fàn zhòng tiān fàn fǔ tiān fàn
乐变化天、他化自在天、梵众天、梵辅天、梵

huì tiān dà fàn tiān guāng tiān shǎo guāng tiān wú liàng guāng tiān
会天、大梵天、光天、少光天、无量光天、
jí guāng jìng tiān jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān
极光净天、净天、少净天、无量净天、遍净天、
guǎng tiān shǎo guǎng tiān wú liàng guǎng tiān guǎng guǒ tiān wú fán
广天、少广天、无量广天、广果天、无烦
¹⁰ tiān wú rè tiān shàn xiàn tiān shàn jiàn tiān sè jiū jìng tiān rú
天、无热天、善现天、善见天、色究竟天，如
shì zhū tiān gè yǐ tiān miào zhān tán xiāng mò yáo sǎn fó shàng lái yì fó
是诸天各以天妙栴檀香末遥散佛上，来诣佛
suǒ dǐng lǐ shuāng zú què zhù yī miàn
所顶礼双足却住一面。

shí sì tiān wáng tiān zhǔ dì shì suǒ hē jiè zhǔ dà fàn tiān wáng
时，四天王天主帝释、索诃界主大梵天王、
jí guāng jìng tiān biàn jìng tiān guǎng guǒ tiān jí jìng jū tiān děng yóu
极光净天、遍净天、广果天及净居天等，由
shàn yì niàn fó shén lì gù yú shí fāng miàn gè jiàn qiān fó xuān shuō bō
善忆念佛神力故，于十方面各见千佛宣说般
rě bō luó mì duō yì pǐn míng zì jiē tóng yú cǐ qǐng shuō bō rě bō
若波罗蜜多，义品名字皆同于此，请说般若波
luó mì duō bì chū shàng shǒu jiē míng shàn xiàn wèn nán bō rě bō luó mì
罗蜜多苾刍上首皆名善现，问难般若波罗蜜
duō tiān zhòng shàng shǒu jiē míng dì shì
多天众上首皆名帝释。

ěr shí shì zūn gào jù shòu shàn xiàn yán mí lè pú sà mó hē
尔时，世尊告具寿善现言：“弥勒菩萨摩诃
sà dāng dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shí yì yú cǐ chù xuān
萨当得阿耨多罗三藐三菩提时，亦于此处宣
shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō cǐ xián jié zhōng dāng lái zhū
说如是甚深般若波罗蜜多，此贤劫中当来诸
fó yì yú cǐ chù xuān shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō
佛，亦于此处宣说如是甚深般若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bái fó yán shì zūn mí lè pú sà
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！弥勒菩萨
mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shí dāng yǐ hé fǎ zhū
摩诃萨得阿耨多罗三藐三菩提时，当以何法诸

¹⁰ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

xíng xiàng zhuàng xuānshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō
行、相、状，宣说如是甚深般若波罗蜜多？”

fó yán shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó
佛言：“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗

sānmiǎosān pú tí shí dāng yǐ sè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三藐三菩提时，当以色非常非无常、非乐非

kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、

fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过

qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜

duō dāng yǐ shòu xiǎng xíng shí fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
多；当以受、想、行、识非常非无常、非乐

fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂

jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、

fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗

mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ yǎnchù fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以眼处非常非无常、非乐非苦、

fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非

yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去

fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènsēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；

dāng yǐ ěr bí shé shēn yì chù fēi cháng fēi wú cháng fēi
当以耳、鼻、舌、身、意处非常非无常、非

lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú
乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不

jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、

fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ sè chù fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以色处非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēi cháng fēi wú cháng
当以声、香、味、触、法处非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō
空、非过去非未来非¹¹在，宣说如是甚深般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ yǎn jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以眼界非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
当以色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受

¹¹ 大正藏：见；永乐北藏及龙藏：现

fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi
非 常 非 无 常、非 乐 非 苦、非 我 非 无 我、非 净 非
bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi
不 净、非 寂 静 非 不 寂 静、非 远 离 非 不 远 离、非
fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
缚 非 解、非 有 非 空、非 过 去 非 未 来 非 现 在，宣
shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
说 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善 现，弥 勒 菩 萨 摩 诃 萨 得 阿 耨 多 罗 三 藐

sān pú tí shí dāng yǐ ěr jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三 菩 提 时，当 以 耳 界 非 常 非 无 常、非 乐 非 苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非 我 非 无 我、非 净 非 不 净、非 寂 静 非 不 寂 静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远 离 非 不 远 离、非 缚 非 解、非 有 非 空、非 过 去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
非 未 来 非 现 在，宣 说 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多；
dāng yǐ shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū
当 以 声 界、耳 识 界 及 耳 触、耳 触 为 缘 所 生 诸
shòu fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng
受 非 常 非 无 常、非 乐 非 苦、非 我 非 无 我、非 净
fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
非 不 净、非 寂 静 非 不 寂 静、非 远 离 非 不 远 离、
fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
非 缚 非 解、非 有 非 空、非 过 去 非 未 来 非 现 在，宣
shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
说 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善 现，弥 勒 菩 萨 摩 诃 萨 得 阿 耨 多 罗 三 藐

sān pú tí shí dāng yǐ bí jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三 菩 提 时，当 以 鼻 界 非 常 非 无 常、非 乐 非 苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非 我 非 无 我、非 净 非 不 净、非 寂 静 非 不 寂 静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远 离 非 不 远 离、非 缚 非 解、非 有 非 空、非 过 去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
非 未 来 非 现 在，宣 说 如 是 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多；

dāng yǐ xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
当以香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸
shòu fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng
受非常非无常、非乐非苦、非我非无我、非净
fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
非不净、非寂静非不寂静、非远离非不远离、
fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
非缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，宣
shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō
说如是甚深般若波罗蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ shé jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以舌界非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
当以味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受
fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi
非常非无常、非乐非苦、非我非无我、非净非
bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi
不净、非寂静非不寂静、非远离非不远离、非
fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，宣
shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō
说如是甚深般若波罗蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ shēn jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以身界非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去

fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū
当以触界、身识界及身触、身触为缘所生诸
shòu fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng
受非常非无常、非乐非苦、非我非无我、非净
fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí
非不净、非寂静非不寂静、非远离非不远离、
fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
非缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，宣
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ yì jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以意界非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
当以法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受
fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi
非常非无常、非乐非苦、非我非无我、非净非
bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi
不净、非寂静非不寂静、非远离非不远离、非
fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，宣
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ dì jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以地界非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非

yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi
当以水、火、风、空、识界非常非无常、非
lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú
乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不
jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ wú míng fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以无明非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
当以行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
有、生、老死愁叹苦忧恼非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ bù shī bō luó mì duō fēi cháng fēi wú cháng
三菩提时，当以布施波罗蜜多非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènshēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若
bō luó mì duō dāng yǐ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多；当以净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ
波罗蜜多非常非无常、非乐非苦、非我非无我、
fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn
非净非不净、非寂静非不寂静、非远离非不
lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài
离、非缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，
xuānshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
宣说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduōluó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ nèi kōng fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以内空非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
当以外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi
非常非无常、非乐非苦、非我非无我、非净非

bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi
不净、非寂静非不寂静、非远离非不远离、非
fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān
缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，宣
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ zhēn rú fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以真如非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
当以法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ
思议界非常非无常、非乐非苦、非我非无我、
fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn
非净非不净、非寂静非不寂静、非远离非不远
lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài
离、非缚非解、非有非空、非过去非未来非现在，
xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
宣说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ kǔ shèng dì fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以苦圣谛非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜

duō dāng yǐ jí miè dào shèng dì fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
多；当以集、灭、道圣谛非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ sì jìng lǜ fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以四静虑非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ sì wú liàng sì wú sè dìng fēi cháng fēi wú cháng fēi
多；当以四无量、四无色定非常非无常、非
lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú
乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不
jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ bā jiě tuō fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以八解脱非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过

qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi cháng fēi
多；当以八胜处、九次第定、十遍处非常非
wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng
无常、非乐非苦、非我非无我、非净非不净、
fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě
非寂静非不寂静、非远离非不远离、非缚非解、
fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēn
非有非空、非过去非未来非现在，宣说如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ sì niànzhù fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以四念住非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
多；当以四正断、四神足、五根、五力、七
děngjué zhī bā shèngdào zhī fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
等觉支、八圣道支非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ kōng jiě tuō mén fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
三菩提时，当以空解脱门非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂

jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō dāng yǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēi cháng fēi wú cháng
蜜多；当以无相、无愿解脱门非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ pú sà shí dì fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
三菩提时，当以菩萨十地非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ wǔ yǎn fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
三菩提时，当以五眼非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多；
dāng yǐ liù shéntōng fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi
当以六神通非常非无常、非乐非苦、非我非

wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi
无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非远离非
bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi
不远离、非缚非解、非有非空、非过去非未来非
xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ fó shí lì fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以佛十力非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多；当以四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
喜、大舍、十八佛不共法非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ wú wàng shī fǎ fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
三菩提时，当以无忘失法非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、
fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗

mì duō dāng yǐ héngzhù shěxìng fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi kǔ
蜜多；当以恒住舍性非常非无常、非乐非苦、
fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi
非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、非
yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù
远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过去
fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō
非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ yī qiè zhì fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以一切智非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi cháng fēi wú cháng
多；当以道相智、一切相智非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduō luó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ yī qiè tuó luó ní mén fēi cháng fēi wú cháng
三菩提时，当以一切陀罗尼门非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若

bō luó mì duō dāng yǐ yī qiè sān mó dì mén fēi cháng fēi wú cháng
波罗蜜多；当以一切三摩地门非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ yù liú guǒ fēi cháng fēi wú cháng fēi lè fēi
三菩提时，当以预流果非常非无常、非乐非
kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì jìng
苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂静、
fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng fēi guò
非远离非不远离、非缚非解、非有非空、非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì
去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗蜜
duō dāng yǐ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fēi cháng fēi wú cháng
多；当以一来、不还、阿罗汉果非常非无常、
fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi
非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非
bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi
不寂静、非远离非不远离、非缚非解、非有非
kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuān shuō rú shì shèn shēn bō rě
空、非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若
bō luó mì duō
波罗蜜多。

shàn xiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòu duō luó sān miǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐

sān pú tí shí dāng yǐ dú jué pú tí fēi cháng fēi wú cháng fēi lè
三菩提时，当以独觉菩提非常非无常、非乐
fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi jì jìng fēi bú jì
非苦、非我非无我、非净非不净、非寂静非不寂
jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě fēi yǒu fēi kōng
静、非远离非不远离、非缚非解、非有非空、

fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó
非过去非未来非现在，宣说如是甚深般若波罗
mì duō
蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduōluó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng fēi cháng fēi wú
三菩提时，当以一切菩萨摩诃萨行非常非无
cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng fēi
常、非乐非苦、非我非无我、非净非不净、非
jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě
寂静非不寂静、非远离非不远离、非缚非解、
fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēn
非有非空、非过去非未来非现在，宣说如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduōluó sānmiǎo
“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗三藐
sān pú tí shí dāng yǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí fēi cháng fēi
三菩提时，当以诸佛无上正等菩提非常非
wú cháng fēi lè fēi kǔ fēi wǒ fēi wú wǒ fēi jìng fēi bú jìng
无常、非乐非苦、非我非无我、非净非不净、
fēi jì jìng fēi bú jì jìng fēi yuǎn lí fēi bù yuǎn lí fēi fù fēi jiě
非寂静非不寂静、非远离非不远离、非缚非解、
fēi yǒu fēi kōng fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài xuānshuō rú shì shēn
非有非空、非过去非未来非现在，宣说如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn mí lè pú
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！弥勒菩
sà mó hē sà dé ā nòuduōluó sānmiǎosān pú tí shí zhèng hé děng
萨摩诃萨得阿耨多罗三藐三菩提时，证何等
fǎ fù shuō hé fǎ
法？复说何法？”

fó yán shànxiàn mí lè pú sà mó hē sà dé ā nòuduōluó
佛言：“善现，弥勒菩萨摩诃萨得阿耨多罗
sānmiǎosān pú tí shí zhèng sè bì jìng jìng fǎ shuō sè bì jìng jìng fǎ
三藐三菩提时，证色毕竟净法，说色毕竟净法，

zhèngshòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng fǎ shuōshòu xiǎng xíng
证受、想、行、识毕竟净法，说受、想、行、
shí bì jìng jìng fǎ zhèngyǎnchù bì jìng jìng fǎ shuōyǎnchù bì jìng jìng
识毕竟净法；证眼处毕竟净法，说眼处毕竟净
fǎ zhèng ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng fǎ shuō ěr
法，证耳、鼻、舌、身、意处毕竟净法，说耳、
bí shé shēn yì chù bì jìng jìng fǎ zhèng sè chù bì jìng jìng fǎ
鼻、舌、身、意处毕竟净法；证色处毕竟净法，
shuō sè chù bì jìng jìng fǎ zhèngshēng xiāng wèi chù fǎ chù
说色处毕竟净法，证声、香、味、触、法处
bì jìng jìng fǎ shuōshēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìng fǎ
毕竟净法，说声、香、味、触、法处毕竟净法；
zhèngyǎn jiè bì jìng jìng fǎ shuōyǎn jiè bì jìng jìng fǎ zhèng sè jiè
证眼界毕竟净法，说眼界毕竟净法，证色界、
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受毕竟净法，
shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì
说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受毕
jìng jìng fǎ zhèng ěr jiè bì jìng jìng fǎ shuō ěr jiè bì jìng jìng fǎ
竟净法；证耳界毕竟净法，说耳界毕竟净法，
zhèngshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
证声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受
bì jìng jìng fǎ shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuán
毕竟净法，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘
suǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ zhèng bí jiè bì jìng jìng fǎ shuō bí jiè
所生诸受毕竟净法；证鼻界毕竟净法，说鼻界
bì jìng jìng fǎ zhèngxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuán
毕竟净法，证香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘
suǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ shuōxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
所生诸受毕竟净法，说香界、鼻识界及鼻触、
bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ zhèngshé jiè bì jìng jìng
鼻触为缘所生诸受毕竟净法；证舌界毕竟净
fǎ shuōshé jiè bì jìng jìng fǎ zhèngwèi jiè shé shí jiè jí shé chù
法，说舌界毕竟净法，证味界、舌识界及舌触、
shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ shuōwèi jiè shé shí jiè
舌触为缘所生诸受毕竟净法，说味界、舌识界
jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ zhèngshēn
及舌触、舌触为缘所生诸受毕竟净法；证身

jiè bì jìng jìng fǎ shuōshēn jiè bì jìng jìng fǎ zhèngchù jiè shēn shí
界毕竟净法，说身界毕竟净法，证触界、身识
jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ shuō
界及身触、身触为缘所生诸受毕竟净法，说
chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受毕
jìng jìng fǎ zhèng yì jiè bì jìng jìng fǎ shuō yì jiè bì jìng jìng fǎ
竟净法；证意界毕竟净法，说意界毕竟净法，
zhèng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
证法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受
bì jìng jìng fǎ shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒ
毕竟净法，说法界、意识界及意触、意触为缘所
shēngzhūshòu bì jìng jìng fǎ zhèng dì jiè bì jìng jìng fǎ shuō dì jiè bì
生诸受毕竟净法；证地界毕竟净法，说地界毕
jìng jìng fǎ zhèngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng fǎ
竟净法，证水、火、风、空、识界毕竟净法，
shuōshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìng fǎ zhèng wú míng bì
说水、火、风、空、识界毕竟净法；证无明毕
jìng jìng fǎ shuō wú míng bì jìng jìng fǎ zhèng xíng shí míng sè
竟净法，说无明毕竟净法，证行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo bì jìng jìng fǎ shuō xíng shí míng sè liù chù chù shòu
忧恼毕竟净法，说行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bì jìng jìng fǎ
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼毕竟净法。

大般若波罗蜜多经卷第二百九十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí sān 大般若波罗蜜多经卷第二百九十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shuō bō rě xiàng pǐn dì sān shí qī zhī èr 初分说般若相品第三十七之二

zhèng bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng fǎ shuō bù shī bō luó
“证布施波罗蜜多毕竟净法，说布施波罗

mì duō bì jìng jìng fǎ zhèng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō
蜜多毕竟净法，证净戒、安忍、精进、静虑、般

rě bō luó mì duō bì jìng jìng fǎ shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
若波罗蜜多毕竟净法，说净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duō bì jìng jìng fǎ zhèng nèi kōng bì jìng jìng fǎ
虑、般若波罗蜜多毕竟净法；证内空毕竟净法，

shuō nèi kōng bì jìng jìng fǎ zhèng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
说内空毕竟净法，证外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bì jìng jìng fǎ shuō wài kōng nèi wài kōng
性空、无性自性空毕竟净法，说外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bì jìng jìng fǎ zhèng zhēn rú bì
空、自性空、无性自性空毕竟净法；证真如毕

jìng jìng fǎ shuō zhēn rú bì jìng jìng fǎ zhèng fǎ jiè fǎ xìng bù
竟净法，说真如毕竟净法，证法界、法性、不

xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bì jìng jìng fǎ shuō fǎ
法住、实际、虚空界、不思議界毕竟净法，说法
jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界
bì jìng jìng fǎ zhèng kǔ shèng dì bì jìng jìng fǎ shuō kǔ shèng dì bì
毕竟净法；证苦圣谛毕竟净法，说苦圣谛毕
jìng jìng fǎ zhèng jí miè dào shèng dì bì jìng jìng fǎ shuō jí
竟净法，证集、灭、道圣谛毕竟净法，说集、
miè dào shèng dì bì jìng jìng fǎ zhèng sì jìng lǜ bì jìng jìng fǎ shuō
灭、道圣谛毕竟净法；证四静虑毕竟净法，说
sì jìng lǜ bì jìng jìng fǎ zhèng sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng
四静虑毕竟净法，证四无量、四无色定毕竟净
fǎ shuō sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìng fǎ zhèng bā jiě tuō
法，说四无量、四无色定毕竟净法；证八解脱
bì jìng jìng fǎ shuō bā jiě tuō bì jìng jìng fǎ zhèng bā shèng chù jiǔ
毕竟净法，说八解脱毕竟净法，证八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù bì jìng jìng fǎ shuō bā shèng chù jiǔ cì dì
次第定、十遍处毕竟净法，说八胜处、九次第
dìng shí biàn chù bì jìng jìng fǎ zhèng sì niàn zhù bì jìng jìng fǎ shuō
定、十遍处毕竟净法；证四念住毕竟净法，说
sì niàn zhù bì jìng jìng fǎ zhèng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn
四念住毕竟净法，证四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìng fǎ shuō sì zhèng
五力、七等觉支、八圣道支毕竟净法，说四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī bì jìng jìng fǎ zhèng kōng jiě tuō mén bì jìng jìng fǎ shuō kōng jiě tuō
支毕竟净法；证空解脱门毕竟净法，说空解脱
mén bì jìng jìng fǎ zhèng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng fǎ
门毕竟净法，证无相、无愿解脱门毕竟净法，
shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng fǎ zhèng pú sà shí dì
说无相、无愿解脱门毕竟净法；证菩萨十地
bì jìng jìng fǎ shuō pú sà shí dì bì jìng jìng fǎ zhèng wǔ yǎn bì jìng
毕竟净法，说菩萨十地毕竟净法；证五眼毕竟

jìng fǎ shuō wǔ yǎn bì jìng jìng fǎ zhèng liù shéntōng bì jìng jìng fǎ
净法，说五眼毕竟净法，证六神通毕竟净法，
shuō liù shéntōng bì jìng jìng fǎ zhèng fó shí lì bì jìng jìng fǎ shuō fó
说六神通毕竟净法；证佛十力毕竟净法，说佛
shí lì bì jìng jìng fǎ zhèng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
十力毕竟净法，证四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng fǎ shuō
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法毕竟净法，说
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ bì jìng jìng fǎ zhèng wú wàng shī fǎ bì jìng jìng
十八佛不共法毕竟净法；证无忘失法毕竟净
fǎ shuō wú wàng shī fǎ bì jìng jìng fǎ zhèng héng zhù shě xìng bì jìng jìng
法，说无忘失法毕竟净法，证恒住舍性毕竟净
fǎ shuō héng zhù shě xìng bì jìng jìng fǎ zhèng yī qiè zhì bì jìng jìng fǎ
法，说恒住舍性毕竟净法；证一切智毕竟净法，
shuō yī qiè zhì bì jìng jìng fǎ zhèng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì
说一切智毕竟净法，证道相智、一切相智毕
jìng jìng fǎ shuō dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng jìng fǎ zhèng
竟净法，说道相智、一切相智毕竟净法；证
yī qiè tuó luó ní mén bì jìng jìng fǎ shuō yī qiè tuó luó ní mén bì jìng
一切陀罗尼门毕竟净法，说一切陀罗尼门毕
jìng fǎ zhèng yī qiè sān mó dì mén bì jìng jìng fǎ shuō yī qiè sān mó
净法，证一切三摩地门毕竟净法，说一切三摩
dì mén bì jìng jìng fǎ zhèng yù liú guǒ bì jìng jìng fǎ shuō yù liú guǒ
地门毕竟净法；证预流果毕竟净法，说预流果
bì jìng jìng fǎ zhèng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng fǎ
毕竟净法，证一来、不还、阿罗汉果毕竟净法，
shuō yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìng jìng fǎ zhèng dú jué pú
说一来、不还、阿罗汉果毕竟净法；证独觉菩
tí bì jìng jìng fǎ shuō dú jué pú tí bì jìng jìng fǎ zhèng yī qiè pú
提毕竟净法，说独觉菩提毕竟净法；证一切菩
sà mó hē sà xíng bì jìng jìng fǎ shuō yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì
萨摩诃萨行毕竟净法，说一切菩萨摩诃萨行毕
jìng jìng fǎ zhèng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng fǎ shuō
竟净法；证诸佛无上正等菩提毕竟净法，说
zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bì jìng jìng fǎ
诸佛无上正等菩提毕竟净法。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì bō
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！如是般

rě bō luó mì duōyún hé qīngjìng
若波罗蜜多云何清净？”

fó yán shànxiàn sè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
佛言：“善现，色清净故般若波罗蜜多清净，

shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受、想、行、识清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
“世尊！云何色清净故般若波罗蜜多清净？

shòu xiǎng xíng shí qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受、想、行、识清净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，色无生无灭、无染无净故清净，

sè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng shòu xiǎng xíng shí
色清净故般若波罗蜜多清净；受、想、行、识

wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng shòu xiǎng xíng shí
无生无灭、无染无净故清净，受、想、行、识

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎnchùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，眼处清净故般若波罗蜜多清

jìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净，耳、鼻、舌、身、意处清净故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé yǎnchùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何眼处清净故般若波罗蜜多清

jìng ěr bí shé shēn yì chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净？耳、鼻、舌、身、意处清净故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净？”

shànxiàn yǎnchù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，眼处无生无灭、无染无净故清净，

yǎnchùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng ěr bí shé shēn
眼处清净故般若波罗蜜多清净；耳、鼻、舌、身、

yì chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng ěr bí shé
意处无生无灭、无染无净故清净，耳、鼻、舌、

shēn yì chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
身、意处清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，色处清净故般若波罗蜜多清
jìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì
净，声、香、味、触、法处清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé sè chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何色处清净故般若波罗蜜多清
jìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì
净？声、香、味、触、法处清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn sè chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，色处无生无灭、无染无净故清净，
sè chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng shēng xiāng wèi
色处清净故般若波罗蜜多清净；声、香、味、
chù fǎ chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng shēng xiāng
触、法处无生无灭、无染无净故清净，声、香、
wèi chù fǎ chùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
味、触、法处清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，眼界清净故般若波罗蜜多清
jìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受
qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何眼界清净故般若波罗蜜多清
jìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě
净？色界乃至眼触为缘所生诸受清净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎn jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，眼界无生无灭、无染无净故清净，
yǎn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchù
眼界清净故般若波罗蜜多清净；色界乃至眼触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòuwúshēngwúmiè wúrǎnwújìnggùqīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，
sèjiènǎizhìyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìnggùbōrěbōluó
色界乃至眼触为缘所生诸受清净故般若波罗
mìduōqīngjìng
蜜多清净。”

fóyán shànxiàn ěrjièqīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīng
佛言：“善现，耳界清净故般若波罗蜜多清
jìng shēngjiè ěrshíjiè jí ěrchù ěrchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受
qīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shìzūn yúnhé ěrjièqīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīng
“世尊！云何耳界清净故般若波罗蜜多清
jìng shēngjiènǎizhì ěrchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìnggùbō
净？声界乃至耳触为缘所生诸受清净故般
rěbōluómìduōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn ěrjièwúshēngwúmiè wúrǎnwújìnggùqīngjìng
“善现，耳界无生无灭、无染无净故清净，
ěrjièqīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīngjìng shēngjiènǎizhì ěrchù
耳界清净故般若波罗蜜多清净；声界乃至耳触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuwúshēngwúmiè wúrǎnwújìnggùqīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，
shēngjiènǎizhì ěrchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìnggùbōrěbō
声界乃至耳触为缘所生诸受清净故般若波
luómìduōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fóyán shànxiàn bíjièqīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīng
佛言：“善现，鼻界清净故般若波罗蜜多清
jìng xiāngjiè bíshíjiè jí bíchù bíchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受
qīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shìzūn yúnhé bíjièqīngjìnggùbōrěbōluómìduōqīng
“世尊！云何鼻界清净故般若波罗蜜多清
jìng xiāngjiènǎizhì bíchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìnggùbōrě
净？香界乃至鼻触为缘所生诸受清净故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn bí jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，鼻界无生无灭、无染无净故清净，

bí jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chù
鼻界清净故般若波罗蜜多清净；香界乃至鼻触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，

xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě bō luó
香界乃至鼻触为缘所生诸受清净故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shé jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，舌界清净故般若波罗蜜多清

jìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何舌界清净故般若波罗蜜多清

jìng wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě
净？味界乃至舌触为缘所生诸受清净故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn shé jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，舌界无生无灭、无染无净故清净，

shé jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chù
舌界清净故般若波罗蜜多清净；味界乃至舌触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，

wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě bō luó
味界乃至舌触为缘所生诸受清净故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shēn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，身界清净故般若波罗蜜多清

jìng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何身界清净故般若波罗蜜多清
jìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě
净？触界乃至身触为缘所生诸受清净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn shēn jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，身界无生无灭、无染无净故清净，
shēn jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng chù jiè nǎi zhì shēnchù
身界清净故般若波罗蜜多清净；触界乃至身触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，
chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě bō luó
触界乃至身触为缘所生诸受清净故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，意界清净故般若波罗蜜多清
jìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
净，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受
qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何意界清净故般若波罗蜜多清
jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě
净？法界乃至意触为缘所生诸受清净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn yì jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，意界无生无灭、无染无净故清净，
yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù
意界清净故般若波罗蜜多清净；法界乃至意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
为缘所生诸受无生无灭、无染无净故清净，
fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuqīngjìng gù bō rě bō luó
法界乃至意触为缘所生诸受清净故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，地界清净故般若波罗蜜多清
jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净，水、火、风、空、识界清净故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé dì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何地界清净故般若波罗蜜多清
jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净？水、火、风、空、识界清净故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净？”

shànxiàn dì jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，地界无生无灭、无染无净故清净，
dì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng
地界清净故般若波罗蜜多清净；水、火、风、空、
shí jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng shuǐ huǒ fēng
识界无生无灭、无染无净故清净，水、火、风、
kōng shí jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
空、识界清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú míngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，无明清净故般若波罗蜜多清
jìng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
净，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、
shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
生、老死愁叹苦忧恼清净故般若波罗蜜多清
jìng
净。”

shì zūn yún hé wú míngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何无明清净故般若波罗蜜多清
jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoqīngjìng gù bō rě bō luó mì
净？行乃至老死愁叹苦忧恼清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn wú míng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，无明无生无灭、无染无净故清净，

wú míngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
无明 清净故般若波罗蜜多 清净；行乃至老死 愁

tàn kǔ yōunǎo wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng xíng nǎi zhì
叹苦 忧恼无生 无灭、无染无净故 清净，行乃至

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
老死 愁叹苦 忧恼 清净故般若波罗蜜多 清净。”

fó yán shànxiàn bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù bō rě bō
佛言：“善现，布施波罗蜜多 清净故般若波

luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō luó mì duō
罗蜜多 清净，净戒、安忍、精进、静虑 波罗蜜多

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多 清净。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù bō rě bō
“世尊！云何布施波罗蜜多 清净故般若波

luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō luó mì duō
罗蜜多 清净？净戒、安忍、精进、静虑 波罗蜜多

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多 清净？”

shànxiàn bù shī bō luó mì duō wú shēng wú miè wú rǎn wú
“善现，布施波罗蜜多 无生 无灭、无染无

jìng gù qīngjìng bù shī bō luó mì duōqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净故 清净，布施波罗蜜多 清净故般若波罗蜜多

qīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō luó mì duō wú shēng
清净；净戒、安忍、精进、静虑 波罗蜜多 无生

wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
无灭、无染无净故 清净，净戒、安忍、精进、静

lù bō luó mì duōqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
虑 波罗蜜多 清净故般若波罗蜜多 清净。”

fó yán shànxiàn nèi kōng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，内空 清净故般若波罗蜜多 清

jìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
净，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèi kōng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何内空清净故般若波罗蜜多清
jìng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qīngjìng gù bō rě bō luó mì
净？外空乃至无性自性空清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn nèi kōng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，内空无生无灭、无染无净故清净，
nèi kōng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wài kōng nǎi zhì wú xìng
内空清净故般若波罗蜜多清净；外空乃至无性
zì xìng kōng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng wài kōng nǎi zhì
自性空无生无灭、无染无净故清净，外空乃至
wú xìng zì xìng kōng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
无性自性空清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhēn rú qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
佛言：“善现，真如清净故般若波罗蜜多清
jìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
净，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
思议界清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何真如清净故般若波罗蜜多清
jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
净？法界乃至不思议界清净故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn zhēn rú wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，真如无生无灭、无染无净故清净，
zhēn rú qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī
真如清净故般若波罗蜜多清净；法界乃至不思
yì jiè wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù
议界无生无灭、无染无净故清净，法界乃至不
sī yì jiè qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
思议界清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn kǔ shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，苦圣谛清净故般若波罗蜜多

qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīng
清净，集、灭、道圣谛清净故般若波罗蜜多清
jìng
净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何苦圣谛清净故般若波罗蜜多

qīngjìng jí miè dào shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīng
清净？集、灭、道圣谛清净故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn kǔ shèng dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，苦圣谛无生无灭、无染无净故清

jìng kǔ shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng jí miè
净，苦圣谛清净故般若波罗蜜多清净；集、灭、
dào shèng dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng jí miè
道圣谛无生无灭、无染无净故清净，集、灭、
dào shèng dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
道圣谛清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sì jìng lǜ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，四静虑清净故般若波罗蜜多

qīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
清净，四无量、四无色定清净故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何四静虑清净故般若波罗蜜多

qīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
清净？四无量、四无色定清净故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净？”

shànxiàn sì jìng lǜ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，四静虑无生无灭、无染无净故清

jìng sì jìng lǜ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng sì wú liàng
净，四静虑清净故般若波罗蜜多清净；四无量、
sì wú sè dìng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng sì wú liàng
四无色定无生无灭、无染无净故清净，四无量、

sì wú sè dìng qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
四无色定清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn bā jiě tuō qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，八解脱清净故般若波罗蜜多
qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng gù bō rě
清净，八胜处、九次第定、十遍处清净故般若
bō luó mì duō qīng jìng
波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何八解脱清净故般若波罗蜜多
qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng gù bō rě
清净？八胜处、九次第定、十遍处清净故般若
bō luó mì duō qīng jìng
波罗蜜多清净？”

shàn xiàn bā jiě tuō wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，八解脱无生无灭、无染无净故清
jìng bā jiě tuō qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng bā shèng chù
净，八解脱清净故般若波罗蜜多清净；八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng jìng
九次第定、十遍处无生无灭、无染无净故清净，
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù qīng jìng gù bō rě bō luó mì
八胜处、九次第定、十遍处清净故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

fó yán shàn xiàn sì niàn zhù qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，四念住清净故般若波罗蜜多
qīng jìng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng
清净，四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
觉支、八圣道支清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niàn zhù qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何四念住清净故般若波罗蜜多
qīng jìng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng
清净？四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
觉支、八圣道支清净故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn sì niàn zhù wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，四念住无生无灭、无染无净故清

jìng sì niànzhùqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì zhèngduàn
净，四念住清净故般若波罗蜜多清净；四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng sì
乃至八圣道支无生无灭、无染无净故清净，四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
正断乃至八圣道支清净故般若波罗蜜多清
jìng jìng。”

fó yán shànxiàn kōng jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，空解脱门清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó mì
多清净，无相、无愿解脱门清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何空解脱门清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó
多清净？无相、无愿解脱门清净故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn kōng jiě tuō mén wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
“善现，空解脱门无生无灭、无染无净故
qīngjìng kōng jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wú
清净，空解脱门清净故般若波罗蜜多清净；无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
相、无愿解脱门无生无灭、无染无净故清净，
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
无相、无愿解脱门清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn pú sà shí dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，菩萨十地清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何菩萨十地清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn pú sà shí dì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
“善现，菩萨十地无生无灭、无染无净故

qīngjìng pú sà shí dì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净，菩萨十地清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wǔ yǎnqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
佛言：“善现，五眼清净故般若波罗蜜多清
jìng liù shéntōngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净，六神通清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎnqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
“世尊！云何五眼清净故般若波罗蜜多清
jìng liù shéntōngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净？六神通清净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn wǔ yǎn wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，五眼无生无灭、无染无净故清净，
wǔ yǎnqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng liù shéntōng wú shēng
五眼清净故般若波罗蜜多清净；六神通无生
wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng liù shéntōngqīngjìng gù bō rě bō
无灭、无染无净故清净，六神通清净故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn fó shí lì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，佛十力清净故般若波罗蜜多
qīngjìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
清净，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
大舍、十八佛不共法清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé fó shí lì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何佛十力清净故般若波罗蜜多
qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù bō rě
清净？四无所畏乃至十八佛不共法清净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn fó shí lì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，佛十力无生无灭、无染无净故清
jìng fó shí lì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì wú suǒ wèi
净，佛十力清净故般若波罗蜜多清净；四无所畏
nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
乃至十八佛不共法无生无灭、无染无净故清净，
sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ qīngjìng gù bō rě bō luó mì
四无所畏乃至十八佛不共法清净故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。”

fó yán shànxiàn wú wàng shī fǎ qīngjìng gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，无忘失法清净故般若波罗蜜

duōqīngjìng héngzhù shěxìng qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
多清净，恒住舍性清净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ qīngjìng gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何无忘失法清净故般若波罗蜜

duō qīng jìng héng zhù shě xìng qīng jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng
多清净？恒住舍性清净故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn wú wàng shī fǎ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
“善现，无忘失法无生无灭、无染无净故

qīngjìng wú wàng shī fǎ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng héng
清净，无忘失法清净故般若波罗蜜多清净；恒

zhù shě xìng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng héngzhù shěxìng
住舍性无生无灭、无染无净故清净，恒住舍性

qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，一切智清净故般若波罗蜜多

qīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
清净，道相智、一切相智清净故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何一切智清净故般若波罗蜜多

qīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì
清净？道相智、一切相智清净故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。”

shànxiàn yī qiè zhì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，一切智无生无灭、无染无净故清

jìng yī qiè zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng dàoxiàng zhì
净，一切智清净故般若波罗蜜多清净；道相智、

yī qiè xiàng zhì wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng dàoxiàng zhì
一切相智无生无灭、无染无净故清净，道相智、

yī qièxiàng zhì qīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
一切相智清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù bō rě bō
佛言：“善现，一切陀罗尼门清净故般若波
luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì ménqīngjìng gù bō rě bō luó mì
罗蜜多清净，一切三摩地门清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù bō rě bō
“世尊！云何一切陀罗尼门清净故般若波
luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì ménqīngjìng gù bō rě bō luó mì
罗蜜多清净？一切三摩地门清净故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén wú shēng wú miè wú rǎn wú
“善现，一切陀罗尼门无生无灭、无染无
jìng gù qīngjìng yī qiè tuó luó ní ménqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
净故清净，一切陀罗尼门清净故般若波罗蜜多
qīngjìng yī qiè sān mó dì mén wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
清净；一切三摩地门无生无灭、无染无净故清
jìng yī qiè sān mó dì ménqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净，一切三摩地门清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yù liú guǒqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，预流果清净故般若波罗蜜多
qīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng gù bō rě bō luó
清净，一来、不还、阿罗汉果清净故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yù liú guǒqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何预流果清净故般若波罗蜜多
qīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒqīngjìng gù bō rě bō luó
清净？一来、不还、阿罗汉果清净故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn yù liú guǒ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīng
“善现，预流果无生无灭、无染无净故清
jìng yù liú guǒqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī lái bù
净，预流果清净故般若波罗蜜多清净；一来、不

huán ā luó hànguǒ wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng yī
还、阿罗汉果无生无灭、无染无净故清净，一
lái bù huán ā luó hànguǒ qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
来、不还、阿罗汉果清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dú jué pú tí qīngjìng gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，独觉菩提清净故般若波罗蜜
duō qīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí qīngjìng gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何独觉菩提清净故般若波罗蜜
duō qīngjìng
多清净？”

shànxiàn dú jué pú tí wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù
“善现，独觉菩提无生无灭、无染无净故
qīngjìng dú jué pú tí qīngjìng gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
清净，独觉菩提清净故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīngjìng gù bō
佛言：“善现，一切菩萨摩诃萨行清净故般
rě bō luó mì duō qīngjìng
若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīngjìng gù bō rě
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行清净故般若
bō luó mì duō qīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú shēng wú miè wú
“善现，一切菩萨摩诃萨行无生无灭、无
rǎn wú jìng gù qīngjìng yī qiè pú sà mó hē sà xíng qīngjìng gù bō rě
染无净故清净，一切菩萨摩诃萨行清净故般若
bō luó mì duō qīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提清净故
bō rě bō luó mì duō qīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù
“世尊！云何诸佛无上正等菩提清净故
bō rě bō luó mì duō qīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú shēng wú miè
“善现，诸佛无上正等菩提无生无灭、

wú rǎn wú jìng gù qīngjìng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí qīngjìng gù
无染无净故清净，诸佛无上正等菩提清净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，虚空清净故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé xū kōngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何虚空清净故般若波罗蜜多清

jìng
净？”

shànxiàn xū kōng wú shēng wú miè wú rǎn wú jìng gù qīngjìng
“善现，虚空无生无灭、无染无净故清净，

xū kōngqīngjìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
虚空清净故般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn sè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīng
“复次，善现，色无染污故般若波罗蜜多清

jìng shòu xiǎng xíng shí wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīng
净，受、想、行、识无染污故般若波罗蜜多清

jìng
净。”

shì zūn yún hé sè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何色无染污故般若波罗蜜多清

jìng shòu xiǎng xíng shí wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīng
净？受、想、行、识无染污故般若波罗蜜多清

jìng
净？”

shànxiàn sè bù kě qǔ gù wú rǎn wū sè wú rǎn wū gù bō
“善现，色不可取故无染污，色无染污故般

rě bō luó mì duōqīngjìng shòu xiǎng xíng shí bù kě qǔ gù wú
若波罗蜜多清净；受、想、行、识不可取故无

rǎn wū shòu xiǎng xíng shí wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
染污，受、想、行、识无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn yǎnchù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼处无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù wú rǎn wū gù bō rě bō luó
清净，耳、鼻、舌、身、意处无染污故般若波罗
mì duō qīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎnchù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼处无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù wú rǎn wū gù bō rě bō luó
清净？耳、鼻、舌、身、意处无染污故般若波罗
mì duō qīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn yǎnchù bù kě qǔ gù wú rǎn wū yǎnchù wú rǎn wū
“善现，眼处不可取故无染污，眼处无染污

gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù
故般若波罗蜜多清净；耳、鼻、舌、身、意处不
kě qǔ gù wú rǎn wū ěr bí shé shēn yì chù wú rǎn wū gù
可取故无染污，耳、鼻、舌、身、意处无染污故
bō rě bō luó mì duō qīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，色处无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú rǎn wū gù bō rě bō
清净，声、香、味、触、法处无染污故般若波
luó mì duō qīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè chù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何色处无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú rǎn wū gù bō rě bō
清净？声、香、味、触、法处无染污故般若波
luó mì duō qīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn sè chù bù kě qǔ gù wú rǎn wū sè chù wú rǎn wū
“善现，色处不可取故无染污，色处无染污

gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù
故般若波罗蜜多清净；声、香、味、触、法处
bù kě qǔ gù wú rǎn wū shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú rǎn
不可取故无染污，声、香、味、触、法处无染

wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū shòu wú rǎn wū gù
清净？色界乃至眼触为缘所生诸受无染污故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎn jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū yǎn jiè wú rǎn wū
“善现，眼界不可取故无染污，眼界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
故般若波罗蜜多清净；色界乃至眼触为缘所生

zhūshòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
诸受不可取故无染污，色界乃至眼触为缘所生

zhūshòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn ěr jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，耳界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé ěr jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何耳界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū shòu wú rǎn wū
清净？声界乃至耳触为缘所生诸受无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn ěr jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū ěr jiè wú rǎn wū
“善现，耳界不可取故无染污，耳界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒ
故般若波罗蜜多清净；声界乃至耳触为缘所

shēngzhūshòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuán
生 诸受不可取故无染污， 声 界乃至耳触为缘

suǒshēngzhūshòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
所 生 诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bí jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，鼻界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生 诸

shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bí jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何鼻界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú rǎn wū gù
清净？香界乃至鼻触为缘所生 诸受无染污故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bí jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū bí jiè wú rǎn wū
“善现，鼻界不可取故无染污，鼻界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒ
故般若波罗蜜多清净；香界乃至鼻触为缘所

shēngzhūshòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuán
生 诸受不可取故无染污， 香 界乃至鼻触为缘

suǒshēngzhūshòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
所 生 诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shé jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，舌界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生 诸

shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何舌界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú rǎn wū gù
清净？味界乃至舌触为缘所生 诸受无染污故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn shé jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū shé jiè wú rǎn wū
“善现，舌界不可取故无染污，舌界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng
故般若波罗蜜多清净；味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng
诸受不可取故无染污，味界乃至舌触为缘所生
zhū shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shēn jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，身界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng
清净，触界、身识界及身触、身触为缘所生
zhū shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何身界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu wú rǎn wū gù
清净？触界乃至身触为缘所生诸受无染污故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn shēn jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū shēn jiè wú rǎn
“善现，身界不可取故无染污，身界无染

wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ
污故般若波罗蜜多清净；触界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán
生诸受不可取故无染污，触界乃至身触为缘
suǒ shēng zhū shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
所生诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，意界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū
清净，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸
shòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何意界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu wú rǎn wū gù
清净？法界乃至意触为缘所生诸受无染污故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yì jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū yì jiè wú rǎn wū
“善现，眼界不可取故无染污，眼界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
故般若波罗蜜多清净；法界乃至意触为缘所生

zhūshòu bù kě qǔ gù wú rǎn wū fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēng
诸受不可取故无染污，法界乃至意触为缘所生

zhūshòu wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
诸受无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，地界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó
清净，水、火、风、空、识界无染污故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何地界无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó
清净？水、火、风、空、识界无染污故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn dì jiè bù kě qǔ gù wú rǎn wū dì jiè wú rǎn wū
“善现，地界不可取故无染污，地界无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù
故般若波罗蜜多清净；水、火、风、空、识界不

kě qǔ gù wú rǎn wū shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú rǎn wū gù
可取故无染污，水、火、风、空、识界无染污故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú míng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，无明无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
清净，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
有、生、老死愁叹苦忧恼无染污故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé wú míng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何无明无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng xíngnǎi zhìlǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú rǎn wū gù bō rě bō
清静？行乃至老死愁叹苦恼无染污故般若波
luómì duōqīngjìng
罗蜜多清静？”

shànxiàn wúmíng bùkě qǔ gù wú rǎn wū wúmíng wú rǎn
“善现，无明不可取故无染污，无明无染
wū gù bō rě bō luómì duōqīngjìng xíngnǎi zhìlǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo
污故般若波罗蜜多清静；行乃至老死愁叹苦恼
nǎo bùkě qǔ gù wú rǎn wū xíngnǎi zhìlǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú
恼不可取故无染污，行乃至老死愁叹苦恼无
rǎn wū gù bō rě bō luómì duōqīngjìng
染污故般若波罗蜜多清静。”

fó yán shànxiàn bùshī bō luómì duō wú rǎn wū gù bō rě
佛言：“善现，布施波罗蜜多无染污故般若
bō luómì duōqīngjìng jìngjiè ānrěn jīngjìn jìnglù bō rě
波罗蜜多清静，净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luómì duō wú rǎn wū gù bō rě bō luómì duōqīngjìng
波罗蜜多无染污故般若波罗蜜多清静。”

shìzūn yúnhé bùshī bō luómì duō wú rǎn wū gù bō rě bō
“世尊！云何布施波罗蜜多无染污故般若波
luómì duōqīngjìng jìngjiè nǎi zhì bō rě bō luómì duō wú rǎn wū gù
罗蜜多清静？净戒乃至般若波罗蜜多无染污故
bō rě bō luómì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清静？”

shànxiàn bùshī bō luómì duō bùkě qǔ gù wú rǎn wū bù
“善现，布施波罗蜜多不可取故无染污，布
shī bō luómì duō wú rǎn wū gù bō rě bō luómì duōqīngjìng jìngjiè
施波罗蜜多无染污故般若波罗蜜多清静；净戒
nǎi zhì bō rě bō luómì duō bùkě qǔ gù wú rǎn wū jìngjiè nǎi zhì bō
乃至般若波罗蜜多不可取故无染污，净戒乃至般
rě bō luómì duō wú rǎn wū gù bō rě bō luómì duōqīngjìng
若波罗蜜多无染污故般若波罗蜜多清静。”

fó yán shànxiàn nèikōng wú rǎn wū gù bō rě bō luómì duō
佛言：“善现，内空无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
清静，外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wúwéikōng bìjìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèikōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何内空无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wú rǎn wū gù bō rě bō
清净？外空乃至无性自性空无染污故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn nèikōng bù kě qǔ gù wú rǎn wū nèikōng wú rǎn
“善现，内空不可取故无染污，内空无染
wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
污故般若波罗蜜多清净；外空乃至无性自性空
bù kě qǔ gù wú rǎn wū wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng wú rǎn wū
不可取故无染污，外空乃至无性自性空无染污
gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhēn rú wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，真如无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píng
清净，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不思議界无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何真如无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
清净？法界乃至不思議界无染污故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn zhēn rú bù kě qǔ gù wú rǎn wū zhēn rú wú rǎn
“善现，真如不可取故无染污，真如无染
wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bù
污故般若波罗蜜多清净；法界乃至不思議界不

kě qǔ gù wú rǎn wū fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú rǎn wū gù bō rě
可取故无染污，法界乃至不思議界无染污故般若
bō luó mì duō qīng jìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn kǔ shèng dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，苦圣谛无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng jí miè dào shèng dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
多清净，集、灭、道圣谛无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何苦圣谛无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng jí miè dào shèng dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
多清净？集、灭、道圣谛无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shàn xiàn kǔ shèng dì bù kě qǔ gù wú rǎn wū kǔ shèng dì
“善现，苦圣谛不可取故无染污，苦圣谛
wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng jí miè dào shèng dì
无染污故般若波罗蜜多清净；集、灭、道圣谛
bù kě qǔ gù wú rǎn wū jí miè dào shèng dì wú rǎn wū gù bō
不可取故无染污，集、灭、道圣谛无染污故般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì jìng lǜ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四静虑无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
多清净，四无量、四无色定无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何四静虑无染污故般若波罗蜜多
qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
清净？四无量、四无色定无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn sì jìng lǜ bù kě qǔ gù wú rǎn wū sì jìng lǜ wú
“善现，四静虑不可取故无染污，四静虑无

rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì wúliàng sì wú sè dìng bù
染污故般若波罗蜜多清净；四无量、四无色定不
kě qǔ gù wú rǎn wū sì wúliàng sì wú sè dìng wú rǎn wū gù bō rě
可取故无染污，四无量、四无色定无染污故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

大般若波罗蜜多经卷第二百九十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí sì
大般若波罗蜜多经卷第二百九十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shuō bō rě xiàng pǐn dì sān shí qī zhī sān
初分说般若相品第三十七之三

fó yán shàn xiàn bā jiě tuō wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，八解脱无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú rǎn wū gù
多清净，八胜处、九次第定、十遍处无染污故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何八解脱无染污故般若波罗蜜多
qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú rǎn wū gù bō
清净？八胜处、九次第定、十遍处无染污故般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn bā jiě tuō bù kě qǔ gù wú rǎn wū bā jiě tuō wú
“善现，八解脱不可取故无染污，八解脱无
rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
染污故般若波罗蜜多清净；八胜处、九次第定、
shí biàn chù bù kě qǔ gù wú rǎn wū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
十遍处不可取故无染污，八胜处、九次第定、
shí biàn chù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
十遍处无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì niàn zhù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四念住无染污故般若波罗蜜
duō qīng jìng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
多清净，四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
觉支、八圣道支无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niàn zhù wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四念住无染污故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī wú rǎn wū gù bō
多清淨？四正斷乃至八聖道支無染污故般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波羅蜜多清淨？”

shàn xiàn sì niàn zhù bù kě qǔ gù wú rǎn wū sì niàn zhù
“善現，四念住不可取故無染污，四念住
wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng sì zhèng duàn nǎi zhì bā
無染污故般若波羅蜜多清淨；四正斷乃至八
shèng dào zhī bù kě qǔ gù wú rǎn wū sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng
聖道支不可取故無染污，四正斷乃至八聖
dào zhī wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
道支無染污故般若波羅蜜多清淨。”

fó yán shàn xiàn kōng jiě tuō mén wú rǎn wū gù bō rě bō luó
佛言：“善現，空解脫門無染污故般若波羅
mì duō qīng jìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú rǎn wū gù bō rě bō
蜜多清淨，無相、無願解脫門無染污故般若波
luó mì duō qīng jìng
羅蜜多清淨。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén wú rǎn wū gù bō rě bō luó
“世尊！云何空解脫門無染污故般若波羅
mì duō qīng jìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú rǎn wū gù bō rě bō
蜜多清淨？無相、無願解脫門無染污故般若波
luó mì duō qīng jìng
羅蜜多清淨？”

shàn xiàn kōng jiě tuō mén bù kě qǔ gù wú rǎn wū kōng jiě
“善現，空解脫門不可取故無染污，空解
tuō mén wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng wú xiàng wú yuàn
脫門無染污故般若波羅蜜多清淨；無相、無願
jiě tuō mén bù kě qǔ gù wú rǎn wū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú
解脫門不可取故無染污，無相、無願解脫門無
rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
染污故般若波羅蜜多清淨。”

fó yán shàn xiàn pú sà shí dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó
佛言：“善現，菩薩十地無染污故般若波羅
mì duō qīng jìng
蜜多清淨。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何菩薩十地無染污故般若波羅蜜

duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn pú sà shí dì bù kě qǔ gù wú rǎn wū pú sà shí
“善现，菩萨十地不可取故无染污，菩萨十
dì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
地无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wǔ yǎn wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，五眼无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng liù shéntōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净，六神通无染污故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何五眼无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng liù shéntōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净？六神通无染污故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn wǔ yǎn bù kě qǔ gù wú rǎn wū wǔ yǎn wú rǎn wū
“善现，五眼不可取故无染污，五眼无染污
gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng liù shéntōng bù kě qǔ gù wú rǎn wū
故般若波罗蜜多清净；六神通不可取故无染污，
liù shéntōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
六神通无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn fó shí lì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，佛十力无染污故般若波罗蜜
duōqīngjìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多清净，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
喜、大舍、十八佛不共法无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé fó shí lì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何佛十力无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú rǎn wū gù bō
清净？四无所畏乃至十八佛不共法无染污故般
rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn fó shí lì bù kě qǔ gù wú rǎn wū fó shí lì wú
“善现，佛十力不可取故无染污，佛十力无
rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
染污故般若波罗蜜多清净；四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ bù kě qǔ gù wú rǎn wū sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
佛不共法不可取故无染污，四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
佛不共法无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn wú wàng shī fǎ wú rǎn wū gù bō rě bō luó
佛言：“善现，无忘失法无染污故般若波罗

mì duō qīng jìng héng zhù shě xìng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng
蜜多清净，恒住舍性无染污故般若波罗蜜多清
jìng
净。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ wú rǎn wū gù bō rě bō luó
“世尊！云何无忘失法无染污故般若波罗

mì duō qīng jìng héng zhù shě xìng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
蜜多清净？恒住舍性无染污故般若波罗蜜多
qīng jìng
清净？”

shàn xiàn wú wàng shī fǎ bù kě qǔ gù wú rǎn wū wú wàng
“善现，无忘失法不可取故无染污，无忘

shī fǎ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng héng zhù shě xìng bù
失法无染污故般若波罗蜜多清净；恒住舍性不

kě qǔ gù wú rǎn wū héng zhù shě xìng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
可取故无染污，恒住舍性无染污故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净。”

fó yán shàn xiàn yī qiè zhì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，一切智无染污故般若波罗蜜

duō qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú rǎn wū gù bō rě bō luó
多清净，道相智、一切相智无染污故般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何一切智无染污故般若波罗蜜多

qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
清净？道相智、一切相智无染污故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn yī qiè zhì bù kě qǔ gù wú rǎn wū yī qiè zhì wú
“善现，一切智不可取故无染污，一切智无

rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
染污故般若波罗蜜多清净；道相智、一切相智
bù kě qǔ gù wú rǎn wū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú rǎn wū gù
不可取故无染污，道相智、一切相智无染污故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn yī qiè tuó luó ní mén wú rǎn wū gù bō rě
佛言：“善现，一切陀罗尼门无染污故般若
bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén wú rǎn wū gù bō rě bō
波罗蜜多清净，一切三摩地门无染污故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén wú rǎn wū gù bō rě
“世尊！云何一切陀罗尼门无染污故般若
bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén wú rǎn wū gù bō rě bō
波罗蜜多清净？一切三摩地门无染污故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shàn xiàn yī qiè tuó luó ní mén bù kě qǔ gù wú rǎn wū yī
“善现，一切陀罗尼门不可取故无染污，一
qiè tuó luó ní mén wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī qiè
切陀罗尼门无染污故般若波罗蜜多清净；一切
sān mó dì mén bù kě qǔ gù wú rǎn wū yī qiè sān mó dì mén wú rǎn
三摩地门不可取故无染污，一切三摩地门无染
wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn yù liú guǒ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，预流果无染污故般若波罗蜜
duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú rǎn wū gù bō rě bō
多清净，一来、不还、阿罗汉果无染污故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yù liú guǒ wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何预流果无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú rǎn wū gù bō rě bō luó
清净？一来、不还、阿罗汉果无染污故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn yù liú guǒ bù kě qǔ gù wú rǎn wū yù liú guǒ wú
“善现，预流果不可取故无染污，预流果无
rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn
染污故般若波罗蜜多清净；一来、不还、阿罗汉
guǒ bù kě qǔ gù wú rǎn wū yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú rǎn
果不可取故无染污，一来、不还、阿罗汉果无染
wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dú jué pú tí wú rǎn wū gù bō rě bō luó
佛言：“善现，独觉菩提无染污故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何独觉菩提无染污故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn dú jué pú tí bù kě qǔ gù wú rǎn wū dú jué pú
“善现，独觉菩提不可取故无染污，独觉菩
tí wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
提无染污故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú rǎn wū gù
佛言：“善现，一切菩萨摩诃萨行无染污故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú rǎn wū gù bō
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行无染污故般
rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě qǔ gù wú rǎn
“善现，一切菩萨摩诃萨行不可取故无染
wū yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
污，一切菩萨摩诃萨行无染污故般若波罗蜜多
qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wú rǎn wū
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提无染污
gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú rǎn wū
“世尊！云何诸佛无上正等菩提无染污

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě qǔ gù wú
“善现，诸佛无上正等菩提不可取故无

rǎn wū zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú rǎn wū gù bō rě bō luó
染污，诸佛无上正等菩提无染污故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì
“复次，善现，虚空无染污故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。

shì zūn yún hé xū kōng wú rǎn wū gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何虚空无染污故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净？”

shànxiàn xū kōng bù kě qǔ gù wú rǎn wū xū kōng wú rǎn
“善现，虚空不可取故无染污，虚空无染

wū gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
污故般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn sè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，色唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng shòu xiǎng xíng shí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
清净，受、想、行、识唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé sè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何色唯假说故般若波罗蜜多清

jìng shòu xiǎng xíng shí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīng
净？受、想、行、识唯假说故般若波罗蜜多清

jìng
净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn sè nǎi zhì shí yì
“善现，如依虚空二事响现，色乃至识亦

fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō sè nǎi zhì shí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
复如是唯有假说，色乃至识唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎnchùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼处唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
清净，耳、鼻、舌、身、意处唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎnchùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼处唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
清净？耳、鼻、舌、身、意处唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn yǎnchù nǎi zhì yì
“善现，如依虚空二事响现，眼处乃至意

chù yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō yǎnchù nǎi zhì yì chùwéi jiǎ shuō gù
处亦复如是唯有假说，眼处乃至意处唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，色处唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō
清净，声、香、味、触、法处唯假说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何色处唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō
清净？声、香、味、触、法处唯假说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn sè chù nǎi zhì fǎ
“善现，如依虚空二事响现，色处乃至法

chù yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō sè chù nǎi zhì fǎ chùwéi jiǎ shuō gù
处亦复如是唯有假说，色处乃至法处唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòuwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwéi jiǎ shuō gù
清净？色界乃至眼触为缘所生诸受唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn yǎn jiè nǎi zhì yǎn
“善现，如依虚空二事响现，眼界乃至眼

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō yǎn jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说，眼界乃

zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
至眼触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn ěr jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，耳界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòuwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé ěr jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何耳界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwéi jiǎ shuō
清净？声界乃至耳触为缘所生诸受唯假说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn ěr jiè nǎi zhì ěr
“善现，如依虚空二事响现，耳界乃至耳

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō ěr jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说，耳界乃

zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
至耳触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn bí jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，鼻界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bí jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何鼻界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō
清净？香界乃至鼻触为缘所生诸受唯假说

gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn bí jiè nǎi zhì bí
“善现，如依虚空二事响现，鼻界乃至鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō bí jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说，鼻界乃

zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
至鼻触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn shé jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，舌界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīngjìng
受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何舌界唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù
清净？味界乃至舌触为缘所生诸受唯假说故

bō rě bō luó mì duō qīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn shé jiè nǎi zhì shé
“善现，如依虚空二事响现，舌界乃至舌

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō shé jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说，舌界乃

zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
至舌触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng
清净。”

fó yán shàn xiàn shēn jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，身界唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
清净，触界、身识界及身触、身触为缘所生
zhū shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
诸受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何身界唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō
清净？触界乃至身触为缘所生诸受唯假说
gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn shēn jiè nǎi zhì shēn
“善现，如依虚空二事响现，身界乃至身

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō shēn jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说，身界乃
zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
至身触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

fó yán shàn xiàn yì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，意界唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸
shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
受唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何意界唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù
清净？法界乃至意触为缘所生诸受唯假说故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn yì jiè nǎi zhì yì
“善现，如依虚空二事响现，意界乃至意

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō yì jiè nǎi
触为缘所生诸受亦复如是唯有假说， 意界乃
zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
至意触为缘所生诸受唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng
清净。”

fó yán shàn xiàn dì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，地界唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō
清净，水、火、风、空、识界唯假说故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé dì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何地界唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō
清净？水、火、风、空、识界唯假说故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn dì jiè nǎi zhì shí
“善现，如依虚空二事响现，地界乃至识
jiè yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō dì jiè nǎi zhì shí jiè wéi jiǎ shuō gù
界亦复如是唯有假说，地界乃至识界唯假说故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn wú míng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，无明唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
清净，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
有、生、老死愁叹苦忧恼唯假说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé wú míng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何无明唯假说故般若波罗蜜多
qīng jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wéi jiǎ shuō gù bō rě
清净？行乃至老死愁叹苦忧恼唯假说故般若
bō luó mì duō qīng jìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn wú míng nǎi zhì lǎo
“善现，如依虚空二事响现，无明乃至老

sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō wú míng nǎi zhì lǎo
死愁叹苦忧恼亦复如是唯有假说，无明乃至老

sǐ chóutàn kǔ yōunǎowéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
死愁叹苦忧恼唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bù shī bō luó mì duōwéi jiǎ shuō gù bō rě
佛言：“善现，布施波罗蜜多唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多清净，净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duōwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duōwéi jiǎ shuō gù bō rě
“世尊！云何布施波罗蜜多唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōwéi jiǎ shuō
波罗蜜多清净？净戒乃至般若波罗蜜多唯假说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn bù shī bō luó mì
“善现，如依虚空二事响现，布施波罗蜜

duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō bù shī
多乃至般若波罗蜜多亦复如是唯有假说，布施

bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duōwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
波罗蜜多乃至般若波罗蜜多唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn nèi kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，内空唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
清净，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèi kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何内空唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō
清净？外空乃至无性自性空唯假说故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn nèi kōng nǎi zhì wú
“善现，如依虚空二事响现，内空乃至无

xìng zì xìng kōng yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì
性自性空亦复如是唯有假说，内空乃至无性自
xìng kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
性空唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn zhēn rú wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，真如唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
清净，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不思議界唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何真如唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
清净？法界乃至不思議界唯假说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn zhēn rú nǎi zhì bù
“善现，如依虚空二事响现，真如乃至不

sī yì jiè yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè
思议界亦复如是唯有假说，真如乃至不思議界
wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn kǔ shèng dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，苦圣谛唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
多清净，集、灭、道圣谛唯假说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何苦圣谛唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
多清净？集、灭、道圣谛唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn kǔ jí miè
“善现，如依虚空二事响现，苦、集、灭、

dào shèng dì yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō kǔ jí miè dào shèng
道圣谛亦复如是唯有假说，苦、集、灭、道圣

dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
谛唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì jìng lǜ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四静虑唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
多清净，四无量、四无色定唯假说故般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四静虑唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
多清净？四无量、四无色定唯假说故般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn sì jìng lǜ sì
“善现，如依虚空二事响现，四静虑、四

wú liàng sì wú sè dìng yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō sì jìng lǜ sì
无量、四无色定亦复如是唯有假说，四静虑、四

wú liàng sì wú sè dìng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
无量、四无色定唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn bā jiě tuō wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，八解脱唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wéi jiǎ shuō gù
多清净，八胜处、九次第定、十遍处唯假说故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何八解脱唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùwéi jiǎ shuō gù
多清净？八胜处、九次第定、十遍处唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn bā jiě tuō bā
“善现，如依虚空二事响现，八解脱、八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō
胜处、九次第定、十遍处亦复如是唯有假说，

bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùwéi jiǎ shuō gù
八解脱、八胜处、九次第定、十遍处唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sì niànzhùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四念住唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
多清净，四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
觉支、八圣道支唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niànzhùwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四念住唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wéi jiǎ shuō gù bō
多清净？四正断乃至八圣道支唯假说故般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn sì niànzhù nǎi zhì
“善现，如依虚空二事响现，四念住乃至

bā shèngdào zhī yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō sì niànzhù nǎi zhì bā
八圣道支亦复如是唯有假说，四念住乃至八

shèngdào zhī wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
圣道支唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn kōng jiě tuō ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，空解脱门唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō
蜜多清净，无相、无愿解脱门唯假说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何空解脱门唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wéi jiǎ shuō gù bō rě
蜜多清净？无相、无愿解脱门唯假说故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn kōng wú xiàng
“善现，如依虚空二事响现，空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō kōng wú xiàng wú
无愿解脱门亦复如是唯有假说，空、无相、无
yuàn jiě tuō mén wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
愿解脱门唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn pú sà shí dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，菩萨十地唯假说故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何菩萨十地唯假说故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn pú sà shí dì yì
“善现，如依虚空二事响现，菩萨十地亦
fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō pú sà shí dì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
复如是唯有假说，菩萨十地唯假说故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wǔ yǎnwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，五眼唯假说故般若波罗蜜多
qīngjìng liù shéntōngwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净，六神通唯假说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎnwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何五眼唯假说故般若波罗蜜多
qīngjìng liù shéntōngwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净？六神通唯假说故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn wǔ yǎn liù shén
“善现，如依虚空二事响现，五眼、六神
tōng yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō wǔ yǎn liù shéntōngwéi jiǎ shuō gù
通亦复如是唯有假说，五眼、六神通唯假说故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn fó shí lì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，佛十力唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多清净，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
喜、大舍、十八佛不共法唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

shì zūn yún hé fó shí lì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何佛十力唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wéi jiǎ shuō
多清净？四无所畏乃至十八佛不共法唯假说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn fó shí lì nǎi zhì
“善现，如依虚空二事响现，佛十力乃至

shí bā fó bú gòng fǎ yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō fó shí lì nǎi zhì
十八佛不共法亦复如是唯有假说，佛十力乃至

shí bā fó bú gòng fǎ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
十八佛不共法唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú wàng shī fǎ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，无忘失法唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng héngzhù shěxìngwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīng
蜜多清净，恒住舍性唯假说故般若波罗蜜多清

jìng
净。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何无忘失法唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng héngzhù shěxìngwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
蜜多清净？恒住舍性唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn wú wàng shī fǎ
“善现，如依虚空二事响现，无忘失法、

héngzhù shěxìng yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō wú wàng shī fǎ héngzhù
恒住舍性亦复如是唯有假说，无忘失法、恒住

shěxìngwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
舍性唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè zhì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，一切智唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
多清净，道相智、一切相智唯假说故般若波
mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何一切智唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō
多清净？道相智、一切相智唯假说故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn yī qiè zhì dào
“善现，如依虚空二事响现，一切智、道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō yī qiè zhì
相智、一切相智亦复如是唯有假说，一切智、
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīng
道相智、一切相智唯假说故般若波罗蜜多清
jìng
净。”

fó yán shànxiàn yī qiè tuó luó ní ménwéi jiǎ shuō gù bō rě
佛言：“善现，一切陀罗尼门唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō
波罗蜜多清净，一切三摩地门唯假说故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní ménwéi jiǎ shuō gù bō rě
“世尊！云何一切陀罗尼门唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō
波罗蜜多清净？一切三摩地门唯假说故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn yī qiè tuó luó ní
“善现，如依虚空二事响现，一切陀罗尼

mén yī qiè sān mó dì mén yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō yī qiè tuó
门、一切三摩地门亦复如是唯有假说，一切陀
luó ní mén yī qiè sān mó dì ménwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
罗尼门、一切三摩地门唯假说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn yù liú guǒwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，预流果唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒwéi jiǎ shuō gù bō rě
多清净，一来、不还、阿罗汉果唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。

shì zūn yún hé yù liú guǒwéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何预流果唯假说故般若波罗蜜

duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒwéi jiǎ shuō gù bō rě
多清净？一来、不还、阿罗汉果唯假说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn yù liú nǎi zhì ā
“善现，如依虚空二事响现，预流乃至阿

luó hàn guǒ yì fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō yù liú nǎi zhì ā luó hàn guǒ
罗汉果亦复如是唯有假说，预流乃至阿罗汉果

wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dú jué pú tí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，独觉菩提唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何独觉菩提唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎngxiàn dú jué pú tí yì
“善现，如依虚空二事响现，独觉菩提亦

fù rú shì wéiyǒu jiǎ shuō dú jué pú tí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó
复如是唯有假说，独觉菩提唯假说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíngwéi jiǎ shuō gù
佛言：“善现，一切菩萨摩诃萨行唯假说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng wéi jiǎ shuō gù
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行唯假说故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn yī qiè pú sà mó
“善现，如依虚空二事响现，一切菩萨摩

hē sà xíng yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō yī qiè pú sà mó hē sà xíng
诃萨行亦复如是唯有假说，一切菩萨摩诃萨行

wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
唯假说故般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wéi jiǎ shuō
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提唯假说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wéi jiǎ shuō
“世尊！云何诸佛无上正等菩提唯假说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn zhū fó wú shàng
“善现，如依虚空二事响现，诸佛无上

zhèng děng pú tí yì fù rú shì wéi yǒu jiǎ shuō zhū fó wú shàng zhèng
正等菩提亦复如是唯有假说，诸佛无上正

děng pú tí wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
等菩提唯假说故般若波罗蜜多清净。

fù cì shàn xiàn xū kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì
“复次，善现，虚空唯假说故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净。

shì zūn yún hé xū kōng wéi jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何虚空唯假说故般若波罗蜜多

qīng jìng
清净？”

shàn xiàn rú yī xū kōng èr shì xiǎng xiàn wéi yǒu jiǎ shuō wéi
“善现，如依虚空二事响现唯有假说，唯

jiǎ shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
假说故般若波罗蜜多清净。

fù cì shàn xiàn sè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“复次，善现，色不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng shòu xiǎng xíng shí bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
清**净**，**受、想、行、识**不可说故般若波罗蜜多
qīngjìng
清**净**。”

shì zūn yún hé sè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng
“**世尊！云何色**不可说故般若波罗蜜多清
jìng shòu xiǎng xíng shí bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng
净？受、想、行、识不可说故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn sè wú kě shuō shì gù bù kě shuō shòu xiǎng
“**善现，色**无可说**事故**不可说，**受、想、**
xíng shí wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó mì duō
行、识无可说**事故**不可说，**由此般若波罗蜜多**
qīngjìng
清净。”

fó yán shànxiàn yǎnchù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼处不可说故般若波罗蜜多
qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù kě shuō gù bō rě bō luó
清净，耳、鼻、舌、身、意处不可说故般若波罗
mì duō qīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎnchù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“**世尊！云何眼处**不可说故般若波罗蜜多
qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù kě shuō gù bō rě bō luó
清净？耳、鼻、舌、身、意处不可说故般若波罗
mì duō qīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn yǎnchù wú kě shuō shì gù bù kě shuō ěr bí
“**善现，眼处**无可说**事故**不可说，**耳、鼻、**
shé shēn yì chù wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
舌、身、意处无可说**事故**不可说，**由此般若波**
luó mì duō qīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，色处不可说故般若波罗蜜多
qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě shuō gù bō rě bō
清净，声、香、味、触、法处不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè chù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何色处不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě shuō gù bō rě bō
清净？声、香、味、触、法处不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn sè chù wú kě shuō shì gù bù kě shuō shēng xiāng
“善现，色处无可说事故不可说，声、香、

wèi chù fǎ chù wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó
味、触、法处无可说事故不可说，由此般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼界不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū
清净，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼界不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě shuō gù
清净？色界乃至眼触为缘所生诸受不可说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎn jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō sè jiè nǎi
“善现，眼界无可说事故不可说，色界乃

zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至眼触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn ěr jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，耳界不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhū
清净，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé ěr jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何耳界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shuō
清净？声界乃至耳触为缘所生诸受不可说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn ěr jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō shēng jiè nǎi
“善现，耳界无可说事故不可说，声界乃

zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至耳触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn bí jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，鼻界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bí jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何鼻界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shuō
清净？香界乃至鼻触为缘所生诸受不可说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn bí jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō xiāng jiè nǎi
“善现，鼻界无可说事故不可说，香界乃

zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至鼻触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn shé jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，舌界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何舌界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shuō gù
清净？味界乃至舌触为缘所生诸受不可说故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn shé jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō wèi jiè nǎi
“善现，舌界无可说事故不可说，味界乃

zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至舌触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn shēn jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，身界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
清净，触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
诸受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何身界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shuō
清净？触界乃至身触为缘所生诸受不可说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn shēn jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō chù jiè nǎi
“善现，身界无可说事故不可说，触界乃

zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至身触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn yì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，意界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
受不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何意界不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shuō gù
清净？法界乃至意触为缘所生诸受不可说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yì jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō fǎ jiè nǎi
“善现，眼界无可说事故不可说，法界乃

zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
至意触为缘所生诸受无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，地界不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě shuō gù bō rě bō
清净，水、火、风、空、识界不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé dì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何地界不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě shuō gù bō rě bō
清净？水、火、风、空、识界不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn dì jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō shuǐ huǒ
“善现，地界无可说事故不可说，水、火、

fēng kōng shí jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
风、空、识界无可说事故不可说，由此般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú míng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，无明不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
清净，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
有、生、老死愁叹苦忧恼不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé wú míng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何无明不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bù kě shuō gù bō rě
清净？行乃至老死愁叹苦忧恼不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn wú míng wú kě shuō shì gù bù kě shuō xíng nǎi zhì
“善现，无明无可说事故不可说，行乃至

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě
老死愁叹苦忧恼无可说事故不可说，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě shuō gù bō rě
佛言：“善现，布施波罗蜜多不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多清净，净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō bù kě shuō gù bō rě
“世尊！云何布施波罗蜜多不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù kě shuō
波罗蜜多清净？净戒乃至般若波罗蜜多不可说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bù shī bō luó mì duō wú kě shuō shì gù bù kě shuō
“善现，布施波罗蜜多无可说事故不可说，

jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
净戒乃至般若波罗蜜多无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn nèi kōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，内空不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
清净，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèi kōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何内空不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bù kě shuō gù bō rě bō
清净？外空乃至无性自性空不可说故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净？”

shàn xiàn nèi kōng wú kě shuō shì gù bù kě shuō wài kōng nǎi
“善现，内空无可说事故不可说，外空乃

zhì wú xìng zì xìng kōng wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
至无性自性空无可说事故不可说，由此般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn zhēn rú bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，真如不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
清净，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不思議界不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何真如不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
清净？法界乃至不思議界不可说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn zhēn rú wú kě shuō shì gù bù kě shuō fǎ jiè nǎi
“善现，真如无可说事故不可说，法界乃

zhì bù sī yì jiè wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó
至不思議界无可说事故不可说，由此般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn kǔ shèng dì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，苦圣谛不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
多清净，集、灭、道圣谛不可说故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何苦圣谛不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
多清净？集、灭、道圣谛不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn kǔ shèng dì wú kě shuō shì gù bù kě shuō jí
“善现，苦圣谛无可说事故不可说，集、

miè dào shèng dì wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó
灭、道圣谛无可说事故不可说，由此般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì jìng lǜ bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四静虑不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě shuō gù bō rě bō luó
多清净，四无量、四无色定不可说故般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四静虑不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě shuō gù bō rě bō luó
多清净？四无量、四无色定不可说故般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净？”

shàn xiàn sì jìng lǜ wú kě shuō shì gù bù kě shuō sì wú
“善现，四静虑无可说事故不可说，四无

liàng sì wú sè dìng wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
量、四无色定无可说事故不可说，由此般若波

luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn bā jiě tuō bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，八解脱不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù kě shuō gù
多清净，八胜处、九次第定、十遍处不可说故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何八解脱不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bù kě shuō gù
多清净？八胜处、九次第定、十遍处不可说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bā jiě tuō wú kě shuō shì gù bù kě shuō bā shèng
“善现，八解脱无可说事故不可说，八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
处、九次第定、十遍处无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sì niànzhù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四念住不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
多清净，四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
觉支、八圣道支不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niànzhù bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四念住不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī bù kě shuō gù bō
多清净？四正断乃至八圣道支不可说故般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sì niànzhù wú kě shuō shì gù bù kě shuō sì zhèng
“善现，四念住无可说事故不可说，四正

duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō
断乃至八圣道支无可说事故不可说，由此般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn kōng jiě tuō mén bù kě shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，空解脱门不可说故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě shuō gù bō rě bō
蜜多清净，无相、无愿解脱门不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén bù kě shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何空解脱门不可说故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě shuō gù bō rě
蜜多清净？无相、无愿解脱门不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn kōng jiě tuōmén wú kě shuō shì gù bù kě shuō wú
“善现，空解脱门无可说事故不可说，无
xiàng wú yuàn jiě tuōmén wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě
相、无愿解脱门无可说事故不可说，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn pú sà shí dì bù kě shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，菩萨十地不可说故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì bù kě shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何菩萨十地不可说故般若波罗
mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn pú sà shí dì wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
“善现，菩萨十地无可说事故不可说，由
cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

大般若波罗蜜多经卷第二百九十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第二百九十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shuō bō rě xiàng pǐn dì sān shí qī zhī sì
初分说般若相品第三十七之四

fó yán shàn xiàn wǔ yǎn bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，五眼不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng liù shén tōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
清净，六神通不可说故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何五眼不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng liù shén tōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
清净？六神通不可说故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn wǔ yǎn wú kě shuō shì gù bù kě shuō liù shén tōng
“善现，五眼无可说事故不可说，六神通

wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
无可说事故不可说，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn fó shí lì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，佛十力不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多清净，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
喜、大舍、十八佛不共法不可说故般若波罗蜜多

qīng jìng
清净。”

shì zūn yún hé fó shí lì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何佛十力不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě shuō
多清净？四无所畏乃至十八佛不共法不可说

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn fó shí lì wú kě shuō shì gù bù kě shuō sì wú
“善现，佛十力无可说事故不可说，四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
所畏乃至十八佛不共法无可说事故不可说，由
cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn wú wàng shī fǎ bù kě shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，无忘失法不可说故般若波罗

mì duō qīng jìng héng zhù shě xìng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō qīng
蜜多清净，恒住舍性不可说故般若波罗蜜多清
jìng
净。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ bù kě shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何无忘失法不可说故般若波罗

mì duō qīng jìng héng zhù shě xìng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
蜜多清净？恒住舍性不可说故般若波罗蜜多
qīng jìng
清净？”

shàn xiàn wú wàng shī fǎ wú kě shuō shì gù bù kě shuō héng
“善现，无忘失法无可说事故不可说，恒

zhù shě xìng wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó mì duō
住舍性无可说事故不可说，由此般若波罗蜜多
qīng jìng
清净。”

fó yán shàn xiàn yī qiè zhì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，一切智不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě shuō gù bō rě bō luó
多清净，道相智、一切相智不可说故般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何一切智不可说故般若波罗蜜

duō qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě shuō gù bō rě bō
多清净？道相智、一切相智不可说故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净？”

shàn xiàn yī qiè zhì wú kě shuō shì gù bù kě shuō dào xiàng
“善现，一切智无可说事故不可说，道相

zhì yī qiè xiàng zhì wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
智、一切相智无可说事故不可说，由此般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bù kě shuō gù bō rě
佛言：“善现，一切陀罗尼门不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén bù kě shuō gù bō rě bō
波罗蜜多清净，一切三摩地门不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén bù kě shuō gù bō rě
“世尊！云何一切陀罗尼门不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén bù kě shuō gù bō rě bō
波罗蜜多清净？一切三摩地门不可说故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén wú kě shuō shì gù bù kě shuō
“善现，一切陀罗尼门无可说事故不可说，

yī qiè sān mó dì mén wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō
一切三摩地门无可说事故不可说，由此般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yù liú guǒ bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，预流果不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě shuō gù bō rě
多清净，一来、不还、阿罗汉果不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。

shì zūn yún hé yù liú guǒ bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何预流果不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě shuō gù bō rě
多清净？一来、不还、阿罗汉果不可说故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净？”

shànxiàn yù liú guǒ wú kě shuō shì gù bù kě shuō yī lái
“善现，预流果无可说事故不可说，一来、

bù huán ā luó hàn guǒ wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō rě
不还、阿罗汉果无可说事故不可说，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dú jué pú tí bù kě shuō gù bō rě bō luó
佛言：“善现，独觉菩提不可说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí bù kě shuō gù bō rě bō luó
“世尊！云何独觉菩提不可说故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn dú jué pú tí wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu
“善现，独觉菩提无可说事故不可说，由

cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě shuō gù
佛言：“善现，一切菩萨摩诃萨行不可说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě shuō gù
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行不可说故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú kě shuō shì gù bù
“善现，一切菩萨摩诃萨行无可说事故不

kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
可说，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě shuō
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提不可说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě shuō
“世尊！云何诸佛无上正等菩提不可说

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú kě shuō shì gù
“善现，诸佛无上正等菩提无可说事故

bù kě shuō yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不可说，由此般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì
“复次，善现，虚空不可说故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。

shì zūn yún hé xū kōng bù kě shuō gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何虚空不可说故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净？”

shànxiàn xū kōng wú kě shuō shì gù bù kě shuō yóu cǐ bō
“善现，虚空无可说事故不可说，由此般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn sè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīng
“复次，善现，色不可得故般若波罗蜜多清

jìng shòu xiǎng xíng shí bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīng
净，受、想、行、识不可得故般若波罗蜜多清

jìng
净。”

shì zūn yún hé sè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīng
“世尊！云何色不可得故般若波罗蜜多清

jìng shòu xiǎng xíng shí bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīng
净？受、想、行、识不可得故般若波罗蜜多清

jìng
净？”

shànxiàn sè wú kě dé shì gù bù kě dé shòu xiǎng
“善现，色无可得事故不可得，受、想、

xíng shí wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīng
行、识无可得事故不可得，由此般若波罗蜜多清

jìng
净。”

fó yán shànxiàn yǎnchù bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼处不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé gù bō rě bō luó
清净，耳、鼻、舌、身、意处不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎnchù bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼处不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù kě dé gù bō rě bō luó
清净？耳、鼻、舌、身、意处不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng

蜜多清净？”

shànxiàn yǎnchùwú kě dé shì gù bù kě dé ěr bí
“善现，眼处无可得事故不可得，耳、鼻、

shé shēn yì chùwú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó
舌、身、意处无可得事故不可得，由此般若波罗

mì duōqīngjìng

蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chù bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，色处不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé gù bō rě bō
清净，声、香、味、触、法处不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng

罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè chù bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何色处不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě dé gù bō rě bō
清净？声、香、味、触、法处不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng

罗蜜多清净？”

shànxiàn sè chùwú kě dé shì gù bù kě dé shēng xiāng
“善现，色处无可得事故不可得，声、香、

wèi chù fǎ chùwú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó
味、触、法处无可得事故不可得，由此般若波罗

mì duōqīngjìng

蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng

受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù
清净？色界乃至眼触为缘所生诸受不可得故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng

般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎn jiè wú kě dé shì gù bù kě dé sè jiè nǎi zhì
“善现，眼界无可得事故不可得，色界乃至

yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō
眼触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn ěr jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，耳界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸

shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé ěr jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何耳界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé
清净？声界乃至耳触为缘所生诸受不可得

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn ěr jiè wú kě dé shì gù bù kě dé shēng jiè nǎi
“善现，耳界无可得事故不可得，声界乃

zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
至耳触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bí jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，鼻界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bí jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何鼻界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù
清净？香界乃至鼻触为缘所生诸受不可得故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bí jiè wú kě dé shì gù bù kě dé xiāng jiè nǎi
“善现，鼻界无可得事故不可得，香界乃

zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
至鼻触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn shé jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，舌界不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
清净，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸
shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何舌界不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
清净？味界乃至舌触为缘所生诸受不可得故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn shé jiè wú kě dé shì gù bù kě dé wèi jiè nǎi zhì
“善现，舌界无可得事故不可得，味界乃至

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō
舌触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn shēn jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，身界不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
清净，触界、身识界及身触、身触为缘所生
zhū shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
诸受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何身界不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù
清净？触界乃至身触为缘所生诸受不可得故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn shēn jiè wú kě dé shì gù bù kě dé chù jiè nǎi zhì
“善现，身界无可得事故不可得，触界乃至

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
身触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，眼界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
清净，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何眼界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū shòu bù kě dé gù
清净？法界乃至意触为缘所生诸受不可得故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yì jiè wú kě dé shì gù bù kě dé fǎ jiè nǎi zhì
“善现，眼界无可得事故不可得，法界乃至

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū shòu wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō
意触为缘所生诸受无可得事故不可得，由此般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，地界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě dé gù bō rě bō luó
清净，水、火、风、空、识界不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何地界不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě dé gù bō rě bō luó
清净？水、火、风、空、识界不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净？”

shànxiàn dì jiè wú kě dé shì gù bù kě dé shuǐ huǒ
“善现，地界无可得事故不可得，水、火、

fēng kōng shí jiè wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó
风、空、识界无可得事故不可得，由此般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú míng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，无明不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
清净，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù kě dé gù bō rě bō luó mì
有、生、老死愁叹苦忧恼不可得故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。”

shì zūn yún hé wú míng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何无明不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù kě dé gù bō rě bō
清净？行乃至老死愁叹苦忧恼不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn wú míng wú kě dé shì gù bù kě dé xíng nǎi zhì lǎo
“善现，无明无可得事故不可得，行乃至老

sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō
死愁叹苦忧恼无可得事故不可得，由此般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě dé gù bō rě
佛言：“善现，布施波罗蜜多不可得故般若

bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多清净，净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō bù kě dé gù bō rě bō
“世尊！云何布施波罗蜜多不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù kě dé gù
罗蜜多清净？净戒乃至般若波罗蜜多不可得故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bù shī bō luó mì duō wú kě dé shì gù bù kě dé
“善现，布施波罗蜜多无可得事故不可得，

jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
净戒乃至般若波罗蜜多无可得事故不可得，由此

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn nèikōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，内空不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
清净，外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wúwéikōng bìjìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biànyì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèikōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何内空不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bù kě dé gù bō rě bō
清净？外空乃至无性自性空不可得故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn nèikōng wú kě dé shì gù bù kě dé wàikōng nǎi
“善现，内空无可得事故不可得，外空乃

zhì wú xìng zì xìngkōng wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō
至无性自性空无可得事故不可得，由此般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhēn rú bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，真如不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biànyì xìng píng
清净，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平
děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不思議界不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何真如不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bù kě dé gù bō rě bō luó mì
清净？法界乃至不思議界不可得故般若波罗蜜
duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn zhēn rú wú kě dé shì gù bù kě dé fǎ jiè nǎi zhì
“善现，真如无可得事故不可得，法界乃至

bù sī yì jiè wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duō
不思議界无可得事故不可得，由此般若波罗蜜多

qīng jìng
清净。”

fó yán shànxiàn kǔ shèng dì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，苦圣谛不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
多清净，集、灭、道圣谛不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何苦圣谛不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
多清净？集、灭、道圣谛不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净？”

shànxiàn kǔ shèng dì wú kě dé shì gù bù kě dé jí
“善现，苦圣谛无可得事故不可得，集、

miè dào shèng dì wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó
灭、道圣谛无可得事故不可得，由此般若波罗

mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sì jìng lǜ bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四静虑不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě dé gù bō rě bō luó mì
多清净，四无量、四无色定不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何四静虑不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě dé gù bō rě bō luó mì
清净？四无量、四无色定不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng
多清净？”

shànxiàn sì jìng lǜ wú kě dé shì gù bù kě dé sì wú liàng
“善现，四静虑无可得事故不可得，四无量、

sì wú sè dìng wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì
四无色定无可得事故不可得，由此般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净。”

fó yán shàn xiàn bā jiě tuō bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，八解脱不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù kě dé gù
多清净，八胜处、九次第定、十遍处不可得故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何八解脱不可得故般若波罗蜜多
qīng jìng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù kě dé gù bō
清净？八胜处、九次第定、十遍处不可得故般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn bā jiě tuō wú kě dé shì gù bù kě dé bā shèng
“善现，八解脱无可得事故不可得，八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
处、九次第定、十遍处无可得事故不可得，由此
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì niàn zhù bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，四念住不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
多清净，四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
觉支、八圣道支不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niàn zhù bù kě dé gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何四念住不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī bù kě dé gù bō
多清净？四正断乃至八圣道支不可得故般
rě bō luó mì duō qīng jìng
若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn sì niàn zhù wú kě dé shì gù bù kě dé sì zhèng
“善现，四念住无可得事故不可得，四正
duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě
断乃至八圣道支无可得事故不可得，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn kōng jiě tuōmén bù kě dé gù bō rě bō luó
佛言：“善现，空解脱门不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bù kě dé gù bō rě bō
蜜多清净，无相、无愿解脱门不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuōmén bù kě dé gù bō rě bō luó
“世尊！云何空解脱门不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bù kě dé gù bō rě bō
蜜多清净？无相、无愿解脱门不可得故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn kōng jiě tuōmén wú kě dé shì gù bù kě dé wú
“善现，空解脱门无可得事故不可得，无

xiàng wú yuàn jiě tuōmén wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě
相、无愿解脱门无可得事故不可得，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn pú sà shí dì bù kě dé gù bō rě bō luó
佛言：“善现，菩萨十地不可得故般若波罗

mì duōqīngjìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何菩萨十地不可得故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净？”

shànxiàn pú sà shí dì wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
“善现，菩萨十地无可得事故不可得，由此

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wǔ yǎn bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
佛言：“善现，五眼不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng liù shéntōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清净，六神通不可得故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何五眼不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng liù shéntōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
清淨？六神通不可得故般若波罗蜜多清淨？”

shànxiàn wǔ yǎn wú kě dé shì gù bù kě dé liù shéntōng
“善现，五眼无可得事故不可得，六神通
wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
无可得事故不可得，由此般若波罗蜜多清淨。”

fó yán shànxiàn fó shí lì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，佛十力不可得故般若波罗蜜
duōqīngjìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多清淨，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
喜、大舍、十八佛不共法不可得故般若波罗蜜多
qīngjìng
清淨。”

shì zūn yún hé fó shí lì bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何佛十力不可得故般若波罗蜜多
qīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé gù bō
清淨？四无所畏乃至十八佛不共法不可得故般
rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清淨？”

shànxiàn fó shí lì wú kě dé shì gù bù kě dé sì wú suǒ
“善现，佛十力无可得事故不可得，四无所
wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
畏乃至十八佛不共法无可得事故不可得，由此
bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清淨。”

fó yán shànxiàn wú wàng shī fǎ bù kě dé gù bō rě bō luó
佛言：“善现，无忘失法不可得故般若波罗
mì duōqīngjìng héngzhù shě xìng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duōqīng
蜜多清淨，恒住舍性不可得故般若波罗蜜多清
jìng
淨。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ bù kě dé gù bō rě bō luó
“世尊！云何无忘失法不可得故般若波罗
mì duōqīngjìng héngzhù shě xìng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
蜜多清淨？恒住舍性不可得故般若波罗蜜多
qīngjìng
清淨？”

shànxiàn wú wàng shī fǎ wú kě dé shì gù bù kě dé héng
“善现，无忘失法无可得事故不可得，恒

zhù shě xìng wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duō
住舍性无可得事故不可得，由此般若波罗蜜多
qīng jìng
清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè zhì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，一切智不可得故般若波罗蜜

duō qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù bō rě bō luó
多清净，道相智、一切相智不可得故般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何一切智不可得故般若波罗蜜多

qīng jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù bō rě bō luó mì
清净？道相智、一切相智不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净？”

shànxiàn yī qiè zhì wú kě dé shì gù bù kě dé dào xiàng
“善现，一切智无可得事故不可得，道相

zhì yī qiè xiàng zhì wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó
智、一切相智无可得事故不可得，由此般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bù kě dé gù bō rě
佛言：“善现，一切陀罗尼门不可得故般若

bō luó mì duō qīng jìng yī qiè sān mó dì mén bù kě dé gù bō rě bō
波罗蜜多清净，一切三摩地门不可得故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén bù kě dé gù bō rě
“世尊！云何一切陀罗尼门不可得故般若

bō luó mì duō qīng jìng yī qiè sān mó dì mén bù kě dé gù bō rě bō
波罗蜜多清净？一切三摩地门不可得故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén wú kě dé shì gù bù kě dé
“善现，一切陀罗尼门无可得事故不可得，

yī qiè sān mó dì mén wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō
一切三摩地门无可得事故不可得，由此般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn yù liú guǒ bù kě dé gù bō rě bō luó mì
佛言：“善现，预流果不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě dé gù bō rě bō
多清净，一来、不还、阿罗汉果不可得故般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yù liú guǒ bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何预流果不可得故般若波罗蜜多
qīng jìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě dé gù bō rě bō luó
清净？一来、不还、阿罗汉果不可得故般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净？”

shàn xiàn yù liú guǒ wú kě dé shì gù bù kě dé yī lái
“善现，预流果无可得事故不可得，一来、
bù huán ā luó hàn guǒ wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě bō
不还、阿罗汉果无可得事故不可得，由此般若波
luó mì duō qīng jìng
罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn dú jué pú tí bù kě dé gù bō rě bō luó
佛言：“善现，独觉菩提不可得故般若波罗
mì duō qīng jìng
蜜多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí bù kě dé gù bō rě bō luó mì
“世尊！云何独觉菩提不可得故般若波罗蜜
duō qīng jìng
多清净？”

shàn xiàn dú jué pú tí wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ
“善现，独觉菩提无可得事故不可得，由此
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě dé gù
佛言：“善现，一切菩萨摩诃萨行不可得故
bō rě bō luó mì duō qīng jìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě dé gù bō
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行不可得故般

rě bō luó mì duōqīngjìng
若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú kě dé shì gù bù
“善现，一切菩萨摩诃萨行无可得事故不

kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
可得，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě dé
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提不可得

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě dé
“世尊！云何诸佛无上正等菩提不可得

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí wú kě dé shì gù
“善现，诸佛无上正等菩提无可得事故

bù kě dé yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不可得，由此般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì
“复次，善现，虚空不可得故般若波罗蜜

duōqīngjìng
多清净。

shì zūn yún hé xū kōng bù kě dé gù bō rě bō luó mì duō
“世尊！云何虚空不可得故般若波罗蜜多

qīngjìng
清净？”

shànxiàn xū kōng wú kě dé shì gù bù kě dé yóu cǐ bō rě
“善现，虚空无可得事故不可得，由此般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn sè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“复次，善现，色不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng shòu xiǎng xíng shí bù shēng bú miè
般若波罗蜜多清净，受、想、行、识不生不灭、

bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě
“世尊！云何色不生不灭、不染不净故般若

bō luó mì duōqīngjìng shòu xiǎng xíng shí bù shēng bú miè bù
波罗蜜多清净？受、想、行、识不生不灭、不
rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“善现，色毕竟空故不生不灭、不染不净，

shòu xiǎng xíng shí bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
受、想、行、识毕竟空故不生不灭、不染不净，
yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎnchù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，眼处不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù shēng
般若波罗蜜多清净，耳、鼻、舌、身、意处不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎnchù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何眼处不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng ěr bí shé shēn yì chù bù shēng
若波罗蜜多清净？耳、鼻、舌、身、意处不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎnchù bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，眼处毕竟空故不生不灭、不染不

jìng ěr bí shé shēn yì chù bì jìngkōng gù bù shēng bú miè
净，耳、鼻、舌、身、意处毕竟空故不生不灭、
bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sè chù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，色处不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù
般若波罗蜜多清净，声、香、味、触、法处不
shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sè chù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何色处不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù shēng
若波罗蜜多清净？声、香、味、触、法处不生

bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sè chù bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，色处毕竟空故不生不灭、不染不

jìng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìngkōng gù bù shēng bú
净，声、香、味、触、法处毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yǎn jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，眼界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù
般若波罗蜜多清净，色界、眼识界及眼触、眼触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō
为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yǎn jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何眼界不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū
若波罗蜜多清净？色界乃至眼触为缘所生诸

shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yǎn jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，眼界毕竟空故不生不灭、不染不

jìng sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìngkōng gù bù
净，色界乃至眼触为缘所生诸受毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn ěr jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，耳界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr
般若波罗蜜多清净，声界、耳识界及耳触、耳

chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě
触为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé ěr jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何耳界不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū
若波罗蜜多清净？声界乃至耳触为缘所生诸

shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn ěr jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，耳界毕竟空故不生不灭、不染不

jìng shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìngkōng gù bù
净，声界乃至耳触为缘所生诸受毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bí jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，鼻界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù
般若波罗蜜多清净，香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō
为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bí jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何鼻界不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhū
若波罗蜜多清净？香界乃至鼻触为缘所生诸

shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bí jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，鼻界毕竟空故不生不灭、不染不

jìng xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìngkōng gù bù
净，香界乃至鼻触为缘所生诸受毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shé jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，舌界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù
般若波罗蜜多清净，味界、舌识界及舌触、舌触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō
为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若波

luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shé jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何舌界不生不灭、不染不净故般
rě bō luó mì duōqīngjìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
若波罗蜜多清净？味界乃至舌触为缘所生诸
shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn shé jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，舌界毕竟空故不生不灭、不染不
jìng wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bì jìngkōng gù bù
净，味界乃至舌触为缘所生诸受毕竟空故不
shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn shēn jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，身界不生不灭、不染不净故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn
般若波罗蜜多清净，触界、身识界及身触、身
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě
触为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé shēn jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何身界不生不灭、不染不净故
bō rě bō luó mì duōqīngjìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi yuán suǒ shēng
般若波罗蜜多清净？触界乃至身触为缘所生
zhū shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
诸受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn shēn jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，身界毕竟空故不生不灭、不染不
jìng chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bì jìngkōng gù bù
净，触界乃至身触为缘所生诸受毕竟空故不
shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yì jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，意界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù
般若波罗蜜多清净，法界、意识界及意触、意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō
为缘所生诸受不生不灭、不染不净故般若波
luó mì duōqīngjìng
罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yì jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何意界不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhū
若波罗蜜多清净？法界乃至意触为缘所生诸
shòu bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
受不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yì jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，意界毕竟空故不生不灭、不染不

jìng fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìngkōng gù bù
净，法界乃至意触为缘所生诸受毕竟空故不
shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dì jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，地界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù shēng
般若波罗蜜多清净，水、火、风、空、识界不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé dì jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何地界不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duōqīngjìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù shēng
若波罗蜜多清净？水、火、风、空、识界不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn dì jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，地界毕竟空故不生不灭、不染不

jìng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìngkōng gù bù shēng bú miè
净，水、火、风、空、识界毕竟空故不生不灭、
bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú míng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，无明不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng xíng shí míng sè liù chù chù
般若波罗蜜多清净，行、识、名色、六处、触、
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù shēng
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wú míng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何无明不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bù
般若波罗蜜多清净？行乃至老死愁叹苦忧恼不
shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn wú míng bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，无明毕竟空故不生不灭、不染不

jìng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo bì jìngkōng gù bù shēng bú
净，行乃至老死愁叹苦忧恼毕竟空故不生不
miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù shēng bú miè bù
佛言：“善现，布施波罗蜜多不生不灭、不

rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè ān rěn jīng jìn
染不净故般若波罗蜜多清净，净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě
静虑、般若波罗蜜多不生不灭、不染不净故般若
bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō bù shēng bú miè bù rǎn
“世尊！云何布施波罗蜜多不生不灭、不染

bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó
不净故般若波罗蜜多清净？净戒乃至般若波罗
mì duō bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīng
蜜多不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清
jìng
净？”

shànxiàn bù shī bō luó mì duō bì jìngkōng gù bù shēng bú
“善现，布施波罗蜜多毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bì jìngkōng gù
灭、不染不净，净戒乃至般若波罗蜜多毕竟空故

bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn nèikōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，内空不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
故般若波罗蜜多清净，外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě
性空、无性自性空不生不灭、不染不净故般若

bō luó mì duōqīngjìng
波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé nèikōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何内空不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bù
般若波罗蜜多清净？外空乃至无性自性空不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn nèikōng bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，内空毕竟空故不生不灭、不染不

jìng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bì jìngkōng gù bù shēng bú miè
净，外空乃至无性自性空毕竟空故不生不灭、

bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhēn rú bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，真如不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
般若波罗蜜多清净，法界、法性、不虚妄性、

bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实

jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
际、虚空界、不思議界不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhēn rú bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何真如不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bù shēng
般若波罗蜜多清净？法界乃至不思議界不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn zhēn rú bì jìng kōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，真如毕竟空故不生不灭、不染不
jìng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè bì jìng kōng gù bù shēng bú miè bù
净，法界乃至不思議界毕竟空故不生不灭、不
rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn kǔ shèng dì bù shēng bú miè bù rǎn bú
佛言：“善现，苦圣谛不生不灭、不染不
jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù shēng
净故般若波罗蜜多清净，集、灭、道圣谛不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé kǔ shèng dì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“世尊！云何苦圣谛不生不灭、不染不净
gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng jí miè dào shèng dì bù shēng bú
故般若波罗蜜多清净，集、灭、道圣谛不生不
miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shàn xiàn kǔ shèng dì bì jìng kōng gù bù shēng bú miè bù
“善现，苦圣谛毕竟空故不生不灭、不
rǎn bú jìng jí miè dào shèng dì bì jìng kōng gù bù shēng bú miè
染不净，集、灭、道圣谛毕竟空故不生不灭、
bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn sì jìng lǜ bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，四静虑不生不灭、不染不净
gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù shēng
故般若波罗蜜多清净，四无量、四无色定不生
bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì jìng lǜ bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何四静虑不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì wú liàng sì wú sè dìng bù shēng bú miè
般若波罗蜜多清净？四无量、四无色定不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn sì jìng lǜ bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，四静虑毕竟空故不生不灭、不染不净，四无量、四无色定毕竟空故不生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn bā jiě tuō bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，八解脱不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净，八胜处、九次第定、十遍处不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé bā jiě tuō bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何八解脱不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净，八胜处、九次第定、十遍处不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn bā jiě tuō bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，八解脱毕竟空故不生不灭、不染不净，八胜处、九次第定、十遍处毕竟空故不生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn sì niàn zhù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，四念住不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净，四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé sì niànzhù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“世尊！云何四念住不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
故般若波罗蜜多清净？四正断乃至八圣道

zhī bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
支不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shànxiàn sì niànzhù bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，四念住毕竟空故不生不灭、不染

bú jìng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī bì jìngkōng gù bù shēng
不净，四正断乃至八圣道支毕竟空故不生

bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn kōng jiě tuōmén bù shēng bú miè bù rǎn
佛言：“善现，空解脱门不生不灭、不染

bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
不净故般若波罗蜜多清净，无相、无愿解脱门

bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé kōng jiě tuōmén bù shēng bú miè bù rǎn bú
“世尊！云何空解脱门不生不灭、不染不

jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bù
净故般若波罗蜜多清净？无相、无愿解脱门不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn kōng jiě tuōmén bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù
“善现，空解脱门毕竟空故不生不灭、不

rǎn bú jìng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bì jìngkōng gù bù shēng bú
染不净，无相、无愿解脱门毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn pú sà shí dì bù shēng bú miè bù rǎn bú
佛言：“善现，菩萨十地不生不灭、不染不

jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé pú sà shí dì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“世尊！云何菩萨十地不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn pú sà shí dì bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù
“善现，菩萨十地毕竟空故不生不灭、不
rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

大般若波罗蜜多经卷第二百九十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí liù
大般若波罗蜜多经卷第二百九十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn shuō bō rě xiàng pǐn dì sān shí qī zhī wǔ
初分说般若相品第三十七之五

fó yán shàn xiàn wǔ yǎn bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
佛言：“善现，五眼不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duō qīng jìng liù shéntōng bù shēng bú miè bù rǎn bú
般若波罗蜜多清净，六神通不生不灭、不染不
jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wǔ yǎn bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō
“世尊！云何五眼不生不灭、不染不净故般

rě bō luó mì duō qīng jìng liù shéntōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
若波罗蜜多清净？六神通不生不灭、不染不净
gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
故般若波罗蜜多清净？”

shàn xiàn wǔ yǎn bì jìng kōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，五眼毕竟空故不生不灭、不染不

jìng liù shéntōng bì jìng kōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu
净，六神通毕竟空故不生不灭、不染不净，由
cǐ bō rě bō luó mì duō qīng jìng
此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shàn xiàn fó shí lì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，佛十力不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
故般若波罗蜜多清净，四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù shēng bú
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不生不
miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duō qīng jìng
灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé fó shí lì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何佛十力不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng
般若波罗蜜多清净？四无所畏乃至十八佛不共

fǎ bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
法不生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn fó shí lì bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，佛十力毕竟空故不生不灭、不染

bú jìng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bì jìngkōng gù bù
不净，四无所畏乃至十八佛不共法毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn wú wàng shī fǎ bù shēng bú miè bù rǎn
佛言：“善现，无忘失法不生不灭、不染

bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng héngzhù shěxìng bù shēng bú miè
不净故般若波罗蜜多清净，恒住舍性不生不灭、

bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ bù shēng bú miè bù rǎn bú
“世尊！云何无忘失法不生不灭、不染不

jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng héngzhù shěxìng bù shēng bú miè
净故般若波罗蜜多清净？恒住舍性不生不灭、

bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn wú wàng shī fǎ bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù
“善现，无忘失法毕竟空故不生不灭、不

rǎn bú jìng héngzhù shěxìng bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
染不净，恒住舍性毕竟空故不生不灭、不染不

jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè zhì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，一切智不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù shēng
故般若波罗蜜多清净，道相智、一切相智不生

bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè zhì bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何一切智不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù shēng
般若波罗蜜多清净？道相智、一切相智不生

bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè zhì bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，一切智毕竟空故不生不灭、不染

bú jìng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bì jìngkōng gù bù shēng bú miè
不净，道相智、一切相智毕竟空故不生不灭、

bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bù shēng bú miè bù
佛言：“善现，一切陀罗尼门不生不灭、不

rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén bù
染不净故般若波罗蜜多清净，一切三摩地门不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè tuó luó ní mén bù shēng bú miè bù
“世尊！云何一切陀罗尼门不生不灭、不

rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī qiè sān mó dì mén bù
染不净故般若波罗蜜多清净？一切三摩地门不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bì jìngkōng gù bù shēng bú
“善现，一切陀罗尼门毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng yī qiè sān mó dì mén bì jìngkōng gù bù shēng bú
灭、不染不净，一切三摩地门毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yù liú guǒ bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
佛言：“善现，预流果不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù
故般若波罗蜜多清净，一来、不还、阿罗汉果不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yù liú guǒ bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何预流果不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù shēng
般若波罗蜜多清净，一来、不还、阿罗汉果不生

bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yù liú guǒ bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn
“善现，预流果毕竟空故不生不灭、不染

bú jìng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bì jìngkōng gù bù shēng bú
不净，一来、不还、阿罗汉果毕竟空故不生不

miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn dú jué pú tí bù shēng bú miè bù rǎn bú
佛言：“善现，独觉菩提不生不灭、不染不

jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé dú jué pú tí bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“世尊！云何独觉菩提不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn dú jué pú tí bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù
“善现，独觉菩提毕竟空故不生不灭、不

rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù shēng bú miè
佛言：“善现，一切菩萨摩訶萨行不生不灭、

bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù shēng bú miè
“世尊！云何一切菩萨摩訶萨行不生不灭、

bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bì jìngkōng gù bù
“善现，一切菩萨摩訶萨行毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。”

fó yán shànxiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù shēng
佛言：“善现，诸佛无上正等菩提不生

bú miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
不灭、不染不净故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù shēng bú
“世尊！云何诸佛无上正等菩提不生不

miè bù rǎn bú jìng gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
灭、不染不净故般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bì jìngkōng gù bù
“善现，诸佛无上正等菩提毕竟空故不

shēng bú miè bù rǎn bú jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
生不灭、不染不净，由此般若波罗蜜多清净。

fù cì shànxiàn xū kōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng
“复次，善现，虚空不生不灭、不染不净

gù bō rě bō luó mì duōqīngjìng
故般若波罗蜜多清净。”

shì zūn yún hé xū kōng bù shēng bú miè bù rǎn bú jìng gù
“世尊！云何虚空不生不灭、不染不净故

bō rě bō luó mì duōqīngjìng
般若波罗蜜多清净？”

shànxiàn xū kōng bì jìngkōng gù bù shēng bú miè bù rǎn bú
“善现，虚空毕竟空故不生不灭、不染不

jìng yóu cǐ bō rě bō luó mì duōqīngjìng
净，由此般若波罗蜜多清净。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò shànnán zǐ
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若善男子、

shàn nǚ rénděng yú cǐ bō rě bō luó mì duōshòu chí dú sòng rú
善女人等，于此般若波罗蜜多受持、读诵、如

lǐ sī wéi wèi tā yǎnshuō shì shànnán zǐ shàn nǚ rénděng liù gēn
理思惟、为他演说，是善男子、善女人等六根

wú huàn zhī tǐ jù zú shēn bù shuāi xiǔ yì wú yāoshòu chángwéi wú
无患支体具足，身不衰朽亦无夭寿，常为无

liàng bǎi qiāntiānshéngōngjìng wéi rào suí zhú hù niàn shì shànnán zǐ shàn
量百千天神恭敬围遶随逐护念。是善男子、善

nǚ rénděng yú hēi bái yuè gè dì bā rì dì shí sì rì dì shí wǔ rì
女人等于黑白月各第八日、第十四日、第十五日，

dú sòng xuānshuō rú shì bō rě bō luó mì duō shì shí sì dà wángzhòng
读诵宣说如是般若波罗蜜多，是时四大王众

tiān sān shí sāntiān yè mótiān dǔ shǐ duōtiān lè biànhuàtiān
天、三十三天、夜摩天、睹史多天、乐变化天、

tā huà zì zài tiān fànzhòngtiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà fàn tiān
他化自在天、梵众天、梵辅天、梵会天、大梵天、

guāngtiān shǎoguāngtiān wú liàngguāngtiān jí guāngjìngtiān jìng
光天、少光天、无量光天、极光净天、净

tiān shǎojìngtiān wú liàngjìngtiān biàn jìngtiān guǎngtiān shǎoguǎng
天、少净天、无量净天、遍净天、广天、少广

tiān wú liàngguǎngtiān guǎngguǒtiān wú fán tiān wú rè tiān
天、无量广天、广果天、无烦¹²天、无热天、
shànxiàntiān shànjiàntiān sè jiū jìngtiān shì zhūtiānzhòng jù lái jí
善现天、善见天、色究竟天，是诸天众俱来集
huì cǐ fǎ shī suǒ tīngshòu bō rě bō luó mì duō shì shànnán zǐ shàn
会此法师所，听受般若波罗蜜多。是善男子、善
nǚ rén děng yóu yú wú liàng dà jí huì zhōng dú sòngxuānshuōshēnshēn
女人等，由于无量大会中读诵宣说甚深
bō rě bō luó mì duō biànhuò wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì bù
般若波罗蜜多，便获无量无数无边不可思议不
kě chēngliángshūshènggōng dé
可称量殊胜功德。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō ruò
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。若
shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yú cǐ bō rě bō luó mì duōshòu chí
善男子、善女人等，于此般若波罗蜜多受持、
dú sòng rú lǐ sī wéi wèi tā yǎnshuō shì shànnán zǐ shàn nǚ
读诵、如理思惟、为他演说，是善男子、善女
rén děng liù gēn wú huàn zhī tǐ jù zú shēn bù shuāi xiǔ yì wú yāoshòu
人等六根无患支体具足，身不衰朽亦无夭寿，
chángwéi wú liàng bǎi qiāntiānshéngōngjìng wéi rào suí zhú hù niàn shì shàn
常为无量百千天神恭敬围遶随逐护念。是善
nán zǐ shàn nǚ rén děng yú hēi bái yuè gè dì bā rì dì shí sì rì
男子、善女人等于黑白月各第八日、第十四日、
dì shí wǔ rì dú sòngxuānshuō rú shì bō rě bō luó mì duō shì shí
第十五日，读诵宣说如是般若波罗蜜多，是时
sì dà wángzhòngtiān nǎi zhì sè jiū jìngtiān jù lái jí huì cǐ fǎ shī suǒ
四大王众天乃至色究竟天，俱来集会此法师所，
tīngshòu bō rě bō luó mì duō shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yóu yú
听受般若波罗蜜多。是善男子、善女人等由于
wú liàng dà jí huì zhōng dú sòngxuānshuōshēnshēn bō rě bō luó mì duō
无量大会中读诵宣说甚深般若波罗蜜多，
biànhuò wú liàng wú shù wú biān bù kě sī yì bù kě chēngliángshūshèng
便获无量无数无边不可思议不可称量殊胜
gōng dé
功德。

¹² 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

hé yǐ gù shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà
“何以故？善现，如是般若波罗蜜多是大
bǎozàng yóu cǐ bō rě bō luó mì duō dà bǎozàng gù néng tuō wú liàng
宝藏，由此般若波罗蜜多大宝藏故，能脱无量
wú biānyǒuqíng dì yù pángshēng guǐ jiè rén tiānděng qù pín
无边有情地狱、傍生、鬼界、人、天等趣贫
qióng dà kǔ néng yǔ wú liàng wú biānyǒuqíng chà dì lì dà zú pó luó
穷大苦，能与无量无边有情刹帝力大族、婆罗
mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì dà zú fù guì kuài lè néng yǔ
门大族、长者大族、居士大族富贵快乐，能与
wú liàng wú biānyǒuqíng sì dà wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mó tiān
无量无边有情四大王众天、三十三天、夜摩天、
dǔ shǐ duōtiān lè biàn huà tiān tā huà zì zài tiān fù guì kuài lè néng
睹史多天、乐变化天、他化自在天富贵快乐，能
yǔ wú liàng wú biānyǒuqíng fàn zhòng tiān fàn fǔ tiān fàn huì tiān dà
与无量无边有情梵众天、梵辅天、梵会天、大
fàn tiān guāng tiān shǎo guāng tiān wú liàng guāng tiān jí guāng jìng
梵天、光天、少光天、无量光天、极光净
tiān jìng tiān shǎo jìng tiān wú liàng jìng tiān biàn jìng tiān guǎng tiān
天、净天、少净天、无量净天、遍净天、广天、
shǎo guǎng tiān wú liàng guǎng tiān guǎng guǒ tiān wú fán tiān wú
少广天、无量广天、广果天、无烦¹³天、无
rè tiān shàn xiàn tiān shàn jiàn tiān sè jiū jìng tiān fù guì kuài lè
热天、善现天、善见天、色究竟天富贵快乐，
néng yǔ wú liàng wú biānyǒuqíng kōng wú biān chù tiān shí wú biān chù tiān
能与无量无边有情空无边处天、识无边处天、
wú suǒ yǒu chù tiān fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān fù guì kuài lè néng yǔ
无所有处天、非想非非想处天富贵快乐，能与
wú liàng wú biānyǒuqíng yù liú guǒ yī lái guǒ bù huán guǒ ā luó
无量无边有情预流果、一来果、不还果、阿罗
hànguǒ dú jué pú tí fù guì ān lè néng yǔ wú liàng wú biānyǒuqíng
汉果、独觉菩提富贵安乐，能与无量无边有情
wú shàng zhèng děng pú tí fù guì ān lè
无上正等菩提富贵安乐。

suǒ yǐ zhě hé rú shì bō rě bō luó mì duō dà bǎozàng
“所以者何？如是般若波罗蜜多大宝藏

¹³ 大正藏：繁；永乐北藏及龙藏：烦

zhōng guǎngshuō kāi shì shí shàn yè dào sì jìng lǜ sì wú liàng
中，广说开示十善业道、四静虑、四无量、
sì wú sè dìng guǎngshuō kāi shì sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén
四无色定，广说开示四念住、四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī sān jiě
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支、三解
tuō mén bā jiě tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
脱门、八解脱、八胜处、九次第定、十遍处、
sì shèng dì fó fǎ sēngbǎo guǎngshuō kāi shì bù shī jìng jiè
四圣谛、佛法僧宝，广说开示布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě qiǎo yuàn lì zhì bō luó
安忍、精进、静虑、般若、巧、愿、力、智波罗
mì duō pú sà shí dì yī qiè pú sà mó hē sà xíng nèi kōng wài
蜜多、菩萨十地、一切菩萨摩诃萨行、内空、外
kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng zhēn rú
得空、无性空、自性空、无性自性空、真如、
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè guǎngshuō kāi shì wǔ yǎn liù shéntōng fó shí lì sì wú suǒ
界，广说开示五眼、六神通、佛十力、四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng yī qiè zhì dào
佛不共法、无忘失法、恒住舍性、一切智、道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì
相智、一切相智、一切陀罗尼门、一切三摩地
mén rú shì wú liàng dà fǎ zhēnbǎo wú shù yǒuqíng yú zhōng xiū xué
门。如是无量大法珍宝，无数有情于中修学
shēngchà dì lì dà zú pó luó mén dà zú zhǎngzhě dà zú jū shì
生刹帝力大族、婆罗门大族、长者大族、居士

dà zú wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū xué shēng sì dà wáng zhòng tiān nǎi
大族，无数有情于中修学生四大王众天乃
zhì tā huà zì zài tiān wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū xué shēng fàn zhòng tiān
至他化自在天，无数有情于中修学生梵众天
nǎi zhì sè jiū jìng tiān wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū xué shēng kōng wú biān
乃至色究竟天，无数有情于中修学生空无边
chù tiān nǎi zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù tiān wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū
处天乃至非想非非想处天，无数有情于中修
xué dé yù liú guǒ yī lái guǒ bù huán guǒ ā luó hàn guǒ wú shù
学得预流果、一来果、不还果、阿罗汉果，无数
yǒu qíng yú zhōng xiū xué dé dú jué pú tí wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū
有情于中修学得独觉菩提，无数有情于中修
xué dé rù pú sà zhèng xìng lí shēng wú shù yǒu qíng yú zhōng xiū xué
学得入菩萨正性离生，无数有情于中修学
zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn yóu cǐ yīn yuán rú
证得无上正等菩提。善现，由此因缘，如
shì bō rě bō luó mì duō míng dà bǎo zàng
是般若波罗蜜多名大宝藏。

shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō dà bǎo zàng zhōng bù
“善现，如是般若波罗蜜多大宝藏中，不
shuō shǎo fǎ yǒu shēng yǒu miè yǒu rǎn yǒu jìng yǒu qǔ yǒu shě suǒ yǐ
说少法有生有灭、有染有净、有取有舍。所以
zhě hé yǐ wú shǎo fǎ kě shēng kě miè kě rǎn kě jìng kě qǔ kě
者何？以无少法可生可灭、可染可净、可取可
shě
舍。

shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō dà bǎo zàng zhōng bù
“善现，如是般若波罗蜜多大宝藏中，不
shuō yǒu fǎ shì shàn shì fēi shàn shì shì jiān shì chū shì jiān shì yǒu lòu
说有法是善是非善、是世间是出世间、是有漏
shì wú lòu shì yǒu zuì shì wú zuì shì zá rǎn shì qīng jìng shì yǒu wéi
是无漏、是有罪是无罪、是杂染是清净、是有为
shì wú wéi shàn xiàn yóu cǐ yīn yuán rú shì bō rě bō luó mì duō
是无为。善现，由此因缘，如是般若波罗蜜多
míng wú suǒ dé dà fǎ bǎo zàng
名无所得大宝藏。

shàn xiàn rú shì bō rě bō luó mì duō dà bǎo zàng zhōng bù
“善现，如是般若波罗蜜多大宝藏中，不

shuōshǎo fǎ shì néng rǎn wū suǒ yǐ zhě hé yǐ wú shǎo fǎ kě rǎn wū
说少法是能染污。所以者何？以无少法可染污
gù shànxiàn yóu cǐ yīn yuán rú shì bō rě bō luó mì duō míng wú
故。善现，由此因缘，如是般若波罗蜜多名无
rǎn wū dà fǎ bǎozàng
染污大法宝藏。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
shí wú rú shì xiǎng wú rú shì fēn bié wú rú shì dé wú rú shì
时，无如是想，无如是分别，无如是得，无如是
xì lùn wǒ xíng bō rě bō luó mì duō wǒ xiū bō rě bō luó mì duō
戏论：‘我行般若波罗蜜多，我修般若波罗蜜多。’
shì pú sà mó hē sà néng rú shí xiū xíng bō rě bō luó mì duō yì néng
是菩萨摩诃萨能如实修行般若波罗蜜多，亦能
qīn jìn lǐ shì zhū fó cóng yī fó guó zhì yī fó guó gòng yǎng gōng jìng
亲近礼事诸佛，从一佛国至一佛国，供养恭敬、
zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn yóu zhū fó guó chéng shú yǒu qíng yán jìng
尊重赞叹诸佛世尊，游诸佛国成熟有情、严净
fó tǔ xiū zhū pú sà mó hē sà xíng sù zhèng wú shàng zhèng děng pú
佛土，修诸菩萨摩诃萨行，速证无上正等菩
tí
提。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú xiàng
“善现，如是般若波罗蜜多于一切法不向
bú bèi bù yǐn bù bīn bù qǔ bù shě bù shēng bú miè bù rǎn bú
不背、不引不宾、不取不舍、不生不灭、不染不
jìng bù cháng bú duàn bù yī bú yì bù lái bú qù bù rù bù
净、不常不断、不一不异、不来不去、不入不
chū bù zēng bù jiǎn shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō fēi guò
出、不增不减。善现，如是般若波罗蜜多非过
qù fēi wèi lái fēi xiàn zài shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō
去、非未来、非现在。善现，如是般若波罗蜜多
bù chāo yù jiè bú zhù yù jiè bù chāo sè jiè bú zhù sè jiè bù chāo
不超欲界不住欲界，不超色界不住色界，不超
wú sè jiè bú zhù wú sè jiè
无色界不住无色界。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú bù shī bō luó mì
“善现，如是般若波罗蜜多，于布施波罗蜜

duō bù yǔ bù shě yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě
多不与不舍，于净戒、安忍、精进、静虑、般若、
qiǎo yuàn lì zhì bō luó mì duō bù yǔ bù shě
巧、愿、力、智波罗蜜多不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú nèi kōng bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于内空不与
bù shě yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì
不舍，于外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng bù yǔ bù shě
空不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú zhēn rú bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于真如不与
bù shě yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng
不舍，于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè bù yǔ bù shě
不思議界不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú kǔ shèng dì bù
“善现，如是般若波罗蜜多，于苦圣谛不
yǔ bù shě yú jí miè dào shèng dì bù yǔ bù shě
与不舍，于集、灭、道圣谛不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú sì jìng lǜ bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于四静虑不与
bù shě yú sì wú liàng sì wú sè dìng bù yǔ bù shě
不舍，于四无量、四无色定不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú bā jiě tuō bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于八解脱不与
bù shě yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù yǔ bù shě
不舍，于八胜处、九次第定、十遍处不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú sì niàn zhù bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于四念住不与

bù shě yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
不舍，于四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèngdào zhī bù yǔ bù shě
觉支、八圣道支不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú kōng jiě tuō mén
“善现，如是般若波罗蜜多，于空解脱门

bù yǔ bù shě yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù yǔ bù shě
不与不舍，于无相、无愿解脱门不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú pú sà shí dì bù
“善现，如是般若波罗蜜多，于菩萨十地不

yǔ bù shě
与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú wǔ yǎn bù yǔ bù
“善现，如是般若波罗蜜多，于五眼不与不

shě yú liù shéntōng bù yǔ bù shě
舍，于六神通不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú fó shí lì bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于佛十力不与

bù shě yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
不舍，于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù yǔ bù shě
喜、大舍、十八佛不共法不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú wú wàng shī fǎ
“善现，如是般若波罗蜜多，于无忘失法

bù yǔ bù shě yú héngzhù shěxìng bù yǔ bù shě
不与不舍，于恒住舍性不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú yī qiè zhì bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于一切智不与

bù shě yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù yǔ bù shě
不舍，于道相智、一切相智不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú yī qiè tuó luó ní
“善现，如是般若波罗蜜多，于一切陀罗尼

mén bù yǔ bù shě yú yī qiè sān mó dì mén bù yǔ bù shě
门不与不舍，于一切三摩地门不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú yù liú guǒ bù yǔ
“善现，如是般若波罗蜜多，于预流果不与

bù shě yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù yǔ bù shě
不舍，于一来、不还、阿罗汉果不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú dú jué pú tí bù
“善现，如是般若波罗蜜多，于独觉菩提不

yǔ bù shě
与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú yī qiè pú sà mó
“善现，如是般若波罗蜜多，于一切菩萨摩

hē sà xíng bù yǔ bù shě
诃萨行不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō yú zhū fó wú shàng
“善现，如是般若波罗蜜多，于诸佛无上

zhèngděng pú tí bù yǔ bù shě
正等菩提不与不舍。

shànxiàn rú shì bō rě bō luó mì duō bù yǔ shēngwén fǎ
“善现，如是般若波罗蜜多，不与声闻法

bù shě yì shēng fǎ bù yǔ dú jué fǎ bù shě shēngwén fǎ bù yǔ zhū
不舍异生法，不与独觉法不舍声闻法，不与诸

fó fǎ bù shě dú jué fǎ bù yǔ wú wéi fǎ bù shě yǒu wéi fǎ suǒ yǐ
佛法不舍独觉法，不与无为法不舍有为法。所以

zhě hé shànxiàn ruò fó chū shì ruò bù chū shì rú shì zhū fǎ cháng
者何？善现，若佛出世若不出世，如是诸法常

wú biàn yì fǎ xìng fǎ jiè fǎ dìng fǎ zhù yī qiè rú lái děng
无变易，法性、法界、法定、法住，一切如来等

jué xiànguān jì zì děng jué zì xiànguān yǐ wèi zhū yǒu qíng xuān shuō
觉现观，既自等觉、自现观已，为诸有情宣说

kāi shì fēn bié xiǎn liǎo lìng tóng wù rù lí zhū wàng xiǎng fēn bié diān
开示、分别显了，令同悟入，离诸妄想分别颠

dǎo
倒。”

ěr shí wú liàng bǎi qiān tiān zǐ zhù xū kōng zhōng huān xǐ yǒng yuè
尔时，无量百千天子住虚空中欢喜踊跃，

yǐ tiān suǒ yǒu wà bō luó huā bō tè mó huā jū mǔ tuó huā bēn tú
以天所有喁钵罗华、钵特摩华、拘母陀华、奔荼

lì huā wēi miào xiāng huā jí zhū xiāng mò ér sǎn fó shàng hù xiāng qìng
利华、微妙香华及诸香末而散佛上，互相庆

wèi tóng shēng chàng yán wǒ děng jīn zhě yú shàn bù zhōu jiàn fó dì èr
慰同声唱言：“我等今者于瞻部洲见佛第二

zhuàn miào fǎ lún cǐ zhōng wú liàng bǎi qiān tiān zǐ wén shuō bō rě bō
转妙法轮。”此中无量百千天子闻说般若波

luó mì duō jù shí zhèng dé wú shēng fǎ rěn
罗蜜多，俱时证得无生法忍。

ěr shí fó gào jù shòushànxiànyán rú shì fǎ lún fēi dì yī
尔时，佛告具寿善现言：“如是法轮非第一
zhuàn fēi dì èr zhuàn suǒ yǐ zhě hé shànxiàn rú shì bō rě bō
转，非第二转。所以者何？善现，如是般若波
luó mì duō yú yī qiè fǎ bú wèizhuàn gù bú wèihuán gù chūxiàn yú
罗蜜多于一切法，不为转故、不为还故出现于
shì hé yǐ gù yǐ wú xìng zì xìngkōng gù
世。何以故？以无性自性空故。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yǐ hé děng fǎ wú xìng zì
具寿善现白佛言：“世尊！以何等法无性自
xìngkōng gù rú shì bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú wèizhuàn gù
性空故，如是般若波罗蜜多于一切法不为转故、
bú wèihuán gù chūxiàn yú shì
不为还故出现于世？”

fó yán shànxiàn yǐ bō rě bō luó mì duō bō rě bō luó mì
佛言：“善现，以般若波罗蜜多般若波罗蜜
duō xìngkōng gù jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó
多性空故，静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗
mì duō jìng lǜ nǎi zhì bù shī bō luó mì duō xìngkōng gù
蜜多静虑乃至布施波罗蜜多性空故。

shànxiàn yǐ nèi kōng nèi kōng xìngkōng gù wàikōng nèi wài
“善现，以内空内空性空故，外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性空、自性空、无性自性空外空乃至无性自性
kōng xìngkōng gù
空性空故。

shànxiàn yǐ zhēn rú zhēn rú xìngkōng gù fǎ jiè fǎ xìng
“善现，以真如真如性空故，法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè fǎ jiè nǎi zhì bù
定、法住、实际、虚空界、不思議界法界乃至不
sī yì jiè xìngkōng gù
思議界性空故。

shànxiàn kǔ shèng dì kǔ shèng dì xìngkōng gù jí miè
“善现，苦圣谛苦圣谛性空故，集、灭、
dào shèng dì jí miè dào shèng dì xìngkōng gù
道圣谛集、灭、道圣谛性空故。

shànxiàn yǐ sì jìng lǜ sì jìng lǜ xìngkōng gù sì wú liàng
“善现，以四静虑四静虑性空故，四无量、
sì wú sè dìng sì wú liàng sì wú sè dìng xìngkōng gù
四无色定四无量、四无色定性空故。

shànxiàn yǐ bā jiě tuō bā jiě tuō xìngkōng gù bā shèng chù
“善现，以八解脱八解脱性空故，八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
九次第定、十遍处八胜处、九次第定、十遍处
xìngkōng gù
性空故。

shànxiàn yǐ sì niàn zhù sì niàn zhù xìngkōng gù sì zhèng
“善现，以四念住四念住性空故，四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xìngkōng gù
支四正断乃至八圣道支性空故。

shànxiàn yǐ kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén xìngkōng gù wú
“善现，以空解脱门空解脱门性空故，无
xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìngkōng gù
相、无愿解脱门无相、无愿解脱门性空故。

shànxiàn yǐ pú sà shí dì pú sà shí dì xìngkōng gù
“善现，以菩萨十地菩萨十地性空故。

shànxiàn yǐ fó shí lì fó shí lì xìngkōng gù sì wú suǒ wèi
“善现，以佛十力佛十力性空故，四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ xìngkōng gù
共法四无所畏乃至十八佛不共法性空故。

shànxiàn yǐ wú wàng shī fǎ wú wàng shī fǎ xìngkōng gù
“善现，以无忘失法无忘失法性空故，

héngzhù shěxìng héngzhù shěxìng xìngkōng gù
恒住舍性恒住舍性性空故。

shànxiàn yī yī qiè zhì yī qiè zhì xìngkōng gù dàoxiàng zhì
“善现，以一切智一切智性空故，道相智、
yī qiè xiàng zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì xìngkōng gù
一切相智道相智、一切相智性空故。

shànxiàn yī yī qiè tuó luó ní mén yī qiè tuó luó ní mén xìng
“善现，以一切陀罗尼门一切陀罗尼门性
kōng gù yī qiè sān mó dì mén yī qiè sān mó dì mén xìngkōng gù
空故，一切三摩地门一切三摩地门性空故。

shànxiàn yī yù liú guǒ yù liú guǒ xìngkōng gù yī lái bù
“善现，以预流果预流果性空故，一来、不
huán ā luó hàn guǒ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ xìngkōng gù
还、阿罗汉果一来、不还、阿罗汉果性空故。

shànxiàn yī dú jué pú tí dú jué pú tí xìngkōng gù
“善现，以独觉菩提独觉菩提性空故。

shànxiàn yī yī qiè pú sà mó hē sà xíng yī qiè pú sà mó
“善现，以一切菩萨摩诃萨行一切菩萨摩
hē sà xíng xìngkōng gù
诃萨行性空故。

shànxiàn yī zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhū fó wú
“善现，以诸佛无上正等菩提诸佛无
shàng zhèng děng pú tí xìngkōng gù
上正等菩提性空故。

shànxiàn yī rú shì děng fǎ wú xìng zì xìngkōng gù rú shì
“善现，以如是等法无性自性空故，如是
bō rě bō luó mì duō yú yī qiè fǎ bú wèi zhuàn gù bú wèi huán gù chū
般若波罗蜜多于一切法不为转故、不为还故出
xiàn yú shì
现于世。”

jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà bō
具寿善现复白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨般
rě bō luó mì duō shì dà bō luó mì duō dá yī qiè fǎ zì xìngkōng gù
若波罗蜜多是大波罗蜜多，达一切法自性空故。

suī dá yī qiè fǎ zì xìng jiē kōng ér zhū pú sà mó hē sà yīn cǐ bō
虽达一切法自性皆空，而诸菩萨摩诃萨因此般
rě bō luó mì duō zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí zhuàn miào fǎ
若波罗蜜多，证得无上正等菩提，转妙法

lún dù wú liàngzhòng suī zhèng pú tí ér wú suǒzhèng zhèng bú zhèng
轮度无量众。虽证菩提而无所证，证、不证
fǎ bù kě dé gù suī zhuàn fǎ lún ér wú suǒzhuàn zhuàn fǎ huán
法不可得故。虽转法轮而无所转，转法、还
fǎ bù kě dé gù suī dù yǒuqíng ér wú suǒ dù jiàn bú jiàn fǎ bù
法不可得故。虽度有情而无所度，见、不见法不
kě dé gù shì zūn rú shì dà bō rě bō luó mì duōzhōng zhuàn fǎ
可得故。世尊！如是大般若波罗蜜多中，转法
lún shì bì jìng bù kě dé yī yī qiè fǎ jiē yǒng bù shēng gù suǒ yǐ
轮事毕竟不可得，以一切法皆永不生故。所以
zhě hé fēi kōng wú xiàng wú yuàn fǎ zhōng kě yǒunéngzhuàn jí
者何？非空、无相、无愿法中，可有能转及
néng huán shì shì zūn yú cǐ bō rě bō luó mì duō ruò néng rú shì
能还事。世尊！于此般若波罗蜜多，若能如是
xuānshuō kāi shì fēn bié xiǎnliǎo lìng yì wù rù shì míngshàn jìng xuān
宣说开示、分别显了、令易悟入，是名善净宣
shuō bō rě bō luó mì duō cǐ zhōng dōu wú shuōzhě shòuzhě jì wú
说般若波罗蜜多。此中都无说者、受者，既无
shuōzhě jí shòuzhě gù zhū néng zhèngzhě yì bù kě dé wú zhèngzhě
说者及受者故，诸能证者亦不可得，无证者
gù yì wú yǒunéng dé niè pánzhě yú cǐ bō rě bō luó mì duōshànshuō
故亦无有能得涅槃者，于此般若波罗蜜多善说
fǎ zhōng yì wú fú tián shī shòu shī wù jiē xìngkōng gù
法中亦无福田，施、受、施物皆性空故。”

chū fēn bō luó mì duō pǐn dì sān shí bā zhī yī
初分波罗蜜多品第三十八之一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú shì bō rě
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如是般若
bō luó mì duō shì wú biān bō luó mì duō
波罗蜜多是无边波罗蜜多。”

fó yán rú shì yóu rú xū kōng wú biān jì gù
佛言：“如是！犹如虚空无边际故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì píngděng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是平等波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ xìng píng děng gù
佛言：“如是！以一切法性平等故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yuǎn lí bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是远离波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì bì jìng kōng gù
佛言：“如是！毕竟空故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì nán qū fú bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是难屈伏波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì yī qiè fǎ xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！一切法性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú zú jì bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无足迹波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì wú míng tǐ gù
佛言：“如是！无名体故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì xū kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是虚空波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì rù xī chū xī bù kě dé gù
佛言：“如是！入息、出息不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù kě shuō bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是不可说波罗
mì duō”
蜜多。”

fó yán rú shì cǐ zhōng xún sī bù kě dé gù
佛言：“如是！此中寻伺不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú míng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无名波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì shòu xiǎng xíng shí bù kě dé gù
佛言：“如是！受、想、行、识不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xíng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无行波罗蜜
多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ wú qù lái gù
佛言：“如是！以一切法无去来故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù kě duó bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是不可夺波罗
蜜多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ bù kě qǔ gù
佛言：“如是！以一切法不可取故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jìn bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是尽波罗蜜多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ bì jìng jìn gù
佛言：“如是！以一切法毕竟尽故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù shēng miè bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是不生灭波罗
蜜多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ wú shēng miè gù
佛言：“如是！以一切法无生灭故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú zuò bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无作波罗蜜
多。”

fó yán rú shì yī zhū zuò zhě bù kě dé gù
佛言：“如是！以诸作者不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú zhī bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无知波罗蜜
多。”

fó yán rú shì yī zhū zhī zhě bù kě dé gù
佛言：“如是！以诸知者不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú yí zhuǎn bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无移转波罗
蜜多。”

fó yán rú shì yǐ sǐ shēngzhě bù kě dé gù
佛言：“如是！以死生者不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú shī huài bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无失坏波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yǐ yī qiè fǎ wú shī huài gù
佛言：“如是！以一切法无失坏故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú mèng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是如梦波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yǐ yī qiè fǎ rú mèngsuǒ jiàn bù kě dé gù
佛言：“如是！以一切法如梦所见不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú xiǎng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是如响波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì néngsuǒ wénshuō bù kě dé gù
佛言：“如是！能所闻说不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú yǐngxiàng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是如影像波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhū fǎ jiē rú guāng jìng suǒ xiàn bù kě dé
佛言：“如是！诸法皆如光镜所现不可得
gù
故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú yàn huàn bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是如焰幻波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yǐ yī qiè fǎ rú liú biàn xiàng bù kě dé gù
佛言：“如是！以一切法如流变相不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú biàn huà shì bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是如变化事波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì zhū fǎ jiē rú suǒ biàn huà gù
佛言：“如是！诸法皆如所变化故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú xún xiāng chéng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是如寻香城波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì zhū fǎ jiē rú xún xiāng chéng gù
佛言：“如是！诸法皆如寻香城故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú rǎn jìng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无染净波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhū rǎn jìng yīn bù kě dé gù
佛言：“如是！诸染净因不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú suǒ dé bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无所得波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhū fǎ suǒ yī bù kě dé gù
佛言：“如是！诸法所依不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xì lùn bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无戏论波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì pò huài yī qiè xì lùn shì gù
佛言：“如是！破坏一切戏论事故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú màn zhí bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无慢执波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì pò huài yī qiè màn zhí shì gù
佛言：“如是！破坏一切慢执事故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú dòng zhuǎn bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无动转波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhù fǎ jiè gù
佛言：“如是！住法界故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì lí rǎn zhuó bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是离染著波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì jué yī qiè fǎ bù xū wàng gù
佛言：“如是！觉一切法不虚妄故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú děng qǐ bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无等起波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yú yī qiè fǎ wú fēn bié gù
佛言：“如是！于一切法无分别故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jí jì jìng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是极寂静波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yú zhū fǎ xiàng wú suǒ dé gù
佛言：“如是！于诸法相无所得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú tān yù bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无贪欲波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhū tān yù shì bù kě dé gù
佛言：“如是！诸贪欲事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú chēn huì bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无瞋恚波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì pò huài yī qiè chēn huì shì gù
佛言：“如是！破坏一切瞋恚事故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú yú chī bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无愚痴波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì miè zhū wú zhī hēi àn shì gù
佛言：“如是！灭诸无知黑暗事故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú fán nǎo bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无烦恼波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì lí fēn bié gù
佛言：“如是！离分别故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì lí yǒu qíng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是离有情波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dá zhū yǒu qíng wú suǒ yǒu gù
佛言：“如是！达诸有情无所有故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú duàn huài bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无断坏波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yī yī qiè fǎ wú děng qǐ gù
佛言：“如是！以一切法无等起故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú èr biān bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无二边波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì lí èr biān gù
佛言：“如是！离二边故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú zá huài bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无杂坏波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhī yī qiè fǎ wú zá huài gù
佛言：“如是！知一切法无杂坏故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú qǔ zhuó bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无取著波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì chāo guò shēng wén dú jué dì gù
佛言：“如是！超过声闻独觉地故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú fēn bié bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无分别波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì yī qiè fēn bié bù kě dé gù
佛言：“如是！一切分别不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú fēn liàng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无分量波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhū fǎ fēn xiàn bù kě dé gù
佛言：“如是！诸法分限不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú xū kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是如虚空波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dá yī qiè fǎ wú zhì ài gù
佛言：“如是！达一切法无滞碍故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú cháng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无常波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì néng yǒng huài miè yī qiè fǎ gù
佛言：“如是！能永坏灭一切法故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì kǔ bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是苦波罗蜜多。”

fó yán rú shì néng yǒng qū qiǎn yī qiè fǎ gù
佛言：“如是！能永驱遣一切法故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú wǒ bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无我波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yú yī qiè fǎ wú zhí zhuó gù
佛言：“如是！于一切法无执著故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì kōng bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是空波罗蜜多。”

fó yán rú shì dá yī qiè fǎ wú suǒ dé gù
佛言：“如是！达一切法无所得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xiàng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是无相波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhèng yī qiè fǎ wú shēng xiàng gù
佛言：“如是！证一切法无生相故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì nèi kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是内空波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì liǎo dá nèi fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！了达内法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wài kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是外空波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì liǎo dá wài fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！了达外法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì nèi wài kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是内外空波罗
mì duō。”
蜜多。”

fó yán rú shì zhī nèi wài fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！知内外法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì kōng kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是空空波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì liǎo kōng kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！了空空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是大空波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì liǎo dà kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！了大空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì shèng yì kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是胜义空波罗
mì duō。”
蜜多。”

fó yán rú shì shèng yì kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！胜义空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yǒu wéi kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是有为空波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhū yǒu wéi fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！诸有为法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú wéi kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无为空波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhū wú wéi fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！诸无为法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bì jìng kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是毕竟空波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì bì jìng kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！毕竟空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú jì kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无际空波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì wú jì kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！无际空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sàn kōng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是散空波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhū sàn kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！诸散空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú biàn yì kōng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是无变异空波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì wú biàn yì kōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！无变异空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì běn xìng kōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是本性空波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yǒuwéi wú wéi fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！有为无为法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zì xiàngkōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是自相空波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dá yī qiè fǎ lí zì xiàng gù
佛言：“如是！达一切法离自相故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì gòngxiàngkōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是共相空波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dá yī qiè fǎ lí gòngxiàng gù
佛言：“如是！达一切法离共相故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè fǎ kōng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切法空波

luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì zhī nèi wài fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！知内外法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù kě dé kōng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是不可得空波

luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì yī qiè fǎ xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！一切法性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xìngkōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是无性空波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì wú xìngkōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！无性空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zì xìngkōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是自性空波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zì xìngkōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！自性空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xìng zì xìngkōng
“世尊！如是般若波罗蜜多是无性自性空
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

fó yán rú shì wú xìng zì xìngkōng fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！无性自性空法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zhēn rú bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是真如波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì zhī zhēn rú xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！知真如性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fǎ jiè bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是法界波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì dá zhū fǎ jiè bù kě dé gù
佛言：“如是！达诸法界不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fǎ xìng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是法性波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì dá zhū fǎ xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！达诸法性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù xū wàng xìng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是不虚妄性波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì bù xū wàng xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！不虚妄性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bú biàn yì xìng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是不变异性波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì bú biàn yì xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！不变异性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì píngděngxìng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是平等性波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dá píngděngxìng bù kě dé gù
佛言：“如是！达平等性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì lí shēngxìng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是离生性波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì zhī lí shēngxìng bù kě dé gù
佛言：“如是！知离生性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fǎ dìng bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是法定波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì liǎo dá fǎ dìng bù kě dé gù
佛言：“如是！了达法定不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fǎ zhù bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是法住波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì liǎo dá fǎ zhù bù kě dé gù
佛言：“如是！了达法住不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì shí jì bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是实际波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì liǎo shí jì xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！了实际性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì xū kōng jiè bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是虚空界波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì liǎo xū kōng jiè bù kě dé gù
佛言：“如是！了虚空界不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù sī yì jiè bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是不思议界波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì bù sī yì jiè bù kě dé gù
佛言：“如是！ 不思議界不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì shèng dì bō luó
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是四圣谛波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì liǎo sì shèng dì bù kě dé gù
佛言：“如是！ 了四圣谛不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì niàn zhù bō luó
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是四念住波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì shēn shòu xīn fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！ 身、受、心、法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì zhèng duàn bō luó
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是四正断波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì shàn bú shàn fǎ bù kě dé gù
佛言：“如是！ 善不善法不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì shén zú bō luó
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是四神足波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì sì shén zú xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！ 四神足性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wǔ gēn bō luó mì
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是五根波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì wǔ gēn zì xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！ 五根自性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wǔ lì bō luó mì
“世尊！ 如是般若波罗蜜多是五力波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì wǔ lì zì xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！五力自性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì qī děng jué zhī bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是七等觉支波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì qī děng jué zhī xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！七等觉支性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bā shèng dào zhī bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是八圣道支波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì bā shèng dào zhī xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！八圣道支性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì kōng jiě tuō mén bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是空解脱门波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì kōng lí xíng xiàng bù kě dé gù
佛言：“如是！空离行相不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú xiàng jiě tuō mén
“世尊！如是般若波罗蜜多是无相解脱门
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

fó yán rú shì jì jìng xíng xiàng bù kě dé gù
佛言：“如是！寂静行相不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú yuàn jiě tuō mén
“世尊！如是般若波罗蜜多是无愿解脱门
bō luó mì duō
波罗蜜多。”

fó yán rú shì wú yuàn xíng xiàng bù kě dé gù
佛言：“如是！无愿行相不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bā jiě tuō bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是八解脱波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì bā jiě tuō xìng bù kě dé gù
佛言：“如是！八解脱性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bā shèngchù bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是八胜处波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì bā shèngchùxìng bù kě dé gù
佛言：“如是！八胜处性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jiǔ cì dì dìng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是九次第定波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì jiǔ cì dì dìngxìng bù kě dé gù
佛言：“如是！九次第定性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì shí biànchù bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是十遍处波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì shí biànchùxìng bù kě dé gù
佛言：“如是！十遍处性不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bù shī bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是布施波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì bù shī qiān lìn bù kě dé gù
佛言：“如是！布施、悭吝不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jìng jiè bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是净戒波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì chí jiè fàn jiè bù kě dé gù
佛言：“如是！持戒、犯戒不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì ān rěn bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是安忍波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì rěn rǔ chēn huì bù kě dé gù
佛言：“如是！忍辱、瞋恚不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jīng jìn bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是精进波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì jīng jìn xiè dài bù kě dé gù
佛言：“如是！精进、懈怠不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì jìng lǜ bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是静虑波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì jìng lǜ sǎn luàn bù kě dé gù
佛言：“如是！静虑、散乱不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì bō rě bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是般若波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì shàn huì è huì bù kě dé gù
佛言：“如是！善慧、恶慧不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fāng biàn shàn qiǎo bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是方便善巧波

luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì fāng biàn shàn qiǎo wú fāng biàn shàn qiǎo bù
佛言：“如是！方便善巧、无方便善巧不

kě dé gù
可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yuàn bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是愿波罗蜜多。”

fó yán rú shì yuàn bù yuàn shì bù kě dé gù
佛言：“如是！愿、不愿事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì lì bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是力波罗蜜多。”

fó yán rú shì lì wú lì shì bù kě dé gù
佛言：“如是！力、无力事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zhì bō luó mì duō
“世尊！如是般若波罗蜜多是智波罗蜜多。”

fó yán rú shì zhì wú zhì shì bù kě dé gù
佛言：“如是！智、无智事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì pú sà shí dì bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是菩萨十地波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì shí dì shí zhàng bù kě dé gù
佛言：“如是！十地、十障不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì jìng lǜ bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是四静虑波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì sì jìng lǜ shì bù kě dé gù
佛言：“如是！四静虑事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì wú liàng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是四无量波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì sì wú liàng shì bù kě dé gù
佛言：“如是！四无量事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì wú sè dìng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是四无色定波

luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì sì wú sè dìng shì bù kě dé gù
佛言：“如是！四无色定事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wǔ yǎn bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是五眼波罗蜜

duō
多。”

fó yán rú shì wǔ yǎn jìng shì bù kě dé gù
佛言：“如是！五眼境界事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì liù shéntōng bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是六神通波罗

mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì liù shéntōng shì bù kě dé gù
佛言：“如是！六神通事不可得故。”

大般若波罗蜜多经卷第二百九十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí qī
大般若波罗蜜多经卷第二百九十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn bō luó mì duō pǐn dì sān shí bā zhī èr
初分波罗蜜多品第三十八之二

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì fó shí lì bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是佛十力波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì dá yī qiè fǎ nán qū fú gù
佛言：“如是！达一切法难屈伏故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì wú suǒ wèi bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是四无所畏波罗
mì duō。”
蜜多。”

fó yán rú shì dé dào xiàng zhì wú tuì mò gù
佛言：“如是！得道相智无退没故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì sì wú ài jiě bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是四无碍解波罗
mì duō。”
蜜多。”

fó yán rú shì dé yī qiè xiàng zhì wú zhì ài gù
佛言：“如是！得一切相智无滞碍故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà cí bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是大慈波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì ān lè yī qiè yǒu qíng gù
佛言：“如是！安乐一切有情故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà bēi bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是大悲波罗蜜
duō。”
多。”

fó yán rú shì lì yì yī qiè yǒu qíng gù
佛言：“如是！利益一切有情故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà xǐ bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是大喜波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì bù shě yī qiè yǒu qíng gù
佛言：“如是！不舍一切有情故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dà shě bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是大舍波罗蜜
duō”
多。”

fó yán rú shì yú zhū yǒu qíng xīn píng děng gù
佛言：“如是！于诸有情心平等故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì shí bā fó bú gòng
“世尊！如是般若波罗蜜多是十八佛不共
fǎ bō luó mì duō”
法波罗蜜多。”

fó yán rú shì chāo guò yī qiè shēng wén dú jué fǎ gù
佛言：“如是！超过一切声闻、独觉法故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì wú wàng shī fǎ bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是无忘失法波
luó mì duō”
罗蜜多。”

fó yán rú shì wú wàng shī shì bù kě dé gù
佛言：“如是！无忘失事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì héng zhù shě xìng bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是恒住舍性波
luó mì duō”
罗蜜多。”

fó yán rú shì héng zhù shě shì bù kě dé gù
佛言：“如是！恒住舍¹⁴事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè tuó luó ní
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切陀罗尼
mén bō luó mì duō”
门波罗蜜多。”

¹⁴ 大正藏：舍性；永乐北藏及龙藏：舍

fó yán rú shì zhūzǒng chí shì bù kě dé gù
佛言：“如是！诸总持事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè sān mó dì
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切三摩地
mén bō luó mì duō
门波罗蜜多。”

fó yán rú shì zhūděng chí shì bù kě dé gù
佛言：“如是！诸等持事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè zhì bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切智波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yī qiè zhì shì bù kě dé gù
佛言：“如是！一切智事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì dào xiàng zhì bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是道相智波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì dào xiàng zhì shì bù kě dé gù
佛言：“如是！道相智事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè xiàng zhì bō
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切相智波
luó mì duō
罗蜜多。”

fó yán rú shì yī qiè xiàng zhì shì bù kě dé gù
佛言：“如是！一切相智事不可得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì yī qiè pú sà mó hē
“世尊！如是般若波罗蜜多是一切菩萨摩诃
sà xíng bō luó mì duō
萨行波罗蜜多。”

fó yán rú shì yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì bù kě dé
佛言：“如是！一切菩萨摩诃萨行事不可得
gù
故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zhū fó wú shàng
“世尊！如是般若波罗蜜多是诸佛无上
zhèngděng pú tí bō luó mì duō
正等菩提波罗蜜多。”

fó yán rú shì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí shì bù kě
佛言：“如是！诸佛无上正等菩提事不可
dé gù
得故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì rú lái bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是如来波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì néng rú shí shuō yī qiè fǎ gù
佛言：“如是！能如实说一切法故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zì rán bō luó mì
“世尊！如是般若波罗蜜多是自然波罗蜜
duō
多。”

fó yán rú shì yú yī qiè fǎ dé zì zài gù
佛言：“如是！于一切法得自在故。”

shì zūn rú shì bō rě bō luó mì duō shì zhèngděngjué bō luó
“世尊！如是般若波罗蜜多是正等觉波罗
mì duō
蜜多。”

fó yán rú shì yú yī qiè fǎ néngzhèngděngjué yī qiè xiàng
佛言：“如是！于一切法能正等觉一切相
gù
故。”

chū fēn nán wén gōng dé pǐn dì sān shí jiǔ zhī yī 初分难闻功德品第三十九之一

shí tiān dì shì zuò shì niànyán ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén
时，天帝释作是念言：“若善男子、善女人
děng céng yú guò qù wú liàng rú lái yīng zhèngděngjué qīn jìn gòng
等，曾于过去无量如来、应、正等觉亲近供
yǎng fā hóng shì yuànzhòngzhūshàngēn duōshàn zhī shí zhī suǒ shèshòu
养，发弘誓愿种诸善根，多善知识之所摄受，
jīn nǎi dé wén rú shì bō rě bō luó mì duōgōng dé míng zì kuàngnéng
今乃得闻如是般若波罗蜜多功德名字，况能
shū xiě dú sòng shòu chí rú lǐ sī wéi wèi tā yǎnshuō huò
书写、读诵、受持、如理思惟、为他演说，或

néng suí lì rú shuō xiū xíng dāng zhī shì rén yǐ yú guò qù wú liàng fó
能随力如说修行！当知是人已于过去无量佛
suǒ qīn jìn chéng shì gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhí zhòng
所亲近承事、供养恭敬、尊重赞叹、植众
dé běn céng wén bō rě bō luó mì duō wén yǐ shòu chí sī wéi
德本，曾闻般若波罗蜜多，闻已受持、思惟、
dú sòng wèi tā yǎn shuō rú jiào ér xíng huò yú cǐ jīng néng wèn néng
读诵、为他演说、如教而行，或于此经能问能
dá yóu sī fú lì jīn bàn shì shì ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
答，由斯福力今办是事。若善男子、善女人等，
yǐ céng gòng yǎng wú liàng rú lái yīng zhèng děng jué gōng dé chún
已曾供养无量如来、应、正等觉，功德纯
jìng wén cǐ bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù
净，闻此般若波罗蜜多，其心不惊、不恐、不怖，
wén yǐ xìn yào rú shuō xiū xíng dāng zhī shì rén duō jù zhī jié yǐ céng
闻已信乐，如说修行，当知是人多俱抵劫已曾
xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
修习布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō gù yú jīn shēng néng chéng cǐ shì
蜜多故，于今生能成此事。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò shàn nán
尔时，具寿舍利子白佛言：“世尊！若善男
zǐ shàn nǚ rén děng wén cǐ bō rě bō luó mì duō shēn shēn yì qù
子、善女人等，闻此般若波罗蜜多甚深义趣，
qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù wén yǐ shū xiě dú sòng shòu
其心不惊、不恐、不怖，闻已书写、读诵、受
chí rú lǐ sī wéi wèi tā yǎn shuō huò fù suí lì rú jiào xiū xíng
持、如理思惟、为他演说，或复随力如教修行，
dāng zhī shì rén rú bú tuì wèi zhū pú sà mó hē sà hé yǐ gù shì
当知是人如不退位诸菩萨摩诃萨。何以故？世
zūn rú shì bō rě bō luó mì duō yì qù shēn shēn jí nán xìn jiě ruò yú
尊！如是般若波罗蜜多义趣甚深极难信解，若于
xiān shì bù jiǔ xiū xí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
先世不久修习布施、净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō qǐ zàn dé wén jí néng xìn jiě
般若波罗蜜多，岂暂得闻即能信解？

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wén shuō bō rě
“世尊！若善男子、善女人等，闻说般若

bō luó mì duō huǐ zǐ fěi bàng dāng zhī shì rén xiān shì yú cǐ shènshēn
波罗蜜多毁訾¹⁵诽谤，当知是人先世于此甚深
bō rě bō luó mì duō yì céng huǐ bàng hé yǐ gù shì zūn shì shàn
般若波罗蜜多亦曾毁谤。何以故？世尊！是善
nán zǐ shàn nǚ rén děng wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō
男子、善女人等，闻说如是甚深般若波罗蜜多，
yóu sù xí lì bú xìn bú yào xīn bù qīngjìng
由宿习力不信不乐，心不清净。

shì zūn shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng wèi céng qīn jìn
“世尊！是善男子、善女人等，未曾亲近

zhū fó pú sà jí dì zǐ zhòng wèi céng qǐng wèn yún hé yīng xíng bù shī
诸佛菩萨及弟子众，未曾请问：云何应行布施

bō luó mì duō yún hé yīng xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
波罗蜜多？云何应行净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō yún hé yīng zhù nèi kōng yún hé yīng zhù wài
般若波罗蜜多？云何应住内空？云何应住外

kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yún hé yīng
得空、无性空、自性空、无性自性空？云何应

zhù zhēn rú yún hé yīng zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù
住真如？云何应住法界、法性、不虚妄性、不

biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè yún hé yīng zhù kǔ shèng dì yún hé yīng
虚空界、不思議界？云何应住苦圣谛？云何应

zhù jí miè dào shèng dì yún hé yīng xiū sì jìng lǜ yún hé yīng
住集、灭、道圣谛？云何应修四静虑？云何应

xiū sì wú liàng sì wú sè dìng yún hé yīng xiū bā jiě tuō yún hé
修四无量、四无色定？云何应修八解脱？云何

yīng xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yún hé yīng xiū sì
应修八胜处、九次第定、十遍处？云何应修四

¹⁵ 大正藏：訾；永乐北藏及龙藏：訾

niànzhù yún hé yīng xiū sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
念住？云何应修四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yún hé yīng xiū kōng jiě tuō mén
七等觉支、八圣道支？云何应修空解脱门？
yún hé yīng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yún hé yīng xiū wǔ yǎn
云何应修无相、无愿解脱门？云何应修五眼？
yún hé yīng xiū liù shéntōng yún hé yīng xiū fó shí lì yún hé yīng xiū
云何应修六神通？云何应修佛十力？云何应修
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yún hé yīng xiū wú wàng shī fǎ yún hé yīng
十八佛不共法？云何应修无忘失法？云何应
xiū héng zhù shě xìng yún hé yīng xiū yī qiè zhì yún hé yīng xiū dào
修恒住舍性？云何应修一切智？云何应修道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yún hé yīng xiū yī qiè tuó luó ní mén yún
相智、一切相智？云何应修一切陀罗尼门？云
hé yīng xiū yī qiè sān mó dì mén yún hé yīng xiū yī qiè pú sà mó hē
何应修一切三摩地门？云何应修一切菩萨摩诃
sà xíng yún hé yīng xiū zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí gù jīn
萨行？云何应修诸佛无上正等菩提？故今
wénshuōshēnshēn bō rě bō luó mì duō huǐ zǐ fěi bàng bú xìn bú yào
闻说甚深般若波罗蜜多，毁訾诽谤不信不乐，
xīn bù qīng jìng
心不清净。”

ěr shí tiān dì shì wèishè lì zǐ yán dà dé rú shì bō rě
尔时，天帝释谓舍利子言：“大德！如是般若
bō luó mì duō yì qù shēnshēn jí nán xìn jiě ruò shàn nán zǐ shàn nǚ
波罗蜜多义趣甚深极难信解，若善男子、善女
rén děng yú bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
人等，于布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ xiū xíng wénshuō bō rě bō luó mì
波罗蜜多未久信解、不久修行，闻说般若波罗蜜
duō bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu ruò shàn nán zǐ
多不能信解或生毁谤，未为希有。若善男子、
shàn nǚ rén děng yú nèi kōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
善女人等，于内空、外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ ān zhù wénshuō
性空、无性自性空未久信解、不久安住，闻说
bō rě bō luó mì duō bù néng xìn jiě huòshēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu
般若波罗蜜多不能信解或生毁谤，未为希有。
ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng
若善男子、善女人等，于真如、法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wèi jiǔ xìn jiě
定、法住、实际、虚空界、不思議界未久信解、
bù jiǔ ān zhù wénshuō bō rě bō luó mì duō bù néng xìn jiě huòshēng
不久安住，闻说般若波罗蜜多不能信解或生
huǐ bàng wèi wéi xī yǒu ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yú sì
毁谤，未为希有。若善男子、善女人等，于四
shèng dì wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ ān zhù wénshuō bō rě bō luó mì duō
圣谛未久信解、不久安住，闻说般若波罗蜜多
bù néng xìn jiě huòshēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu ruò shàn nán zǐ shàn
不能信解或生毁谤，未为希有。若善男子、善
nǚ rén děng yú sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng huò bā
女人等，于四静虑、四无量、四无色定，或八
jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù huò sì niàn zhù
解脱、八胜处、九次第定、十遍处，或四念住、
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī huò kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén huò pú sà
圣道支，或空、无相、无愿解脱门，或菩萨
shí dì wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ xiū xí wénshuō bō rě bō luó mì duō bù
十地未久信解、不久修习，闻说般若波罗蜜多不
néng xìn jiě huòshēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu ruò shàn nán zǐ shàn
能信解或生毁谤，未为希有。若善男子、善
nǚ rén děng yú wǔ yǎn liù shéntōng huò fó shí lì sì wú suǒ
女人等，于五眼、六神通，或佛十力、四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ huò wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng huò yī qiè zhì
佛不共法，或无忘失法、恒住舍性，或一切智、
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì huò yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān
道相智、一切相智，或一切陀罗尼门、一切三
mó dì mén wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ xiū xí wénshuō bō rě bō luó mì
摩地门未久信解、不久修习，闻说般若波罗蜜
duō bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu ruò shàn nán zǐ
多不能信解或生毁谤，未为希有。若善男子、
shàn nǚ rén děng yú zhū pú sà mó hē sà xíng huò fó wú shàng zhèng
善女人等，于诸菩萨摩诃萨行，或佛无上正
děng pú tí wèi jiǔ xìn jiě bù jiǔ xiū xí wénshuō bō rě bō luó mì
等菩提未久信解、不久修习，闻说般若波罗蜜
duō bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng wèi wéi xī yǒu dà dé wǒ jīn
多不能信解或生毁谤，未为希有。大德！我今
jìng lǐ shènshēn bō rě bō luó mì duō jìng lǐ bō rě bō luó mì duō jí
敬礼甚深般若波罗蜜多，敬礼般若波罗蜜多即
wéi jìng lǐ yī qiè zhì zhì
为敬礼一切智智。”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā rú shì rú shì
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，如是！如是！

rú rǔ suǒ shuō jìng lǐ bō rě bō luó mì duō jí wéi jìng lǐ yī qiè zhì
如汝所说。敬礼般若波罗蜜多即为敬礼一切智
zhì hé yǐ gù jiāo shī jiā zhū fó shì zūn yī qiè zhì zhì jiē cóng bō
智。何以故？憍尸迦，诸佛世尊一切智智皆从般
rě bō luó mì duō ér dé shēng gù
若波罗蜜多而得生故。

jiāo shī jiā ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù zhù zhū
“憍尸迦，若善男子、善女人等，欲住诸
fó yī qiè zhì zhì dāngzhù bō rě bō luó mì duō yù qǐ yī qiè zhì
佛一切智智，当住般若波罗蜜多；欲起一切智、
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì dāngxué bō rě bō luó mì duō yù duàn
道相智、一切相智，当学般若波罗蜜多；欲断
yī qiè fán nǎo xí qì dāngxué bō rě bō luó mì duō yù zhèng wú shàng
一切烦恼习气，当学般若波罗蜜多；欲证无上
zhèngděng pú tí zhuànmiào fǎ lún dù wú liàng zhòng dāngxué bō rě
正等菩提，转妙法轮度无量众，当学般若
bō luó mì duō ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng yù fāngbiàn shàn qiǎo
波罗蜜多。若善男子、善女人等，欲方便善巧

ān lì yǒuqíng yú yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā
安立有情于预流果、或一来果、或不还果、或阿
luó hànguǒ huò dú jué pú tí huò zì yù xué dāngxué bō rě bō luó
罗汉果、或独觉菩提，或自欲学，当学般若波罗
mì duō ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù fāngbiànshànqiǎo ān
蜜多。若善男子、善女人等，欲方便善巧安
lì yǒuqíng yú fó wú shàngzhèngděng pú tí dāngxué bō rě bō luó mì
立有情于佛无上正等菩提，当学般若波罗蜜
duō ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng yù fāngbiànshànqiǎo ān lì
多。若善男子、善女人等，欲方便善巧安立
yǒuqíng yú zhū pú sà mó hē sà xíng lìng bú tuì zhuǎn huò zì yù xíng
有情于诸菩萨摩诃萨行令不退转，或自欲行，
dāngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù fú zhòng mó cuī
当学般若波罗蜜多。若菩萨摩诃萨欲伏众魔摧
zhū wàidào dāngxué bō rě bō luó mì duō ruò pú sà mó hē sà yù
诸外道，当学般若波罗蜜多；若菩萨摩诃萨欲
shànshèshòuzhū bì chūsēng dāngxué bō rě bō luó mì duō
善摄受诸苾刍僧，当学般若波罗蜜多。”

ěr shí tiān dì shì bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē sà
尔时，天帝释白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yún hé zhù sè yún hé zhù shòu
修行般若波罗蜜多时，云何住色？云何住受、
xiǎng xíng shí yún hé xí sè yún hé xí shòu xiǎng xíng
想、行、识？云何习色？云何习受、想、行、
shí yún hé zhù yǎnchù yún hé zhù ěr bí shé shēn yì chù
识？云何住眼处？云何住耳、鼻、舌、身、意处？
yún hé xí yǎnchù yún hé xí ěr bí shé shēn yì chù yún
云何习眼处？云何习耳、鼻、舌、身、意处？云
hé zhù sè chù yún hé zhù shēng xiāng wèi chù fǎ chù yún
何住色处？云何住声、香、味、触、法处？云
hé xí sè chù yún hé xí shēng xiāng wèi chù fǎ chù yún
何习色处？云何习声、香、味、触、法处？云
hé zhù yǎn jiè yún hé zhù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéi
何住眼界？云何住色界、眼识界及眼触、眼触为
yuán suǒ shēng zhū shòu yún hé xí yǎn jiè yún hé xí sè jiè nǎi zhì
缘所生诸受？云何习眼界？云何习色界乃至
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yún hé zhù ěr jiè yún hé zhù
眼触为缘所生诸受？云何住耳界？云何住

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受？

yún hé xí ěr jiè yún hé xí shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēng
云何习耳界？云何习声界乃至耳触为缘所生

zhūshòu yún hé zhù bí jiè yún hé zhù xiāng jiè bí shí jiè jí bí
诸受？云何住鼻界？云何住香界、鼻识界及鼻

chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yún hé xí bí jiè yún hé
触、鼻触为缘所生诸受？云何习鼻界？云何

xī xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yún hé zhù shé jiè
习香界乃至鼻触为缘所生诸受？云何住舌界？

yún hé zhù wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhū
云何住味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu yún hé xí shé jiè yún hé xí wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒ
受？云何习舌界？云何习味界乃至舌触为缘所

shēngzhūshòu yún hé zhù shēn jiè yún hé zhù chù jiè shēn shí jiè
生诸受？云何住身界？云何住触界、身识界

jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yún hé xí shēn jiè
及身触、身触为缘所生诸受？云何习身界？

yún hé xí chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yún hé zhù
云何习触界乃至身触为缘所生诸受？云何住

yì jiè yún hé zhù fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒ
意界？云何住法界、意识界及意触、意触为缘所

shēngzhūshòu yún hé xí yì jiè yún hé xí fǎ jiè nǎi zhì yì chù
生诸受？云何习意界？云何习法界乃至意触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yún hé zhù dì jiè yún hé zhù shuǐ huǒ
为缘所生诸受？云何住地界？云何住水、火、

fēng kōng shí jiè yún hé xí dì jiè yún hé xí shuǐ huǒ fēng
风、空、识界？云何习地界？云何习水、火、风、

kōng shí jiè yún hé zhù wú míng yún hé zhù xíng shí míng sè
空、识界？云何住无明？云何住行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦

yōunǎo yún hé xí wú míng yún hé xí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
忧恼？云何习无明？云何习行乃至老死愁叹

kǔ yōunǎo yún hé zhù bù shī bō luó mì duō yún hé zhù jìng jiè
苦忧恼？云何住布施波罗蜜多？云何住净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yún hé xí bù shī
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多？云何习布施

bō luó mì duō yún hé xí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō yún
波罗蜜多？云何习净戒乃至般若波罗蜜多？云
hé zhù nèi kōng yún hé zhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
何住内空？云何住外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng yún hé xí nèi kōng yún hé xí wàikōng nǎi zhì wú xìng
自性空？云何习内空？云何习外空乃至无性
zì xìng kōng yún hé zhù zhēn rú yún hé zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū
自性空？云何住真如？云何住法界、法性、不虚
wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yún hé xí zhēn rú
法住、实际、虚空界、不思議界？云何习真如？
yún hé xí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yún hé zhù kǔ shèng dì yún
云何习法界乃至不思議界？云何住苦圣谛？云
hé zhù jí miè dào shèng dì yún hé xí kǔ shèng dì yún hé xí
何住集、灭、道圣谛？云何习苦圣谛？云何习
jí miè dào shèng dì yún hé zhù sì jìng lù yún hé zhù sì wú
集、灭、道圣谛？云何住四静虑？云何住四无
liàng sì wú sè dìng yún hé xí sì jìng lù yún hé xí sì wú liàng
量、四无色定？云何习四静虑？云何习四无量、
sì wú sè dìng yún hé zhù bā jiě tuō yún hé zhù bā shèng chù jiǔ
四无色定？云何住八解脱？云何住八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù yún hé xí bā jiě tuō yún hé xí bā shèng
次第定、十遍处？云何习八解脱？云何习八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yún hé zhù sì niàn zhù yún hé zhù
处、九次第定、十遍处？云何住四念住？云何住
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī yún hé xí sì niàn zhù yún hé xí sì zhèng duàn nǎi
圣道支？云何习四念住？云何习四正断乃
zhì bā shèng dào zhī yún hé zhù kōng jiě tuō mén yún hé zhù wú xiàng
至八圣道支？云何住空解脱门？云何住无相、

wú yuàn jiě tuō mén yún hé xí kōng jiě tuō mén yún hé xí wú xiàng
无愿解脱门？云何习空解脱门？云何习无相、
wú yuàn jiě tuō mén yún hé zhù pú sà shí dì yún hé xí pú sà shí
无愿解脱门？云何住菩萨十地？云何习菩萨十
dì yún hé zhù wǔ yǎn yún hé zhù liù shéntōng yún hé xí wǔ yǎn
地？云何住五眼？云何住六神通？云何习五眼？
yún hé xí liù shéntōng yún hé zhù fó shí lì yún hé zhù sì wú suǒ
云何习六神通？云何住佛十力？云何住四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ yún hé xí fó shí lì yún hé xí sì wú suǒ wèi nǎi
佛不共法？云何习佛十力？云何习四无所畏乃
zhì shí bā fó bú gòng fǎ yún hé zhù wú wàng shī fǎ yún hé zhù
至十八佛不共法？云何住无忘失法？云何住
héng zhù shě xìng yún hé xí wú wàng shī fǎ yún hé xí héng zhù shě
恒住舍性？云何习无忘失法？云何习恒住舍
xìng yún hé zhù yī qiè zhì yún hé zhù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
性？云何住一切智？云何住道相智、一切相智？
yún hé xí yī qiè zhì yún hé xí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yún
云何习一切智？云何习道相智、一切相智？云
hé zhù yī qiè tuó luó ní mén yún hé zhù yī qiè sān mó dì mén yún
何住一切陀罗尼门？云何住一切三摩地门？云
hé xí yī qiè tuó luó ní mén yún hé xí yī qiè sān mó dì mén yún
何习一切陀罗尼门？云何习一切三摩地门？云
hé zhù yù liú guǒ yún hé zhù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yún
何住预流果？云何住一来、不还、阿罗汉果？云
hé xí yù liú guǒ yún hé xí yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yún
何习预流果？云何习一来、不还、阿罗汉果？云
hé zhù dú jué pú tí yún hé xí dú jué pú tí yún hé zhù yī qiè
何住独觉菩提？云何习独觉菩提？云何住一切
pú sà mó hē sà xíng yún hé xí yī qiè pú sà mó hē sà xíng yún
菩萨摩诃萨行？云何习一切菩萨摩诃萨行？云
hé zhù zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yún hé xí zhū fó wú shàng
何住诸佛无上正等菩提？云何习诸佛无上
zhèng děng pú tí
正等菩提？”

ěr shí fó gào tiān dì shì yán jiāo shī jiā shàn zāi shàn
尔时，佛告天帝释言：“憍尸迦，善哉！善

zāi rǔ yú jīn zhěchéng fó shén lì néngwèn rú lái rú shì shēn yì
哉！汝于今者承佛神力，能问如来如是深义。

dì tīng dì tīng shàn sī niàn zhī dāngwèi rǔ shuō
谛听！谛听！善思念之，当为汝说！

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú sè bú zhù bù xí shì wéizhù xí sè ruò yú shòu xiǎng xíng
若于色不住不习，是为住习色；若于受、想、行、
shí bú zhù bù xí shì wéizhù xí shòu xiǎng xíng shí hé yǐ gù
识不住不习，是为住习受、想、行、识。何以故？

jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí sè nǎi zhì shí bù kě dé gù
憍尸迦，以所住习色乃至识不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yǎnchù bú zhù bù xí shì wéizhù xí yǎnchù ruò yú ěr bí
若于眼处不住不习，是为住习眼处；若于耳、鼻、
shé shēn yì chù bú zhù bù xí shì wéizhù xí ěr bí shé
舌、身、意处不住不习，是为住习耳、鼻、舌、
shēn yì chù hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yǎnchù nǎi zhì
身、意处。何以故？憍尸迦，以所住习眼处乃至
yì chù bù kě dé gù
意处不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú sè chù bú zhù bù xí shì wéizhù xí sè chù ruò yú shēng xiāng
若于色处不住不习，是为住习色处；若于声、香、
wèi chù fǎ chù bú zhù bù xí shì wéizhù xí shēng xiāng wèi
味、触、法处不住不习，是为住习声、香、味、
chù fǎ chù hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí sè chù nǎi zhì
触、法处。何以故？憍尸迦，以所住习色处乃至
fǎ chù bù kě dé gù
法处不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yǎn jiè bú zhù bù xí shì wéizhù xí yǎn jiè ruò yú sè jiè
若于眼界不住不习，是为住习眼界；若于色界、
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu bú zhù bù xí
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受不住不习，

shì wéizhù xī sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ gù
是为住习色界乃至眼触为缘所生诸受。何以故？

jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xī yǎn jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
憍尸迦，以所住习眼界乃至眼触为缘所生诸受

bù kě dé gù
不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú ěr jiè bú zhù bù xí shì wéizhù xī ěr jiè ruò yú shēng jiè
若于耳界不住不习，是为住习耳界；若于声界、

ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bú zhù bù xí
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受不住不习，

shì wéizhù xī shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ
是为住习声界乃至耳触为缘所生诸受。何以

gù jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xī ěr jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēng
故？憍尸迦，以所住习耳界乃至耳触为缘所生

zhūshòu bù kě dé gù
诸受不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú bí jiè bú zhù bù xí shì wéizhù xī bí jiè ruò yú xiāng jiè
若于鼻界不住不习，是为住习鼻界；若于香界、

bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bú zhù bù xí
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受不住不习，

shì wéizhù xī xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ
是为住习香界乃至鼻触为缘所生诸受。何以

gù jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xī bí jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēng
故？憍尸迦，以所住习鼻界乃至鼻触为缘所生

zhūshòu bù kě dé gù
诸受不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú shé jiè bú zhù bù xí shì wéizhù xī shé jiè ruò yú wèi jiè
若于舌界不住不习，是为住习舌界；若于味界、

shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bú zhù bù xí
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受不住不习，

shì wéizhù xī wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ gù
是为住习味界乃至舌触为缘所生诸受。何以故？

jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí shé jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
憍尸迦，以所住习舌界乃至舌触为缘所生诸受
bù kě dé gù
不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú shēn jiè bú zhù bù xí shì wéi zhù xí shēn jiè ruò yú chù jiè
若于身界不住不习，是为住习身界；若于触界、
shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú zhù bù xí
身识界及身触、身触为缘所生诸受不住不习，
shì wéi zhù xí chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu hé yǐ
是为住习触界乃至身触为缘所生诸受。何以
gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí shēn jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ
故？憍尸迦，以所住习身界乃至身触为缘所
shēng zhū shòu bù kě dé gù
生诸受不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yì jiè bú zhù bù xí shì wéi zhù xí yì jiè ruò yú fǎ jiè
若于业界不住不习，是为住习业界；若于法界、
yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú zhù bù xí
意识界及意触、意触为缘所生诸受不住不习，
shì wéi zhù xí fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu hé yǐ gù
是为住习法界乃至意触为缘所生诸受。何以故？

jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yì jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
憍尸迦，以所住习业界乃至意触为缘所生诸受
bù kě dé gù
不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú dì jiè bú zhù bù xí shì wéi zhù xí dì jiè ruò yú shuǐ huǒ
若于地界不住不习，是为住习地界；若于水、火、
fēng kōng shí jiè bú zhù bù xí shì wéi zhù xí shuǐ huǒ fēng
风、空、识界不住不习，是为住习水、火、风、
kōng shí jiè hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí dì jiè nǎi zhì
空、识界。何以故？憍尸迦，以所住习地界乃至
shí jiè bù kě dé gù
识界不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú wú míng bú zhù bù xí shì wéi zhù xí wú míng ruò yú xíng shí
若于无明不住不习，是为住习无明；若于行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōunǎo bú zhù bù xí shì wéi zhù xí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
愁叹苦忧恼不住不习，是为住习行乃至老死愁
tàn kǔ yōunǎo hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí wú míng nǎi zhì
叹苦忧恼。何以故？憍尸迦，以所住习无明乃至
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bù kě dé gù
老死愁叹苦忧恼不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú bù shī bō luó mì duō bú zhù bù xí shì wéi zhù xí bù shī bō luó
若于布施波罗蜜多不住不习，是为住习布施波罗
mì duō ruò yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
蜜多；若于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō bú zhù bù xí shì wéi zhù xí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
蜜多不住不习，是为住习净戒乃至般若波罗蜜
duō hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí bù shī bō luó mì duō nǎi
多。何以故？憍尸迦，以所住习布施波罗蜜多乃
zhì bō rě bō luó mì duō bù kě dé gù
至般若波罗蜜多不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú nèi kōng bú zhù bù xí shì wéi zhù xí nèi kōng ruò yú wàikōng
若于内空不住不习，是为住习内空；若于外空、
nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为有空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bú zhù bù xí
空、无性空、自性空、无性自性空不住不习，
shì wéi zhù xí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng hé yǐ gù jiāo shī
是为住习外空乃至无性自性空。何以故？憍尸

jiā yǐ suǒ zhù xí nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bù kě dé gù
迦，以所住习内空乃至无性自性空不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú zhēn rú bú zhù bù xí shì wéi zhù xí zhēn rú ruò yú fǎ jiè
若于真如不住不习，是为住习真如；若于法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bú zhù
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界不住
bù xí shì wéi zhù xí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè hé yǐ gù jiāo
不习，是为住习法界乃至不思議界。何以故？憍
shī jiā yǐ suǒ zhù xí zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè bù kě dé gù
尸迦，以所住习真如乃至不思議界不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú kǔ shèng dì bú zhù bù xí shì wéi zhù xí kǔ shèng dì ruò yú
若于苦圣谛不住不习，是为住习苦圣谛；若于
jí miè dào shèng dì bú zhù bù xí shì wéi zhù xí jí miè
集、灭、道圣谛不住不习，是为住习集、灭、
dào shèng dì hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí kǔ shèng dì
道圣谛。何以故？憍尸迦，以所住习苦圣谛、
jí miè dào shèng dì bù kě dé gù
集、灭、道圣谛不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú sì jìng lǜ bú zhù bù xí shì wéi zhù xí sì jìng lǜ ruò yú sì
若于四静虑不住不习，是为住习四静虑；若于四
wú liàng sì wú sè dìng bú zhù bù xí shì wéi zhù xí sì wú liàng sì
无量、四无色定不住不习，是为住习四无量、四
wú sè dìng hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí sì jìng lǜ sì
无色定。何以故？憍尸迦，以所住习四静虑、四
wú liàng sì wú sè dìng bù kě dé gù
无量、四无色定不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú bā jiě tuō bú zhù bù xí shì wéi zhù xí bā jiě tuō ruò yú bā
若于八解脱不住不习，是为住习八解脱；若于八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bú zhù bù xí shì wéizhù xí
胜处、九次第定、十遍处不住不习，是为住习

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù hé yǐ gù jiāo shī jiā
八胜处、九次第定、十遍处。何以故？憍尸迦，

yǐ suǒzhù xí bā jiě tuō nǎi zhì shí biànchù bù kě dé gù
以所住习八解脱乃至十遍处不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú sì niànzhù bú zhù bù xí shì wéizhù xí sì niànzhù ruò yú sì
若于四念住不住不习，是为住习四念住；若于四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī bú zhù bù xí shì wéizhù xí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào
道支不住不习，是为住习四正断乃至八圣道

zhī hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xí sì niànzhù nǎi zhì bā
支。何以故？憍尸迦，以所住习四念住乃至八

shèngdào zhī bù kě dé gù
圣道支不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú kōng jiě tuō mén bú zhù bù xí shì wéizhù xí kōng jiě tuō mén
若于空解脱门不住不习，是为住习空解脱门；

ruò yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bú zhù bù xí shì wéizhù xí wú
若于无相、无愿解脱门不住不习，是为住习无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xí
相、无愿解脱门。何以故？憍尸迦，以所住习

kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě dé gù
空解脱门、无相、无愿解脱门不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú pú sà shí dì bú zhù bù xí shì wéizhù xí pú sà shí dì hé
若于菩萨十地不住不习，是为住习菩萨十地。何

yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒzhù xí pú sà shí dì bù kě dé gù
以故？憍尸迦，以所住习菩萨十地不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú wǔ yǎn bú zhù bù xí shì wéizhù xí wǔ yǎn ruò yú liù shéntōng
若于五眼不住不习，是为住习五眼；若于六神通

bú zhù bù xí shì wéizhù xí liù shéntōng hé yǐ gù jiāo shī jiā
不住不习，是为住习六神通。何以故？憍尸迦，

yǐ suǒ zhù xí wǔ yǎn liù shéntōng bù kě dé gù
以所住习五眼、六神通不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú fó shí lì bú zhù bù xí shì wéizhù xí fó shí lì ruò yú sì
若于佛十力不住不习，是为住习佛十力；若于四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ bú zhù bù xí shì wéizhù xí sì wú suǒ wèi nǎi
十八佛不共法不住不习，是为住习四无所畏乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí fó
至十八佛不共法。何以故？憍尸迦，以所住习佛

shí lì nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě dé gù
十力乃至十八佛不共法不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú wú wàng shī fǎ bú zhù bù xí shì wéizhù xí wú wàng shī fǎ
若于无忘失法不住不习，是为住习无忘失法；

ruò yú héngzhù shě xìng bú zhù bù xí shì wéizhù xí héngzhù shě xìng
若于恒住舍性不住不习，是为住习恒住舍性。

hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí wú wàng shī fǎ héngzhù shě
何以故？憍尸迦，以所住习无忘失法、恒住舍

xìng bù kě dé gù
性不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú yī qiè zhì bú zhù bù xí shì wéizhù xí yī qiè zhì ruò yú dào
若于一切智不住不习，是为住习一切智；若于道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bú zhù bù xí shì wéizhù xí dào xiàng zhì
相智、一切相智不住不习，是为住习道相智、

yī qiè xiàng zhì hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yī qiè zhì
一切相智。何以故？憍尸迦，以所住习一切智、

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù
道相智、一切相智不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú yī qiè tuó luó ní mén bú zhù bù xí shì wéi zhù xí yī qiè tuó
若于一切陀罗尼门不住不习，是为住习一切陀
luó ní mén ruò yú yī qiè sān mó dì mén bú zhù bù xí shì wéi zhù xí
罗尼门；若于一切三摩地门不住不习，是为住习
yī qiè sān mó dì mén hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yī qiè
一切三摩地门。何以故？憍尸迦，以所住习一切
tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén bù kě dé gù
陀罗尼门、一切三摩地门不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yù liú guǒ bú zhù bù xí shì wéi zhù xí yù liú guǒ ruò yú yī
若于预流果不住不习，是为住习预流果；若于一
lái bù huán ā luó hàn guǒ bú zhù bù xí shì wéi zhù xí yī lái
来、不还、阿罗汉果不住不习，是为住习一来、
bù huán ā luó hàn guǒ hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yù
不还、阿罗汉果。何以故？憍尸迦，以所住习预
liú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě dé gù
流、一来、不还、阿罗汉果不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú dú jué pú tí bú zhù bù xí shì wéi zhù xí dú jué pú tí hé
若于独觉菩提不住不习，是为住习独觉菩提。何
yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí dú jué pú tí bù kě dé gù
以故？憍尸迦，以所住习独觉菩提不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng bú zhù bù xí shì wéi zhù xí yī qiè
若于一切菩萨摩訶萨行不住不习，是为住习一切
pú sà mó hē sà xíng hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù xí yī qiè
菩萨摩訶萨行。何以故？憍尸迦，以所住习一切
pú sà mó hē sà xíng bù kě dé gù
菩萨摩訶萨行不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bú zhù bù xí shì wéi zhù xí
若于诸佛无上正等菩提不住不习，是为住习
zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù jiāo shī jiā yǐ suǒ zhù
诸佛无上正等菩提。何以故？憍尸迦，以所住

xí zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí bù kě dé gù
习诸佛无上正等菩提不可得故。

fù cì jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì
“复次，憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜
duō shí ruò yú sè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù
多时，若于色非住非不住、非习非不习，是为住
xí sè ruò yú shòu xiǎng xíng shí fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi
习色；若于受、想、行、识非住非不住、非习非
bù xí shì wéi zhù xí shòu xiǎng xíng shí hé yǐ gù jiāo shī
不习，是为住习受、想、行、识。何以故？憍尸
jiā shì pú sà mó hē sà guān sè nǎi zhì shí qián hòu zhōng jì bù
迦，是菩萨摩诃萨观色乃至识前、后、中际不
kě dé gù
可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yǎnchù fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí yǎn
若于眼处非住非不住、非习非不习，是为住习眼
chù ruò yú ěr bí shé shēn yì chù fēi zhù fēi bú zhù fēi
处；若于耳、鼻、舌、身、意处非住非不住、非
xí fēi bù xí shì wéi zhù xí ěr bí shé shēn yì chù hé
习非不习，是为住习耳、鼻、舌、身、意处。何
yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guānyǎnchù nǎi zhì yì chù
以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观眼处乃至意处
qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú sè chù fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí sè
若于色处非住非不住、非习非不习，是为住习色
chù ruò yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēi zhù fēi bú zhù
处；若于声、香、味、触、法处非住非不住、
fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí shēng xiāng wèi chù fǎ chù
非习非不习，是为住习声、香、味、触、法处。
hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān sè chù nǎi zhì fǎ
何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观色处乃至法
chù qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
处前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú yǎn jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí yǎn
若于眼界非住非不住、非习非不习，是为住习眼
jiè ruò yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēng
界；若于色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生
zhūshòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí sè jiè nǎi
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习色界乃
zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēng zhūshòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
至眼触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是菩
sà mó hē sà guānyǎn jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēng zhūshòu qián
萨摩诃萨观眼界乃至眼触为缘所生诸受前、
hòu zhōng jì bù kě dé gù
后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú ěr jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí ěr
若于耳界非住非不住、非习非不习，是为住习耳
jiè ruò yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēng
界；若于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生
zhūshòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí shēng jiè
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习声界
nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēng zhūshòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì
乃至耳触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是
pú sà mó hē sà guān ěr jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
菩萨摩诃萨观耳界乃至耳触为缘所生诸受
qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú bí jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí bí
若于鼻界非住非不住、非习非不习，是为住习鼻
jiè ruò yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēng
界；若于香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生
zhūshòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí xiāng jiè nǎi
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习香界乃
zhì bí chù wéiyuánsuǒshēng zhūshòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
至鼻触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是菩

sà mó hē sà guān bǐ jiè nǎi zhì bǐ chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qián
萨摩诃萨观鼻界乃至鼻触为缘所生诸受前、
hòu zhōng jì bù kě dé gù
后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú shé jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí shé
若于舌界非住非不住、非习非不习，是为住习舌
jiè ruò yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng
界；若于味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生
zhū shòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí wèi jiè nǎi
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习味界乃
zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
至舌触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是菩
sà mó hē sà guān shé jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qián
萨摩诃萨观舌界乃至舌触为缘所生诸受前、
hòu zhōng jì bù kě dé gù
后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú shēn jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí shēn
若于身界非住非不住、非习非不习，是为住习身
jiè ruò yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
界；若于触界、身识界及身触、身触为缘所生
zhū shòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí chù jiè nǎi
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习触界乃
zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
至身触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是菩
sà mó hē sà guān shēn jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu qián
萨摩诃萨观身界乃至身触为缘所生诸受前、
hòu zhōng jì bù kě dé gù
后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yì jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí yì
若于意界非住非不住、非习非不习，是为住习意
jiè ruò yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng
界；若于法界、意识界及意触、意触为缘所生

zhūshòu fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí fǎ jiè nǎi
诸受非住非不住、非习非不习，是为住习法界乃
zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú
至意触为缘所生诸受。何以故？憍尸迦，是菩
sà mó hē sà guān yì jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuqián
萨摩诃萨观眼界乃至意触为缘所生诸受前、
hòu zhōng jì bù kě dé gù
后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú dì jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí dì
若于地界非住非不住、非习非不习，是为住习地
jiè ruò yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi
界；若于水、火、风、空、识界非住非不住、非
xí fēi bù xí shì wéizhù xí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè hé
习非不习，是为住习水、火、风、空、识界。何
yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān dì jiè nǎi zhì shí jiè
以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观地界乃至识界
qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú wú míng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí wú
若于无明非住非不住、非习非不习，是为住习无
míng ruò yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
明；若于行、识、名色、六处、触、受、爱、
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo fēi zhù fēi bú zhù fēi
取、有、生、老死愁叹苦恼非住非不住、非
xí fēi bù xí shì wéizhù xí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo hé
习非不习，是为住习行乃至老死愁叹苦恼。何
yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān wú míng nǎi zhì lǎo sǐ
以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观无明乃至老死
chóutàn kǔ yōunǎoqián hòu zhōng jì bù kě dé gù
愁叹苦恼前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú bù shī bō luó mì duō fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì
若于布施波罗蜜多非住非不住、非习非不习，是

wéizhù xí bù shī bō luó mì duō ruò yú jìng jiè ān rěn jīng jìn
为住习布施波罗蜜多；若于净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí
静虑、般若波罗蜜多非住非不住、非习非不习，
shì wéizhù xí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù jiāo shī
是为住习净戒乃至般若波罗蜜多。何以故？憍尸
jiā shì pú sà mó hē sà guān bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō
迦，是菩萨摩诃萨观布施波罗蜜多乃至般若波
luó mì duō qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
罗蜜多前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú nèi kōng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí nèi
若于内空非住非不住、非习非不习，是为住习内
kōng ruò yú wàikōng nèi wàikōng kōng kōng dà kōng shèng yì
空；若于外空、内外空、空空、大空、胜义
kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、
wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切
fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí wàikōng nǎi zhì
空非住非不住、非习非不习，是为住习外空乃至
wú xìng zì xìng kōng hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān
无性自性空。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观
nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
内空乃至无性自性空前、后、中际不可得故。

大般若波罗蜜多经卷第二百九十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí bā 大般若波罗蜜多经卷第二百九十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán wén gōng dé pǐn dì sān shí jiǔ zhī èr 初分难闻功德品第三十九之二

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú zhēn rú fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí zhēn
若于真如非住非不住、非习非不习，是为住习真
rú ruò yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
如；若于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí fǎ
不思議界非住非不住、非习非不习，是为住习法
jiè nǎi zhì bù sī yì jiè hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē
界乃至不思議界。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃
sà guān zhēn rú nǎi zhì bù sī yì jiè qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
萨观真如乃至不思議界前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú kǔ shèng dì fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí
若于苦圣谛非住非不住、非习非不习，是为住习
kǔ shèng dì ruò yú jí miè dào shèng dì fēi zhù fēi bú zhù fēi
苦圣谛；若于集、灭、道圣谛非住非不住、非
xí fēi bù xí shì wéi zhù xí jí miè dào shèng dì hé yǐ gù
习非不习，是为住习集、灭、道圣谛。何以故？
jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān kǔ shèng dì jí miè dào
憍尸迦，是菩萨摩诃萨观苦圣谛、集、灭、道
shèng dì qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
圣谛前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**

ruò yú sì jìng lǜ fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí
若于四静虑非住非不住、非习非不习，是为住习
sì jìng lǜ ruò yú sì wúliàng sì wú sè dìng fēi zhù fēi bú zhù fēi
四静虑；若于四无量、四无色定非住非不住、非
xí fēi bù xí shì wéizhù xí sì wúliàng sì wú sè dìng hé yǐ gù
习非不习，是为住习四无量、四无色定。何以故？
jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān sì jìng lǜ sì wúliàng sì wú
憍尸迦，是菩萨摩訶萨观四静虑、四无量、四无
sè dìng qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
色定前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú bā jiě tuō fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí
若于八解脱非住非不住、非习非不习，是为住习
bā jiě tuō ruò yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi zhù
八解脱；若于八胜处、九次第定、十遍处非住
fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí bā shèngchù jiǔ cì dì
非不住、非习非不习，是为住习八胜处、九次第
dìng shí biànchù hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān
定、十遍处。何以故？憍尸迦，是菩萨摩訶萨观
bā jiě tuō nǎi zhì shí biànchù qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
八解脱乃至十遍处前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú sì niànzhù fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéizhù xí
若于四念住非住非不住、非习非不习，是为住习
sì niànzhù ruò yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
四念住；若于四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí
七等觉支、八圣道支非住非不住、非习非不习，
shì wéizhù xí sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī hé yǐ gù jiāo
是为住习四正断乃至八圣道支。何以故？憍
shī jiā shì pú sà mó hē sà guān sì niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī
尸迦，是菩萨摩訶萨观四念住乃至八圣道支
qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩訶萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú kōng jiě tuō mén fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù
若于空解脱门非住非不住、非习非不习，是为住

xí kōng jiě tuō mén ruò yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fēi zhù fēi bú
习空解脱门；若于无相、无愿解脱门非住非不

zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
住、非习非不习，是为住习无相、无愿解脱门。

hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guānkōng jiě tuō mén
何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观空解脱门、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
无相、无愿解脱门前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú pú sà shí dì fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù
若于菩萨十地非住非不住、非习非不习，是为住

xí pú sà shí dì hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān
习菩萨十地。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨观

pú sà shí dì qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
菩萨十地前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú wǔ yǎn fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí wǔ
若于五眼非住非不住、非习非不习，是为住习五

yǎn ruò yú liù shéntōng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi
眼；若于六神通非住非不住、非习非不习，是为

zhù xí liù shéntōng hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà
住习六神通。何以故？憍尸迦，是菩萨摩诃萨

guān wǔ yǎn liù shéntōng qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
观五眼、六神通前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

ruò yú fó shí lì fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí
若于佛十力非住非不住、非习非不习，是为住习

fó shí lì ruò yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
佛十力；若于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi
大喜、大舍、十八佛不共法非住非不住、非习非

bù xí shì wéi zhù xí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ hé
不习，是为住习四无所畏乃至十八佛不共法。何

yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān fó shí lì nǎi zhì shí
以故？ 憍尸迦， 是菩萨摩诃萨 观佛十力乃至十
bā fó bú gòng fǎ qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
八佛不共法前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦， 菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú wú wàng shī fǎ fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù
若于无忘失法非住非不住、非习非不习，是为住
xí wú wàng shī fǎ ruò yú héng zhù shě xìng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí
习无忘失法；若于恒住舍性非住非不住、非习
fēi bù xí shì wéi zhù xí héng zhù shě xìng hé yǐ gù jiāo shī jiā
非不习，是为住习恒住舍性。何以故？ 憍尸迦，
shì pú sà mó hē sà guān wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng qián hòu
是菩萨摩诃萨观无忘失法、恒住舍性前、后、
zhōng jì bù kě dé gù
中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦， 菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yī qiè zhì fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí
若于一切智非住非不住、非习非不习，是为住习
yī qiè zhì ruò yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi zhù fēi bú zhù
一切智；若于道相智、一切相智非住非不住、
fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì hé
非习非不习，是为住习道相智、一切相智。何
yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān yī qiè zhì dào xiàng
以故？ 憍尸迦， 是菩萨摩诃萨观一切智、道相
zhì yī qiè xiàng zhì qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
智、一切相智前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“憍尸迦， 菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
ruò yú yī qiè tuó luó ní mén fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì
若于一切陀罗尼门非住非不住、非习非不习，是
wéi zhù xí yī qiè tuó luó ní mén ruò yú yī qiè sān mó dì mén fēi zhù
为住习一切陀罗尼门；若于一切三摩地门非住
fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí yī qiè sān mó dì mén
非不住、非习非不习，是为住习一切三摩地门。
hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān yī qiè tuó luó ní
何以故？ 憍尸迦， 是菩萨摩诃萨观一切陀罗尼

mén yī qiè sān mó dì mén qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
门、一切三摩地门前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú yù liú guǒ fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí
若于预流果非住非不住、非习非不习，是为住习

yù liú guǒ ruò yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fēi zhù fēi bú zhù
预流果；若于一来、不还、阿罗汉果非住非不住、
fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù xí yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
非习非不习，是为住习一来、不还、阿罗汉果。

hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān yù liú guǒ yī lái
何以故？**憍尸迦，是菩萨摩诃萨观预流果、一来、**
bù huán ā luó hàn guǒ qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
不还、阿罗汉果前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú dú jué pú tí fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí shì wéi zhù
若于独觉菩提非住非不住、非习非不习，是为住

xí dú jué pú tí hé yǐ gù jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guān
习独觉菩提。何以故？**憍尸迦，是菩萨摩诃萨观**
dú jué pú tí qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
独觉菩提前、后、中际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú yī qiè pú sà mó hē sà xíng fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi bù xí
若于一切菩萨摩诃萨行非住非不住、非习非不习，

shì wéi zhù xí yī qiè pú sà mó hē sà xíng hé yǐ gù jiāo shī jiā
是为住习一切菩萨摩诃萨行。何以故？**憍尸迦，**
shì pú sà mó hē sà guān yī qiè pú sà mó hē sà xíng qián hòu zhōng
是菩萨摩诃萨观一切菩萨摩诃萨行前、后、中

jì bù kě dé gù
际不可得故。

jiāo shī jiā pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“**憍尸迦，菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，**
ruò yú zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí fēi zhù fēi bú zhù fēi xí fēi
若于诸佛无上正等菩提非住非不住、非习非

bù xí shì wéi zhù xí zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù
不习，是为住习诸佛无上正等菩提。何以故？

jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà guānzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
憍尸迦，是菩萨摩诃萨观诸佛无上正等菩提
qián hòu zhōng jì bù kě dé gù
前、后、中际不可得故。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如是般若波罗
mì duō zuì wéishēnshēn
蜜多最为甚深。”

fó yán rú shì shè lì zǐ sè zhēn rú shēnshēn gù bō rě
佛言：“如是！舍利子，色真如甚深故般若
bō luó mì duōshēnshēn shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shēnshēn gù
波罗蜜多甚深，受、想、行、识真如甚深故
bō rě bō luó mì duōshēnshēn
般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ yǎnchùzhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，眼处真如甚深故般若波罗蜜多
shēnshēn ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú shēnshēn gù bō rě
甚深，耳、鼻、舌、身、意处真如甚深故般若
bō luó mì duōshēnshēn
波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ sè chùzhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，色处真如甚深故般若波罗蜜多
shēnshēn shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú shēnshēn gù bō
甚深，声、香、味、触、法处真如甚深故般
rě bō luó mì duōshēnshēn
若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ yǎn jiè zhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，眼界真如甚深故般若波罗蜜多
shēnshēn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū
甚深，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸
shòuzhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duōshēnshēn
受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ ěr jiè zhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，耳界真如甚深故般若波罗蜜多
shēnshēn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēng
甚深，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生
zhūshòuzhēn rú shēnshēn gù bō rě bō luó mì duōshēnshēn
诸受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ bí jiè zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，鼻界真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng
甚深，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhū shòu zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō shèns hēn
诸受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ shé jiè zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，舌界真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
甚深，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō shèns hēn
受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ shēn jiè zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，身界真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng
甚深，触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō shèns hēn
诸受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ yì jiè zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，意识界真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū
甚深，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō shèns hēn
受真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ dì jiè zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，地界真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú shèns hēn gù bō
甚深，水、火、风、空、识界真如甚深故般

rě bō luó mì duō shèns hēn
若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ wú míng zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，无明真如甚深故般若波罗蜜多

shèns hēn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
甚深，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō
有、生、老死愁叹苦忧恼真如甚深故般若波

luó mì duō shèns hēn
罗蜜多甚深。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duōzhēn rú shènshēn gù bō rě
“舍利子，布施波罗蜜多真如甚深故般若

bō luó mì duōshènshēn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多甚深，净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duōzhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì duōshènshēn
波罗蜜多真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ nèi kōngzhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，内空真如甚深故般若波罗蜜多

shènshēn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng
甚深，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒuwéikōng wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biànyì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

zhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì duōshènshēn
真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ zhēn rú zhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，真如真如甚深故般若波罗蜜多

shènshēn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biànyì xìng píng
甚深，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè zhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì duōshènshēn
不思議界真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ kǔ shèng dì zhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó
“舍利子，苦圣谛真如甚深故般若波罗

mì duōshènshēn jí miè dào shèng dì zhēn rú shènshēn gù bō rě
蜜多甚深，集、灭、道圣谛真如甚深故般若

bō luó mì duōshènshēn
波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ sì jìng lù zhēn rú shènshēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，四静虑真如甚深故般若波罗蜜

duōshènshēn sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú shènshēn gù bō rě bō
多甚深，四无量、四无色定真如甚深故般若波

luó mì duōshènshēn
罗蜜多甚深。

shè lì zǐ bā jiě tuōzhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，八解脱真如甚深故般若波罗蜜

duōshènsēn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú shènsēn
多甚深，八胜处、九次第定、十遍处真如甚

shēn gù bō rě bō luó mì duōshènsēn
深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ sì niànzhùzhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，四念住真如甚深故般若波罗蜜

duōshènsēn sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
多甚深，四正断、四神足、五根、五力、七

děngjué zhī bā shèngdào zhī zhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì duō
等觉支、八圣道支真如甚深故般若波罗蜜多

shènsēn
甚深。

shè lì zǐ kōng jiě tuōménzhēn rú shènsēn gù bō rě bō
“舍利子，空解脱门真如甚深故般若波

luó mì duōshènsēn wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú shènsēn gù
罗蜜多甚深，无相、无愿解脱门真如甚深故

bō rě bō luó mì duōshènsēn
般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ pú sà shí dì zhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó
“舍利子，菩萨十地真如甚深故般若波罗

mì duōshènsēn
蜜多甚深。

shè lì zǐ wǔ yǎnzhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，五眼真如甚深故般若波罗蜜多

shènsēn liù shéntōngzhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì duōshènsēn
甚深，六神通真如甚深故般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ fó shí lì zhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，佛十力真如甚深故般若波罗蜜

duōshènsēn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多甚深，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shènsēn gù bō rě bō luó
喜、大舍、十八佛不共法真如甚深故般若波罗

mì duōshènsēn
蜜多甚深。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ zhēn rú shènsēn gù bō rě bō
“舍利子，无忘失法真如甚深故般若波

luó mì duōshèns hēn héngzhù shěxìngzhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó
罗蜜多甚深，恒住舍性真如甚深故般若波罗
mì duōshèns hēn
蜜多甚深。

shè lì zǐ yī qiè zhì zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，一切智真如甚深故般若波罗蜜

duōshèns hēn dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú shèns hēn gù bō rě
多甚深，道相智、一切相智真如甚深故般若
bō luó mì duōshèns hēn
波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní ménzhēn rú shèns hēn gù bō rě
“舍利子，一切陀罗尼门真如甚深故般若

bō luó mì duōshèns hēn yī qiè sān mó dì ménzhēn rú shèns hēn gù bō
波罗蜜多甚深，一切三摩地门真如甚深故般
rě bō luó mì duōshèns hēn
若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ yù liú guǒzhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó mì
“舍利子，预流果真如甚深故般若波罗蜜

duōshèns hēn yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú shèns hēn gù
多甚深，一来、不还、阿罗汉果真如甚深故
bō rě bō luó mì duōshèns hēn
般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ dú jué pú tí zhēn rú shèns hēn gù bō rě bō luó
“舍利子，独觉菩提真如甚深故般若波罗

mì duōshèns hēn
蜜多甚深。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú shèns hēn gù
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行真如甚深故

bō rě bō luó mì duōshèns hēn
般若波罗蜜多甚深。

shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú shèn
“舍利子，诸佛无上正等菩提真如甚

shēn gù bō rě bō luó mì duōshèns hēn
深故般若波罗蜜多甚深。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duōnán kě cè liáng
蜜多难可测量。”

fó yán rú shì shè lì zǐ sè zhēn rú nán cè liáng gù bō
佛言：“如是！舍利子，色真如难测量故般

rě bō luó mì duōnán kě cè liáng shòu xiǎng xíng shí zhēn rú nán
若波罗蜜多难可测量，受、想、行、识真如难

cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
测量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yǎnchùzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，眼处真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú nán cè
多难可测量，耳、鼻、舌、身、意处真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ sè chùzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，色处真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú nán cè
多难可测量，声、香、味、触、法处真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yǎn jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，眼界真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán
多难可测量，色界、眼识界及眼触、眼触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测

liáng
量。

shè lì zǐ ěr jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，耳界真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuán
多难可测量，声界、耳识界及耳触、耳触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测

liáng
量。

shè lì zǐ bí jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，鼻界真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuán
多难可测量，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测
liáng
量。

shè lì zǐ shé jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，舌界真如难测量故般若波罗蜜
duōnán kě cè liáng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuán
多难可测量，味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测
liáng
量。

shè lì zǐ shēn jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，身界真如难测量故般若波罗蜜
duōnán kě cè liáng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuán
多难可测量，触界、身识界及身触、身触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测
liáng
量。

shè lì zǐ yì jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，意界真如难测量故般若波罗蜜
duōnán kě cè liáng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán
多难可测量，法界、意识界及意触、意触为缘

suǒshēngzhūshòuzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè
所生诸受真如难测量故般若波罗蜜多难可测
liáng
量。

shè lì zǐ dì jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，地界真如难测量故般若波罗蜜
duōnán kě cè liáng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú nán cè
多难可测量，水、火、风、空、识界真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ wú míngzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，无明真如难测量故般若波罗蜜
duōnán kě cè liáng xíng shí míng sè liù chù chù shòu
多难可测量，行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhēn rú nán cè liáng
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼真如难测量

gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duōzhēn rú nán cè liáng gù bō
“舍利子，布施波罗蜜多真如难测量故般

rě bō luó mì duōnán kě cè liáng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
若波罗蜜多难可测量，净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duōzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán
般若波罗蜜多真如难测量故般若波罗蜜多难

kě cè liáng
可测量。

shè lì zǐ nèi kōngzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，内空真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
多难可测量，外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sànkōng wú biànyì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōngzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
自性空真如难测量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ zhēn rú zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，真如真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biànyì
多难可测量，法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán
空界、不思議界真如难测量故般若波罗蜜多难

kě cè liáng
可测量。

shè lì zǐ kǔ shèng dì zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，苦圣谛真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng jí miè dào shèng dì zhēn rú nán cè liáng gù
蜜多难可测量，集、灭、道圣谛真如难测量故

bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng

般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ sì jìng lǜ zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，四静虑真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú nán cè liáng
蜜多难可测量，四无量、四无色定真如难测量

gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ bā jiě tuōzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，八解脱真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn
蜜多难可测量，八胜处、九次第定、十遍处真

rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
如难测量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ sì niànzhùzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，四念住真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
蜜多难可测量，四正断、四神足、五根、五力、

qī děngjué zhī bā shèngdào zhī zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
七等觉支、八圣道支真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng
蜜多难可测量。

shè lì zǐ kōng jiě tuōménzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō
“舍利子，空解脱门真如难测量故般若波

luó mì duōnán kě cè liáng wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú nán cè
罗蜜多难可测量，无相、无愿解脱门真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ pú sà shí dì zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō
“舍利子，菩萨十地真如难测量故般若波

luó mì duōnán kě cè liáng
罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ wǔ yǎnzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，五眼真如难测量故般若波罗蜜

duōnán kě cè liáng liù shéntōngzhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
多难可测量，六神通真如难测量故般若波罗

mì duōnán kě cè liáng
蜜多难可测量。

shè lì zǐ fó shí lì zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，佛十力真如难测量故般若波罗
mì duōnán kě cè liáng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
蜜多难可测量，四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú nán cè liáng gù
悲、大喜、大舍、十八佛不共法真如难测量故
bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō
“舍利子，无忘失法真如难测量故般若波
luó mì duōnán kě cè liáng héng zhù shě xìng zhēn rú nán cè liáng gù bō
罗蜜多难可测量，恒住舍性真如难测量故般
rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yī qiè zhì zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，一切智真如难测量故般若波罗
mì duōnán kě cè liáng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú nán cè
蜜多难可测量，道相智、一切相智真如难测
liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén zhēn rú nán cè liáng gù bō
“舍利子，一切陀罗尼门真如难测量故般
rě bō luó mì duōnán kě cè liáng yī qiè sān mó dì mén zhēn rú nán cè
若波罗蜜多难可测量，一切三摩地门真如难测
liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yù liú guǒ zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō luó
“舍利子，预流果真如难测量故般若波罗
mì duōnán kě cè liáng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú nán
蜜多难可测量，一来、不还、阿罗汉果真如难
cè liáng gù bō rě bō luó mì duōnán kě cè liáng
测量故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ dú jué pú tí zhēn rú nán cè liáng gù bō rě bō
“舍利子，独觉菩提真如难测量故般若波
luó mì duōnán kě cè liáng
罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú nán cè liáng
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行真如难测量

gù bō rě bō luó mì duō nán kě cè liáng
故般若波罗蜜多难可测量。

shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú nán cè
“舍利子，诸佛无上正等菩提真如难测

liáng gù bō rě bō luó mì duō nán kě cè liáng
量故般若波罗蜜多难可测量。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
时，舍利子复白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō zuì wéi wú liàng
蜜多最为无量。”

fó yán rú shì shè lì zǐ sè zhēn rú wú liàng gù bō rě
佛言：“如是！舍利子，色真如无量故般若

bō luó mì duō wú liàng shòu xiǎng xíng shí zhēn rú wú liàng gù bō
波罗蜜多无量，受、想、行、识真如无量故般

rě bō luó mì duō wú liàng
若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ yǎn chù zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，眼处真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú wú liàng gù bō rě
无量，耳、鼻、舌、身、意处真如无量故般若

bō luó mì duō wú liàng
波罗蜜多无量。

shè lì zǐ sè chù zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，色处真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhēn rú wú liàng gù bō
无量，声、香、味、触、法处真如无量故般

rě bō luó mì duō wú liàng
若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ yǎn jiè zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，眼界真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
无量，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ ěr jiè zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，耳界真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng
无量，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòuzhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō wúliàng
诸受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ bǐ jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，鼻界真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng xiāng jiè bǐ shí jiè jí bǐ chù bǐ chù wéiyuánsuǒshēngzhū
无量，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòuzhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō wúliàng
受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ shé jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，舌界真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhū
无量，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòuzhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō wúliàng
受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ shēn jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，身界真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuánsuǒshēngzhū
无量，触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhūshòuzhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō wúliàng
诸受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ yì jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，意界真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhū
无量，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòuzhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō wúliàng
受真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ dì jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，地界真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú wúliàng gù bō rě
无量，水、火、风、空、识界真如无量故般若

bō luó mì duō wúliàng
波罗蜜多无量。

shè lì zǐ wú míng zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，无明真如无量故般若波罗蜜多

wúliàng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ
无量，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo zhēn rú wúliàng gù bō rě bō luó
有、生、老死愁叹苦忧恼真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng

蜜多无量。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duōzhēn rú wú liàng gù bō rě
“舍利子，布施波罗蜜多真如无量故般若

bō luó mì duō wú liàng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
波罗蜜多无量，净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duōzhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
波罗蜜多真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ nèi kōngzhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，内空真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
无量，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ zhēn rú zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，真如真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
无量，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
不思議界真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ kǔ shèng dì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，苦圣谛真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng jí miè dào shèng dì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
多无量，集、灭、道圣谛真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng
蜜多无量。

shè lì zǐ sì jìng lù zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，四静虑真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú wú liàng gù bō rě bō
多无量，四无量、四无色定真如无量故般若波

luó mì duō wú liàng

罗蜜多无量。

shè lì zǐ bā jiě tuō zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，八解脱真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zhēn rú wú liàng
多无量，八胜处、九次第定、十遍处真如无量

gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ sì niàn zhù zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，四念住真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
多无量，四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú
觉支、八圣道支真如无量故般若波罗蜜多无

liàng
量。

shè lì zǐ kōng jiě tuō mén zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
“舍利子，空解脱门真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú wú liàng gù bō
蜜多无量，无相、无愿解脱门真如无量故般

rě bō luó mì duō wú liàng
若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ pú sà shí dì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
“舍利子，菩萨十地真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng
蜜多无量。

shè lì zǐ wǔ yǎn zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō
“舍利子，五眼真如无量故般若波罗蜜多

wú liàng liù shéntōng zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
无量，六神通真如无量故般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ fó shí lì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，佛十力真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
多无量，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
喜、大舍、十八佛不共法真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng
蜜多无量。

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
“舍利子，无忘失法真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng héng zhù shě xìng zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
蜜多无量，恒住舍性真如无量故般若波罗蜜
duō wú liàng
多无量。

shè lì zǐ yī qiè zhì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，一切智真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú wú liàng gù bō rě bō
多无量，道相智、一切相智真如无量故般若波
luó mì duō wú liàng
罗蜜多无量。

shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén zhēn rú wú liàng gù bō rě
“舍利子，一切陀罗尼门真如无量故般若

bō luó mì duō wú liàng yī qiè sān mó dì mén zhēn rú wú liàng gù bō rě
波罗蜜多无量，一切三摩地门真如无量故般若
bō luó mì duō wú liàng
波罗蜜多无量。

shè lì zǐ yù liú guǒ zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó mì
“舍利子，预流果真如无量故般若波罗蜜

duō wú liàng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú wú liàng gù bō
多无量，一来、不还、阿罗汉果真如无量故般
rě bō luó mì duō wú liàng
若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ dú jué pú tí zhēn rú wú liàng gù bō rě bō luó
“舍利子，独觉菩提真如无量故般若波罗

mì duō wú liàng
蜜多无量。

shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng zhēn rú wú liàng gù
“舍利子，一切菩萨摩诃萨行真如无量故

bō rě bō luó mì duō wú liàng
般若波罗蜜多无量。

shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí zhēn rú wú liàng
“舍利子，诸佛无上正等菩提真如无量

gù bō rě bō luó mì duō wú liàng
故般若波罗蜜多无量。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē
尔时，舍利子白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃

sà xíng bō rě bō luó mì duō
萨行般若波罗蜜多？”

fó yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì
佛言：“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜

duō shí bù xíng sè shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
多时，不行色甚深性是行般若波罗蜜多，不行

shòu xiǎng xíng shí shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
受、想、行、识甚深性是行般若波罗蜜多。何

yǐ gù shè lì zǐ sè shènshēnxìng zé fēi sè shòu xiǎng xíng
以故？舍利子，色甚深性则非色，受、想、行、

shí shènshēnxìng zé fēi shòu xiǎng xíng shí gù
识甚深性则非受、想、行、识故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yǎn chù shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí
不行眼处甚深性是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、

shé shēn yì chù shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
舌、身、意处甚深性是行般若波罗蜜多。何以

gù shè lì zǐ yǎn chù shènshēnxìng zé fēi yǎn chù ěr bí shé
故？舍利子，眼处甚深性则非眼处，耳、鼻、舌、

shēn yì chù shènshēnxìng zé fēi ěr bí shé shēn yì chù gù
身、意处甚深性则非耳、鼻、舌、身、意处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng sè chù shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng
不行色处甚深性是行般若波罗蜜多，不行声、

xiāng wèi chù fǎ chù shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
香、味、触、法处甚深性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ sè chù shènshēnxìng zé fēi sè chù shēng
何以故？舍利子，色处甚深性则非色处，声、

xiāng wèi chù fǎ chù shènshēnxìng zé fēi shēng xiāng wèi
香、味、触、法处甚深性则非声、香、味、

chù fǎ chù gù
触、法处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yǎn jiè shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè jiè
不行眼界甚深性是行般若波罗蜜多，不行色界、

yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn xìng shì
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受甚深性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yǎn jiè shèn shēn xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，眼界甚深性
zé fēi yǎn jiè sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn
则非眼界，色界乃至眼触为缘所生诸受甚深
xìng zé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非色界乃至眼触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng ěr jiè shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng jiè
不行耳界甚深性是行般若波罗蜜多，不行声界、
ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn xìng shì
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受甚深性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ ěr jiè shèn shēn xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，耳界甚深性
zé fēi ěr jiè shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn
则非耳界，声界乃至耳触为缘所生诸受甚深
xìng zé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非声界乃至耳触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng bí jiè shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xiāng jiè
不行鼻界甚深性是行般若波罗蜜多，不行香界、
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn xìng shì
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受甚深性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bí jiè shèn shēn xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，鼻界甚深性
zé fēi bí jiè xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn
则非鼻界，香界乃至鼻触为缘所生诸受甚深
xìng zé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非香界乃至鼻触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng shé jiè shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi jiè
不行舌界甚深性是行般若波罗蜜多，不行味界、
shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shèn shēn xìng shì
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受甚深性是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shé jiè shēnshēnxìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，舌界甚深性
zé fēi shé jiè wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shēnshēn
则非舌界，味界乃至舌触为缘所生诸受甚深
xìng zé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非味界乃至舌触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíngshēn jiè shēnshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngchù jiè
不行身界甚深性是行般若波罗蜜多，不行触界、
shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shēnshēnxìng
身识界及身触、身触为缘所生诸受甚深性
shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shēn jiè shēn
是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，身界甚
shēnxìng zé fēi shēn jiè chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
深性则非身界，触界乃至身触为缘所生诸受
shēnshēnxìng zé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu gù
甚深性则非触界乃至身触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yì jiè shēnshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè
不行意界甚深性是行般若波罗蜜多，不行法界、
yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shēnshēnxìng shì
意识界及意触、意触为缘所生诸受甚深性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yì jiè shēnshēnxìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，意界甚深性
zé fēi yì jiè fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu shēnshēn
则非意界，法界乃至意触为缘所生诸受甚深
xìng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非法界乃至意触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng dì jiè shēnshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíngshuǐ huǒ
不行地界甚深性是行般若波罗蜜多，不行水、火、
fēng kōng shí jiè shēnshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
风、空、识界甚深性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ dì jiè shēnshēnxìng zé fēi dì jiè shuǐ huǒ fēng
故？舍利子，地界甚深性则非地界，水、火、风、

kōng shí jiè shènshēnxìng zé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè gù
空、识界甚深性则非水、火、风、空、识界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wú míng shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng
不行无明甚深性是行般若波罗蜜多，不行行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
老死愁叹苦忧恼甚深性是行般若波罗蜜多。何

yǐ gù shè lì zǐ wú míng shènshēnxìng zé fēi wú míng xíng nǎi zhì
以故？舍利子，无明甚深性则非无明，行乃至

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo shènshēnxìng zé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn
老死愁叹苦忧恼甚深性则非行乃至老死愁叹

kǔ yōu nǎo gù
苦忧恼故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng bù shī bō luó mì duō shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行布施波罗蜜多甚深性是行般若波罗蜜多，

bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shèn
不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多甚

shēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bù shī
深性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，布施

bō luó mì duō shènshēnxìng zé fēi bù shī bō luó mì duō jìng jiè nǎi zhì
波罗蜜多甚深性则非布施波罗蜜多，净戒乃至

bō rě bō luó mì duō shènshēnxìng zé fēi jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
般若波罗蜜多甚深性则非净戒乃至般若波罗蜜

duō gù
多故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng nèi kōng shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wài kōng
不行内空甚深性是行般若波罗蜜多，不行外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为为、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngshènshēnxìng shì xíng
空、无性空、自性空、无性自性空甚深性是行
bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ nèi kōngshènshēnxìng
般若波罗蜜多。何以故？舍利子，内空甚深性
zé fēi nèi kōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngshènshēnxìng zé fēi
则非内空，外空乃至无性自性空甚深性则非
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng gù
外空乃至无性自性空故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíngzhēn rú shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè
不行真如甚深性是行般若波罗蜜多，不行法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shènshēn
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界甚深
xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhēn rú shèn
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，真如甚
shēnxìng zé fēi zhēn rú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè shènshēnxìng zé fēi
深性则非真如，法界乃至不思議界甚深性则非
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè gù
法界乃至不思議界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng kǔ shèng dì shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí
不行苦圣谛甚深性是行般若波罗蜜多，不行集、
miè dào shèng dì shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
灭、道圣谛甚深性是行般若波罗蜜多。何以故？
shè lì zǐ kǔ shèng dì shènshēnxìng zé fēi kǔ shèng dì jí miè
舍利子，苦圣谛甚深性则非苦圣谛，集、灭、
dào shèng dì shènshēnxìng zé fēi jí miè dào shèng dì gù
道圣谛甚深性则非集、灭、道圣谛故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng sì jìng lǜ shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行四静虑甚深性是行般若波罗蜜多，不行四

wú liàng sì wú sè dìngshènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
无量、四无色定甚深性是行般若波罗蜜多。何

yǐ gù shè lì zǐ sì jìng lǜ shènshēnxìng zé fēi sì jìng lǜ sì wú
以故？舍利子，四静虑甚深性则非四静虑，四无

liàng sì wú sè dìngshènshēnxìng zé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng gù
量、四无色定甚深性则非四无量、四无色定故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng bā jiě tuō shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā
不行八解脱甚深性是行般若波罗蜜多，不行八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùshènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó
胜处、九次第定、十遍处甚深性是行般若波罗

mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bā jiě tuō shènshēnxìng zé fēi bā jiě
蜜多。何以故？舍利子，八解脱甚深性则非八解

tuō bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùshènshēnxìng zé fēi bā
脱，八胜处、九次第定、十遍处甚深性则非八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù gù
胜处、九次第定、十遍处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng sì niànzhùshènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行四念住甚深性是行般若波罗蜜多，不行四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì
道支甚深性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利

zǐ sì niànzhùshènshēnxìng zé fēi sì niànzhù sì zhèngduàn nǎi zhì
子，四念住甚深性则非四念住，四正断乃至

bā shèng dào zhī shènshēnxìng zé fēi sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng dào
八圣道支甚深性则非四正断乃至八圣道

zhī gù
支故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng kōng jiě tuō mén shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行空解脱门甚深性是行般若波罗蜜多，不行

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
无相、无愿解脱门甚深性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ kōng jiě tuō mén shènshēnxìng zé fēi kōng jiě
何以故？舍利子，空解脱门甚深性则非空解
tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shènshēnxìng zé fēi wú xiàng
脱门，无相、无愿解脱门甚深性则非无相、
wú yuàn jiě tuō mén gù
无愿解脱门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng pú sà shí dì shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
不行菩萨十地甚深性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ pú sà shí dì shènshēnxìng zé fēi pú sà shí dì gù
故？舍利子，菩萨十地甚深性则非菩萨十地故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng wǔ yǎn shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shén
不行五眼甚深性是行般若波罗蜜多，不行六神
tōng shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ
通甚深性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，
wǔ yǎn shènshēnxìng zé fēi wǔ yǎn liù shén tōng shènshēnxìng zé fēi liù
五眼甚深性则非五眼，六神通甚深性则非六
shéntōng gù
神通故。

大般若波罗蜜多经卷第二百九十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì èr bǎi jiǔ shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第二百九十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán wén gōng dé pǐn dì sān shí jiǔ zhī sān
初分难闻功德品第三十九之三

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng fó shí lì shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行佛十力甚深性是行般若波罗蜜多，不行四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
十八佛不共法甚深性是行般若波罗蜜多。何以

gù shè lì zǐ fó shí lì shèn shēn xìng zé fēi fó shí lì sì wú suǒ
故？舍利子，佛十力甚深性则非佛十力，四无所

wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ shèn shēn xìng zé fēi sì wú suǒ wèi nǎi
畏乃至十八佛不共法甚深性则非四无所畏乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ gù
至十八佛不共法故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wú wàng shī fǎ shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行无忘失法甚深性是行般若波罗蜜多，不行

héng zhù shě xìng shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
恒住舍性甚深性是行般若波罗蜜多。何以故？

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ shèn shēn xìng zé fēi wú wàng shī fǎ héng
舍利子，无忘失法甚深性则非无忘失法，恒

zhù shě xìng shèn shēn xìng zé fēi héng zhù shě xìng gù
住舍性甚深性则非恒住舍性故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yī qiè zhì shèn shēn xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào
不行一切智甚深性是行般若波罗蜜多，不行道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
相智、一切相智甚深性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ yī qiè zhì shènshēnxìng zé fēi yī qiè zhì dào
以故？舍利子，一切智甚深性则非一切智，道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shènshēnxìng zé fēi dào xiàng zhì yī qiè xiàng
相智、一切相智甚深性则非道相智、一切相
zhì gù
智故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切陀罗尼门甚深性是行般若波罗蜜多，
bù xíng yī qiè sān mó dì mén shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切三摩地门甚深性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén shènshēnxìng zé fēi yī
何以故？舍利子，一切陀罗尼门甚深性则非一
qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén shènshēnxìng zé fēi yī qiè sān
切陀罗尼门，一切三摩地门甚深性则非一切三
mó dì mén gù
摩地门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yù liú guǒ shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
不行预流果甚深性是行般若波罗蜜多，不行一
lái bù huán ā luó hàn guǒ shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
来、不还、阿罗汉果甚深性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ yù liú guǒ shènshēnxìng zé fēi yù liú guǒ yī
何以故？舍利子，预流果甚深性则非预流果，一
lái bù huán ā luó hàn guǒ shènshēnxìng zé fēi yī lái bù huán
来、不还、阿罗汉果甚深性则非一来、不还、
ā luó hàn guǒ gù
阿罗汉果故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng dú jué pú tí shènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
不行独觉菩提甚深性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ dú jué pú tí shènshēnxìng zé fēi dú jué pú tí gù
故？舍利子，独觉菩提甚深性则非独觉菩提故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíngshènshēnxìng shì xíng bō rě bō luó mì
不行一切菩萨摩诃萨行甚深性是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíngshènshēnxìng
多。何以故？舍利子，一切菩萨摩诃萨行甚深性
zé fēi yī qiè pú sà mó hē sà xíng gù
则非一切菩萨摩诃萨行故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí shènshēnxìng shì xíng bō rě bō
不行诸佛无上正等菩提甚深性是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
罗蜜多。何以故？舍利子，诸佛无上正等菩提
shènshēnxìng zé fēi zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí gù
甚深性则非诸佛无上正等菩提故。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗
mì duō shí bù xíng sè nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
蜜多时，不行色难测量性是行般若波罗蜜多，不
xíngshòu xiǎng xíng shí nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
行受、想、行、识难测量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ sè nán cè liángxìng zé fēi sè shòu xiǎng
何以故？舍利子，色难测量性则非色，受、想、
xíng shí nán cè liángxìng zé fēi shòu xiǎng xíng shí gù
行、识难测量性则非受、想、行、识故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yǎnchùnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr
不行眼处难测量性是行般若波罗蜜多，不行耳、
bí shé shēn yì chùnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
鼻、舌、身、意处难测量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ yǎnchùnán cè liángxìng zé fēi yǎnchù ěr
何以故？舍利子，眼处难测量性则非眼处，耳、
bí shé shēn yì chùnán cè liángxìng zé fēi ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意处难测量性则非耳、鼻、舌、身、
yì chù gù
意处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng sè chù nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng
不行色处难测量性是行般若波罗蜜多，不行声、

xiāng wèi chù fǎ chù nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
香、味、触、法处难测量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ sè chù nán cè liáng xìng zé fēi sè chù shēng
何以故？舍利子，色处难测量性则非色处，声、

xiāng wèi chù fǎ chù nán cè liáng xìng zé fēi shēng xiāng wèi
香、味、触、法处难测量性则非声、香、味、

chù fǎ chù gù
触、法处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yǎn jiè nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè
不行眼界难测量性是行般若波罗蜜多，不行色

jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受难测量

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yǎn jiè nán
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，眼界难

cè liáng xìng zé fēi yǎn jiè sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
测量性则非眼界，色界乃至眼触为缘所生诸

shòu nán cè liáng xìng zé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
受难测量性则非色界乃至眼触为缘所生诸受

gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng ěr jiè nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng
不行耳界难测量性是行般若波罗蜜多，不行声

jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受难测量

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ ěr jiè nán
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，耳界难

cè liáng xìng zé fēi ěr jiè shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
测量性则非耳界，声界乃至耳触为缘所生诸

shòu nán cè liáng xìng zé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū
受难测量性则非声界乃至耳触为缘所生诸

shòu gù
受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng bí jiè nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xiāng
不行鼻界难测量性是行般若波罗蜜多，不行香

jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受难测量

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bí jiè nán
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，鼻界难

cè liáng xìng zé fēi bí jiè xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
测量性则非鼻界，香界乃至鼻触为缘所生诸

shòu nán cè liáng xìng zé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū
受难测量性则非香界乃至鼻触为缘所生诸

shòu gù
受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng shé jiè nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi
不行舌界难测量性是行般若波罗蜜多，不行味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受难测量

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shé jiè nán
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，舌界难

cè liáng xìng zé fēi shé jiè wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū
测量性则非舌界，味界乃至舌触为缘所生诸

shòu nán cè liáng xìng zé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
受难测量性则非味界乃至舌触为缘所生诸受

gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng shēn jiè nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng chù
不行身界难测量性是行般若波罗蜜多，不行触

jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受难测

liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shēn jiè
量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，身界

nán cè liángxìng zé fēi shēn jiè chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng
难测量性则非身界，触界乃至身触为缘所生

zhū shòu nán cè liángxìng zé fēi chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuán suǒ shēng
诸受难测量性则非触界乃至身触为缘所生

zhū shòu gù
诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yì jiè nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ
不行意界难测量性是行般若波罗蜜多，不行法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu nán cè liáng
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受难测量

xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yì jiè nán
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，意界难

cè liángxìng zé fēi yì jiè fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū
测量性则非意界，法界乃至意触为缘所生诸

shòu nán cè liángxìng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
受难测量性则非法界乃至意触为缘所生诸受

gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng dì jiè nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ
不行地界难测量性是行般若波罗蜜多，不行水、

huǒ fēng kōng shí jiè nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
火、风、空、识界难测量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ dì jiè nán cè liángxìng zé fēi dì jiè shuǐ
何以故？舍利子，地界难测量性则非地界，水、

huǒ fēng kōng shí jiè nán cè liángxìng zé fēi shuǐ huǒ fēng
火、风、空、识界难测量性则非水、火、风、

kōng shí jiè gù
空、识界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wú míng nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng
不行无明难测量性是行般若波罗蜜多，不行行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎonán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
老死愁叹苦忧恼难测量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ wú míngnán cè liángxìng zé fēi wú míng xíng
何以故？舍利子，无明难测量性则非无明，行

nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎonán cè liángxìng zé fēi xíng nǎi zhì lǎo
乃至老死愁叹苦忧恼难测量性则非行乃至老

sǐ chóutàn kǔ yōunǎo gù
死愁叹苦忧恼故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng bù shī bō luó mì duōnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行布施波罗蜜多难测量性是行般若波罗蜜多，

bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōnán
不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多难

cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bù
测量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，布

shī bō luó mì duōnán cè liángxìng zé fēi bù shī bō luó mì duō jìng jiè
施波罗蜜多难测量性则非布施波罗蜜多，净戒

nǎi zhì bō rě bō luó mì duōnán cè liángxìng zé fēi jìng jiè nǎi zhì bō rě
乃至般若波罗蜜多难测量性则非净戒乃至般若

bō luó mì duō gù
波罗蜜多故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng nèi kōngnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wài
不行内空难测量性是行般若波罗蜜多，不行外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wúwéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngnán cè liángxìng
得空、无性空、自性空、无性自性空难测量性

shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ nèi kōngnán cè
是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，内空难测

liángxìng zé fēi nèi kōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngnán cè liáng
量性则非内空，外空乃至无性自性空难测量

xìng zé fēi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng gù
性则非外空乃至无性自性空故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíngzhēn rú nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ
不行真如难测量性是行般若波罗蜜多，不行法
jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离
shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界
nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ
难测量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，
zhēn rú nán cè liángxìng zé fēi zhēn rú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè nán
真如难测量性则非真如，法界乃至不思議界难
cè liángxìng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè gù
测量性则非法界乃至不思議界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng kǔ shèng dì nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行苦圣谛难测量性是行般若波罗蜜多，不行
jí miè dào shèng dì nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
集、灭、道圣谛难测量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ kǔ shèng dì nán cè liángxìng zé fēi kǔ shèng
何以故？舍利子，苦圣谛难测量性则非苦圣
dì jí miè dào shèng dì nán cè liángxìng zé fēi jí miè dào
谛，集、灭、道圣谛难测量性则非集、灭、道
shèng dì gù
圣谛故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng sì jìng lǜ nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行四静虑难测量性是行般若波罗蜜多，不行
sì wú liàng sì wú sè dìngnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
四无量、四无色定难测量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ sì jìng lǜ nán cè liángxìng zé fēi sì jìng lǜ
何以故？舍利子，四静虑难测量性则非四静虑，
sì wú liàng sì wú sè dìngnán cè liángxìng zé fēi sì wú liàng sì wú
四无量、四无色定难测量性则非四无量、四无

sè dìng gù
色定故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng bā jiě tuō nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行八解脱难测量性是行般若波罗蜜多，不行
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chūnán cè liáng xìng shì xíng bō rě
八胜处、九次第定、十遍处难测量性是行般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bā jiě tuō nán cè liáng xìng zé
波罗蜜多。何以故？舍利子，八解脱难测量性则
fēi bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chūnán cè liáng
非八解脱，八胜处、九次第定、十遍处难测量
xìng zé fēi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chū gù
性则非八胜处、九次第定、十遍处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng sì niàn zhù nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行四念住难测量性是行般若波罗蜜多，不行
sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèng dào zhī nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
圣道支难测量性是行般若波罗蜜多。何以故？
shè lì zǐ sì niàn zhù nán cè liáng xìng zé fēi sì niàn zhù sì zhèng duàn
舍利子，四念住难测量性则非四念住，四正断
nǎi zhì bā shèng dào zhī nán cè liáng xìng zé fēi sì zhèng duàn nǎi zhì bā
乃至八圣道支难测量性则非四正断乃至八
shèng dào zhī gù
圣道支故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng kōng jiě tuō mén nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不行空解脱门难测量性是行般若波罗蜜多，不
xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó
行无相、无愿解脱门难测量性是行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ kōng jiě tuō mén nán cè liáng xìng zé
蜜多。何以故？舍利子，空解脱门难测量性则
fēi kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén nán cè liáng xìng zé
非空解脱门，无相、无愿解脱门难测量性则

fēi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén gù
非无相、无愿解脱门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng pú sà shí dì nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
不行菩萨十地难测量性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ pú sà shí dì nán cè liáng xìng zé fēi pú sà shí
以故？舍利子，菩萨十地难测量性则非菩萨十
dì gù
地故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng wǔ yǎn nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù
不行五眼难测量性是行般若波罗蜜多，不行六
shéntōng nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè
神通难测量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍
lì zǐ wǔ yǎn nán cè liáng xìng zé fēi wǔ yǎn liù shéntōng nán cè liáng
利子，五眼难测量性则非五眼，六神通难测量
xìng zé fēi liù shéntōng gù
性则非六神通故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng fó shí lì nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行佛十力难测量性是行般若波罗蜜多，不行
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
十八佛不共法难测量性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ fó shí lì nán cè liáng xìng zé fēi fó shí lì sì
以故？舍利子，佛十力难测量性则非佛十力，四
wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ nán cè liáng xìng zé fēi sì wú suǒ
无所畏乃至十八佛不共法难测量性则非四无所
wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ gù
畏乃至十八佛不共法故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng wú wàng shī fǎ nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù
不行无忘失法难测量性是行般若波罗蜜多，不

xínghéngzhù shěxìngnán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
行恒住舍性难测量性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ wú wàng shī fǎ nán cè liángxìng zé fēi wú wàng shī
故？舍利子，无忘失法难测量性则非无忘失
fǎ héngzhù shěxìngnán cè liángxìng zé fēi héngzhù shěxìng gù
法，恒住舍性难测量性则非恒住舍性故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè zhì nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行一切智难测量性是行般若波罗蜜多，不行
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì
道相智、一切相智难测量性是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè zhì nán cè liángxìng zé fēi yī qiè
多。何以故？舍利子，一切智难测量性则非一切
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì nán cè liángxìng zé fēi dào xiàng zhì
智，道相智、一切相智难测量性则非道相智、
yī qiè xiàng zhì gù
一切相智故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切陀罗尼门难测量性是行般若波罗蜜多，
bù xíng yī qiè sān mó dì mén nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切三摩地门难测量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén nán cè liángxìng zé fēi
何以故？舍利子，一切陀罗尼门难测量性则非
yī qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén nán cè liángxìng zé fēi yī
一切陀罗尼门，一切三摩地门难测量性则非一
qiè sān mó dì mén gù
切三摩地门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yù liú guǒ nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行预流果难测量性是行般若波罗蜜多，不行
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ nán cè liángxìng shì xíng bō rě bō luó
一来、不还、阿罗汉果难测量性是行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yù liú guǒ nán cè liángxìng zé fēi yù
蜜多。何以故？舍利子，预流果难测量性则非预

liú guǒ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ nán cè liáng xìng zé fēi yī
流果，一来、不还、阿罗汉果难测量性则非一
lai bù huán ā luó hàn guǒ gù
来、不还、阿罗汉果故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng dú jué pú tí nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
不行独觉菩提难测量性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ dú jué pú tí nán cè liáng xìng zé fēi dú jué pú
以故？舍利子，独觉菩提难测量性则非独觉菩
tí gù
提故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng nán cè liáng xìng shì xíng bō rě bō luó
不行一切菩萨摩诃萨行难测量性是行般若波罗
mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng nán cè
蜜多。何以故？舍利子，一切菩萨摩诃萨行难测
liáng xìng zé fēi yī qiè pú sà mó hē sà xíng gù
量性则非一切菩萨摩诃萨行故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí nán cè liáng xìng shì xíng bō rě
不行诸佛无上正等菩提难测量性是行般若
bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú
波罗蜜多。何以故？舍利子，诸佛无上正等菩
tí nán cè liáng xìng zé fēi zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí gù
提难测量性则非诸佛无上正等菩提故。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗
mì duō shí bù xíng sè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
蜜多时，不行色无量性是行般若波罗蜜多，不行
shòu xiǎng xíng shí wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
受、想、行、识无量性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ sè wú liàng xìng zé fēi sè shòu xiǎng xíng
以故？舍利子，色无量性则非色，受、想、行、
shí wú liàng xìng zé fēi shòu xiǎng xíng shí gù
识无量性则非受、想、行、识故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yǎn chù wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng ěr bí
不行眼处无量性是行般若波罗蜜多，不行耳、鼻、

shé shēn yì chù wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù ?
舌、身、意处无量性是行般若波罗蜜多。何以故？

shè lì zǐ yǎn chù wú liàng xìng zé fēi yǎn chù ěr bí shé shēn
舍利子，眼处无量性则非眼处，耳、鼻、舌、身、

yì chù wú liàng xìng zé fēi ěr bí shé shēn yì chù gù
意处无量性则非耳、鼻、舌、身、意处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng sè chù wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng
不行色处无量性是行般若波罗蜜多，不行声、

xiāng wèi chù fǎ chù wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
香、味、触、法处无量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù ? shè lì zǐ sè chù wú liàng xìng zé fēi sè chù shēng
何以故？舍利子，色处无量性则非色处，声、

xiāng wèi chù fǎ chù wú liàng xìng zé fēi shēng xiāng wèi chù
香、味、触、法处无量性则非声、香、味、触、

fǎ chù gù
法处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yǎn jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sè jiè
不行眼界无量性是行般若波罗蜜多，不行色界、

yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受无量性是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù ? shè lì zǐ yǎn jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，眼界无量性

zé fēi yǎn jiè sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非眼界，色界乃至眼触为缘所生诸受无量

xìng zé fēi sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非色界乃至眼触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng ěr jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shēng jiè
不行耳界无量性是行般若波罗蜜多，不行声界、

ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受无量性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ ěr jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，耳界无量性
zé fēi ěr jiè shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非耳界，声界乃至耳触为缘所生诸受无量
xìng zé fēi shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非声界乃至耳触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng bí jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xiāng jiè
不行鼻界无量性是行般若波罗蜜多，不行香界、
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受无量性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bí jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，鼻界无量性
zé fēi bí jiè xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非鼻界，香界乃至鼻触为缘所生诸受无量
xìng zé fēi xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非香界乃至鼻触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng shé jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wèi jiè
不行舌界无量性是行般若波罗蜜多，不行味界、
shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受无量性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shé jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，舌界无量性
zé fēi shé jiè wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非舌界，味界乃至舌触为缘所生诸受无量
xìng zé fēi wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非味界乃至舌触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng shēn jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng chù jiè
不行身界无量性是行般若波罗蜜多，不行触界、
shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
身识界及身触、身触为缘所生诸受无量性是

xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ shēn jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，身界无量性
zé fēi shēn jiè chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非身界，触界乃至身触为缘所生诸受无量
xìng zé fēi chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非触界乃至身触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yì jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè
不行眼界无量性是行般若波罗蜜多，不行法界、
yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng xìng shì
意识界及意触、意触为缘所生诸受无量性是
xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ yì jiè wú liàng xìng
行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，眼界无量性
zé fēi yì jiè fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú liàng
则非眼界，法界乃至意触为缘所生诸受无量
xìng zé fēi fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù
性则非法界乃至意触为缘所生诸受故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng dì jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng shuǐ huǒ
不行地界无量性是行般若波罗蜜多，不行水、火、
fēng kōng shí jiè wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
风、空、识界无量性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ dì jiè wú liàng xìng zé fēi dì jiè shuǐ huǒ fēng
故？舍利子，地界无量性则非地界，水、火、风、
kōng shí jiè wú liàng xìng zé fēi shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè gù
空、识界无量性则非水、火、风、空、识界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wú míng wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng xíng shí
不行无明无量性是行般若波罗蜜多，不行行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
chóu tàn kǔ yōu nǎo wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
愁叹苦忧恼无量性是行般若波罗蜜多。何以故？
shè lì zǐ wú míng wú liàng xìng zé fēi wú míng xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu
舍利子，无明无量性则非无明，行乃至老死愁

tàn kǔ yōunǎo wú liàngxìng zé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo
叹苦忧恼无量性则非行乃至老死愁叹苦忧恼
gù
故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng bù shī bō luó mì duō wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行布施波罗蜜多无量性是行般若波罗蜜多，

bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú
不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无

liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bù shī
量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，布施

bō luó mì duō wú liàngxìng zé fēi bù shī bō luó mì duō jìng jiè nǎi zhì
波罗蜜多无量性则非布施波罗蜜多，净戒乃至

bō rě bō luó mì duō wú liàngxìng zé fēi jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
般若波罗蜜多无量性则非净戒乃至般若波罗蜜

duō gù
多故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng nèi kōng wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wàikōng
不行内空无量性是行般若波罗蜜多，不行外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wú liàngxìng shì xíng
空、无性空、自性空、无性自性空无量性是行

bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ nèi kōng wú liàngxìng zé
般若波罗蜜多。何以故？舍利子，内空无量性则

fēi nèi kōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng wú liàngxìng zé fēi wài
非内空，外空乃至无性自性空无量性则非外

kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù
空乃至无性自性空故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíngzhēn rú wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fǎ jiè
不行真如无量性是行般若波罗蜜多，不行法界、
fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wú liàng
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界无量
xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhēn rú wú
性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，真如无
liàngxìng zé fēi zhēn rú fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè wú liàngxìng zé fēi
量性则非真如，法界乃至不思議界无量性则非
fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè gù
法界乃至不思議界故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng kǔ shèng dì wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jí
不行苦圣谛无量性是行般若波罗蜜多，不行集、
miè dào shèng dì wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
灭、道圣谛无量性是行般若波罗蜜多。何以故？
shè lì zǐ kǔ shèng dì wú liàngxìng zé fēi kǔ shèng dì jí miè
舍利子，苦圣谛无量性则非苦圣谛，集、灭、
dào shèng dì wú liàngxìng zé fēi jí miè dào shèng dì gù
道圣谛无量性则非集、灭、道圣谛故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng sì jìng lǜ wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行四静虑无量性是行般若波罗蜜多，不行四
wú liàng sì wú sè dìng wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
无量、四无色定无量性是行般若波罗蜜多。何
yǐ gù shè lì zǐ sì jìng lǜ wú liàngxìng zé fēi sì jìng lǜ sì wú
以故？舍利子，四静虑无量性则非四静虑，四无
liàng sì wú sè dìng wú liàngxìng zé fēi sì wú liàng sì wú sè dìng gù
量、四无色定无量性则非四无量、四无色定故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng bā jiě tuō wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bā
不行八解脱无量性是行般若波罗蜜多，不行八
shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú liàngxìng shì xíng bō rě bō luó
胜处、九次第定、十遍处无量性是行般若波罗

mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bā jiě tuō wú liàng xìng zé fēi bā jiě
蜜多。何以故？舍利子，八解脱无量性则非八解
tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù wú liàng xìng zé fēi bā
脱，八胜处、九次第定、十遍处无量性则非八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù gù
胜处、九次第定、十遍处故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng sì niàn zhù wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行四念住无量性是行般若波罗蜜多，不行四
zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì
道支无量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利
zǐ sì niàn zhù wú liàng xìng zé fēi sì niàn zhù sì zhèng duàn nǎi zhì bā
子，四念住无量性则非四念住，四正断乃至八
shèng dào zhī wú liàng xìng zé fēi sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī gù
圣道支无量性则非四正断乃至八圣道支故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng kōng jiě tuō mén wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行空解脱门无量性是行般若波罗蜜多，不行
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
无相、无愿解脱门无量性是行般若波罗蜜多。
hé yǐ gù shè lì zǐ kōng jiě tuō mén wú liàng xìng zé fēi kōng jiě tuō
何以故？舍利子，空解脱门无量性则非空解脱
mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú liàng xìng zé fēi wú xiàng wú
门，无相、无愿解脱门无量性则非无相、无
yuàn jiě tuō mén gù
愿解脱门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng pú sà shí dì wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
不行菩萨十地无量性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ pú sà shí dì wú liàng xìng zé fēi pú sà shí dì gù
故？舍利子，菩萨十地无量性则非菩萨十地故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wǔ yǎn wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shén
不行五眼无量性是行般若波罗蜜多，不行六神

tōng wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ
通无量性是行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，

wǔ yǎn wú liàng xìng zé fēi wǔ yǎn liù shén tōng wú liàng xìng zé fēi liù shén
五眼无量性则非五眼，六神通无量性则非六神

tōng gù
通故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng fó shí lì wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì
不行佛十力无量性是行般若波罗蜜多，不行四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
十八佛不共法无量性是行般若波罗蜜多。何以

gù shè lì zǐ fó shí lì wú liàng xìng zé fēi fó shí lì sì wú suǒ
故？舍利子，佛十力无量性则非佛十力，四无所

wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ wú liàng xìng zé fēi sì wú suǒ wèi nǎi zhì
畏乃至十八佛不共法无量性则非四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ gù
十八佛不共法故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng wú wàng shī fǎ wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng
不行无忘失法无量性是行般若波罗蜜多，不行

héng zhù shě xìng wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù
恒住舍性无量性是行般若波罗蜜多。何以故？

shè lì zǐ wú wàng shī fǎ wú liàng xìng zé fēi wú wàng shī fǎ héng zhù
舍利子，无忘失法无量性则非无忘失法，恒住

shě xìng wú liàng xìng zé fēi héng zhù shě xìng gù
舍性无量性则非恒住舍性故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yī qiè zhì wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng dào
不行一切智无量性是行般若波罗蜜多，不行道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé
相智、一切相智无量性是行般若波罗蜜多。何

yǐ gù shè lì zǐ yī qiè zhì wú liàng xìng zé fēi yī qiè zhì dào
以故？舍利子，一切智无量性则非一切智，道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú liàng xìng zé fēi dào xiàng zhì yī qiè xiàng
相智、一切相智无量性则非道相智、一切相
zhì gù
智故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yī qiè tuó luó ní mén wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切陀罗尼门无量性是行般若波罗蜜多，
bù xíng yī qiè sān mó dì mén wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
不行一切三摩地门无量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè tuó luó ní mén wú liàng xìng zé fēi yī
何以故？舍利子，一切陀罗尼门无量性则非一
qiè tuó luó ní mén yī qiè sān mó dì mén wú liàng xìng zé fēi yī qiè sān
切陀罗尼门，一切三摩地门无量性则非一切三
mó dì mén gù
摩地门故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng yù liú guǒ wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng yī
不行预流果无量性是行般若波罗蜜多，不行一
lái bù huán ā luó hàn guǒ wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō
来、不还、阿罗汉果无量性是行般若波罗蜜多。

hé yǐ gù shè lì zǐ yù liú guǒ wú liàng xìng zé fēi yù liú guǒ yī
何以故？舍利子，预流果无量性则非预流果，一
lái bù huán ā luó hàn guǒ wú liàng xìng zé fēi yī lái bù huán
来、不还、阿罗汉果无量性则非一来、不还、
ā luó hàn guǒ gù
阿罗汉果故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bù xíng dú jué pú tí wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ
不行独觉菩提无量性是行般若波罗蜜多。何以
gù shè lì zǐ dú jué pú tí wú liàng xìng zé fēi dú jué pú tí gù
故？舍利子，独觉菩提无量性则非独觉菩提故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú liàng xìng shì xíng bō rě bō luó mì
不行一切菩萨摩诃萨行无量性是行般若波罗蜜
duō hé yǐ gù shè lì zǐ yī qiè pú sà mó hē sà xíng wú liàng xìng
多。何以故？舍利子，一切菩萨摩诃萨行无量性
zé fēi yī qiè pú sà mó hē sà xíng gù
则非一切菩萨摩诃萨行故。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“舍利子，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bù xíng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí wú liàng xìng shì xíng bō rě bō
不行诸佛无上正等菩提无量性是行般若波
luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
罗蜜多。何以故？舍利子，诸佛无上正等菩提
wú liàng xìng zé fēi zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí gù
无量性则非诸佛无上正等菩提故。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú shì bō rě bō luó
尔时，舍利子白佛言：“世尊！如是般若波罗

mì duō jì zuì shèn shēn nán cè wú liàng nán kě xìn jiě bù yīng
蜜多既最甚深、难测、无量，难可信解，不应
zài bǐ xīn xué dà shèng pú sà qián shuō hū¹⁶ bǐ wén cǐ shèn shēn bō rě
在彼新学大乘菩萨前说，忽¹⁶彼闻此甚深般若
bō luó mì duō qí xīn jīng huáng kǒng bù yí huò bù néng xìn jiě
波罗蜜多，其心惊惶、恐怖、疑惑，不能信解。

dàn yīng zài bǐ bú tuì zhuǎn wèi pú sà qián shuō bǐ wén rú shì shèn shēn
但应在彼不退转位菩萨前说，彼闻如是甚深
bō rě bō luó mì duō xīn bù jīng huáng bù kǒng bú bù yì wú
般若波罗蜜多，心不惊惶、不恐、不怖，亦无
yí huò wén yǐ xìn jiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi wèi tā
疑惑，闻已信解、受持、读诵、如理思惟、为他
yǎn shuō
演说。”

shí tiān dì shì wèn shè lì zǐ yán dà dé ruò zài xīn xué
时，天帝释问舍利子言：“大德！若在新学

dà shèng pú sà qián shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō yǒu hé guò
大乘菩萨前说如是甚深般若波罗蜜多有何过
shī
失？”

¹⁶ 大正藏：勿；永乐北藏及龙藏：忽

shè lì zǐ yán jiāo shī jiā ruò zài xīn xué dà shèng pú sà qián
舍利子言：“憍尸迦，若在新学大乘菩萨前

shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō bǐ wén jīng huáng kǒng bù
说如是甚深般若波罗蜜多，彼闻惊惶、恐怖、

yí huò bù néng xìn jiě huò shēng huǐ bàng yóu sī zào zuò zēng zhǎng néng
疑惑，不能信解或生毁谤，由斯造作增长能

gǎn duò è qù yè mò sān è qù jiǔ chǔ shēng sǐ nán dé wú shàng
感堕恶趣业，没三恶趣久处生死，难得无上

zhèng děng pú tí shì gù bù yīng zài bǐ xīn xué pú sà qián shuō shēnshēn
正等菩提，是故不应在彼新学菩萨前说甚深

bō rě bō luó mì duō”

ěr shí tiān dì shì fù wèn jù shòu shè lì zǐ yán dà dé!
尔时，天帝释复问具寿舍利子言：“大德！

pō yǒu wèi shòu jì pú sà mó hē sà wén shuō rú shì shēnshēn bō rě bō
颇有未受记菩萨摩诃萨，闻说如是甚深般若波

luó mì duō bù jīng bù kǒng bù bù zhě fǒu”

shè lì zǐ yán yǒu jiāo shī jiā shì pú sà mó hē sà bù jiǔ
舍利子言：“有！憍尸迦，是菩萨摩诃萨不久

dāng shòu dà pú tí jì jiāo shī jiā ruò pú sà mó hē sà wén shuō rú
当受大菩提记。憍尸迦，若菩萨摩诃萨闻说如

shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù
是甚深般若波罗蜜多，其心不惊、不恐、不怖，

dāng zhī shì pú sà mó hē sà yǐ shòu wú shàng dà pú tí jì shè wèi
当知是菩萨摩诃萨已受无上大菩提记。设未

shòu zhě bú guò yī fó huò èr fó suǒ dìng dāng dé shòu dà pú tí jì”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所

shuō shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà jiǔ xué dà shèng jiǔ fā dà
说。舍利子，若菩萨摩诃萨久学大乘、久发大

yuàn jiǔ xiū liù zhǒng bō luó mì duō jiǔ gòng yǎng zhū fó jiǔ shì zhū
愿、久修六种波罗蜜多、久供养诸佛、久事诸

shàn yǒu wén shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng
善友，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊、

bù kǒng bù bù wén yǐ xìn jiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī
不恐、不怖，闻已信解、受持、读诵、如理思

wéi wèi tā yǎnshuō huò rú suǒshuō suí lì xiū xíng
惟、为他演说，或如所说随力修行。”

大般若波罗蜜多经卷第二百九十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi 大般若波罗蜜多经卷第三百

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn nán wén gōng dé pǐn dì sān shí jiǔ zhī sì 初分难闻功德品第三十九之四

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn wǒ jīn yào shuō pú
尔时，舍利子白佛言：“世尊！我今乐说菩
sà pì yù
萨譬喻。”

fó yán shè lì zǐ suí rǔ yì shuō
佛言：“舍利子，随汝意说。”

shè lì zǐ yán shì zūn rú zhù dà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
舍利子言：“世尊！如住大乘诸善男子、善
nǚ rén děng mèng zhōng xiū xíng bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn
女人等，梦中修行般若、静虑、精进、安忍、
jìng jiè bù shī bō luó mì duō zuò yú dào chǎng zhèng wú shàng jué
净戒、布施波罗蜜多，坐于道场证无上觉，
dāng zhī shì shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng shàng jìn wú shàng zhèng děng
当知是善男子、善女人等尚近无上正等
pú tí hé kuàng pú sà mó hē sà wèi qiú wú shàng zhèng děng pú tí
菩提，何况菩萨摩訶萨为求无上正等菩提，
jué shí xiū xíng bō rě jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī
觉时修行般若、静虑、精进、安忍、净戒、布施
bō luó mì duō ér bú sù chéng wú shàng zhèng jué shì zūn shì pú
波罗蜜多，而不速成无上正觉！世尊！是菩
sà mó hē sà bù jiǔ dāng zuò pú tí shù xià zhèng dé wú shàng zhèng
萨摩訶萨不久当坐菩提树下，证得无上正
děng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù wú liàng zhòng
等菩提，转妙法轮度无量众。

shì zūn ruò shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng dé wén rú shì shèn
“世尊！若善男子、善女人等得闻如是甚

shēn bō rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng rú jiào xiū xíng dāng
深般若波罗蜜多，受持、读诵、如教修行，当

zhī shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng jiǔ xué dà shèngshàngēnchéngshú
知是善男子、善女人等久学大乘善根成熟，
duō gòng yǎng zhū fó duō shì zhū shàn yǒu zhí zhòng dé běn néng chéng
多供养诸佛，多事诸善友，植众德本，能成
shì shì shì zūn ruò shànnán zǐ shàn nǚ rén děng dé wén rú shì shèn
是事。世尊！若善男子、善女人等得闻如是甚
shēn bō rě bō luó mì duō xìn jiě shòu chí dú sòng xiū xí
深般若波罗蜜多，信解、受持、读诵、修习、
rú lǐ sī wéi wèi tā yǎnshuō shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng huò
如理思惟、为他演说，是善男子、善女人等或
yǐ dé shòu dà pú tí jì huò jìn dāng shòu dà pú tí jì shì zūn
已得受大菩提记，或近当受大菩提记。世尊！
shì shànnán zǐ shàn nǚ rén děng rú zhù bú tuì wèi pú sà mó hē sà
是善男子、善女人等如住不退位菩萨摩诃萨，
jí dé wú shàng zhèng děng pú tí yóu cǐ dé wén shēn bō rě bō luó
疾得无上正等菩提，由此得闻甚深般若波罗
mì duō néng shēn xìn jiě shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi suí
蜜多，能深信解、受持、读诵、如理思惟、随
jiào xiū xíng wèi tā yǎnshuō
教修行、为他演说。

shì zūn pì rú yǒu rén yóu shè kuàng yě jīng guò xiǎn lù bǎi
“世尊！譬如有人游涉旷野，经过险路百
yú shàn nà huò èr huò sān huò sì wǔ bǎi jiàn zhū chéng yì
踰缮那，或二、或三、或四、五百，见诸城邑
wáng dū qián xiàng wèi fàng mù rén yuán lín tián děng jiàn zhū xiàng yǐ biàn
王都前相，谓放牧人园林田等，见诸相已便
zuò shì niàn chéng yì wáng dū qù cǐ fēi yuǎn zuò shì niàn yǐ shēn
作是念：‘城邑王都去此非远。’作是念已身
yì tài rán bú wèi è shòu è zéi jī kě shì zūn zhū pú sà
意泰然，不畏恶兽、恶贼、饥渴。世尊！诸菩萨
mó hē sà yì fù rú shì ruò dé wén cǐ shēn bō rě bō luó mì duō
摩诃萨亦复如是，若得闻此甚深般若波罗蜜多，
shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi shēnshēng xìn jiě yīng zhī bù jiǔ
受持、读诵、如理思惟、深生信解，应知不久
dāng dé shòu jì huò yǐ dé shòu sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
当得受记或已得受，速证无上正等菩提，
shì pú sà mó hē sà wú duò shēng wén dú jué dì wèi hé yǐ gù
是菩萨摩诃萨无堕声闻、独觉地畏。何以故？

shì pú sà mó hē sà yǐ dé jiàn wén gōng jìng gòng yǎng shēn shēn bō rě
是菩萨摩诃萨已得见闻、恭敬供养甚深般若
bō luó mì duō wú shàng pú tí zhī qián xiàng gù
波罗蜜多无上菩提之前相故。”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告舍利子言：“如是！如是！如汝所
shuō rǔ chéng fó lì dāng fù shuō zhī
说。汝承佛力当复说之。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn pì rú yǒu rén yù guān
时，舍利子复白佛言：“世尊！譬如有人欲观
dà hǎi jiàn cì wǎng qù jīng yú duō shí bú jiàn shān lín biàn zuò shì niàn
大海，渐次往趣经于多时，不见山林便作是念：

jīn dǔ cǐ xiàng dà hǎi fēi yuǎn suǒ yǐ zhě hé fū jìn hǎi àn dì
‘今睹此相大海非远。所以者何？夫近海岸地
bì jiàn xià dìng wú shān lín bǐ rén ěr shí suī wèi jiàn hǎi ér jiàn jìn
必渐下定无山林。’彼人尔时虽未见海，而见近

xiàng huān xǐ yǒng yuè shì zūn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì
相欢喜踊跃。世尊！诸菩萨摩诃萨亦复如是，
ruò dé wén cǐ shēn shēn bō rě bō luó mì duō shòu chí dú sòng rú
若得闻此甚深般若波罗蜜多，受持、读诵、如

lǐ sī wéi shēn shēng xìn jiě shì pú sà mó hē sà suī wèi dé fó xiàn
理思惟、深生信解，是菩萨摩诃萨虽未得佛现
qián shòu jì rǔ yú lái shì jīng ěr suǒ jié ruò jīng bǎi jié ruò jīng
前授记：‘汝于来世经尔所劫，若经百劫、若经

qiān jié ruò jīng bǎi qiān jié nǎi zhì ruò jīng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō
千劫、若经百千劫，乃至若经百千俱胝那庾多
jié dāng dé wú shàng zhèng děng pú tí ér yīng zì zhī shòu jì fēi
劫，当得无上正等菩提。’而应自知受记非

yuǎn hé yǐ gù shì pú sà mó hē sà yǐ dé jiàn wén gōng jìng gòng
远。何以故？是菩萨摩诃萨已得见闻、恭敬供
yǎng shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi shēn shēn bō rě bō luó mì duō
养、受持、读诵、如理思惟甚深般若波罗蜜多

wú shàng pú tí zhī qián xiàng gù
无上菩提之前相故。

shì zūn pì rú chūn shí huā guǒ shù děng chén yè yǐ luò zhī
“世尊！譬如春时花果树等，陈叶已落枝
tiáo zī rùn zhòng rén jiàn yǐ xián zuò shì yán xīn huā guǒ yè dāng chū bù
条滋润，众人见已咸作是言：‘新花果叶当出不

jiǔ suǒ yǐ zhě hé cǐ zhū shù děng xīn huāguǒ yè xiān xiàng xiàn gù
久。所以者何？此诸树等新花果叶先相现故。’

shàn bù zhōu rén nán nǚ dà xiǎo jiàn cǐ xiàng yǐ huān xǐ yǒngyuè jiē
瞻部洲人男女大小，见此相已欢喜踊跃，皆

zuò shì yán wǒ děng bù jiǔ dāng dé jiàn cǐ huāguǒ màoshèng shì zūn
作是言：‘我等不久当得见此花果茂盛。’世尊！

zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì ruò dé wén cǐ shēnshēn bō rě bō
诸菩萨摩诃萨亦复如是，若得闻此甚深般若波

luó mì duō shòu chí dú sòng rú lǐ sī wéi shēnshēng xìn jiě
罗蜜多，受持、读诵、如理思惟、深生信解，

dāng zhī sù shì shàngēnchéngshú duōgòngyǎng fó duō shì shànyǒu
当知宿世善根成熟，多供养佛，多事善友，

bù jiǔ dāngshòu dà pú tí jì shì zūn shì pú sà mó hē sà yīngzuò
不久当受大菩提记。世尊！是菩萨摩诃萨应作

shì niàn wǒ xiāndìngyǒushèngshàngēn lì néng yǐn wú shàngzhèngděng
是念：‘我先定有胜善根力，能引无上正等

pú tí gù jīn jiàn wén gōngjìng gòngyǎng shēnshēn bō rě bō luó mì duō
菩提故。今见闻、恭敬供养甚深般若波罗蜜多，

dú sòng shòu chí shēnshēng xìn jiě rú lǐ sī wéi suí lì xiū xí
读诵、受持、深生信解、如理思惟、随力修习。’

shì zūn cǐ huì zhōng yǒu zhū tiān zǐ zhòng jiàn guò qù fó shuō shì fǎ zhě
世尊！此会中有诸天子众，见过去佛说是法者，

jiē shēng huān xǐ xiāngòng yì yán xī zhū pú sà wén shuō bō rě bō
皆生欢喜咸共议言：‘昔诸菩萨闻说般若波

luó mì duō biàn dé shòu jì jīn zhū pú sà jì wén shuō cǐ shēnshēn bō
罗蜜多便得受记，今诸菩萨既闻说此甚深般

rě bō luó mì duō bù jiǔ dìng dāng shòu pú tí jì
若波罗蜜多，不久定当受菩提记。’

shì zūn pì rú nǚ rén huái yùn jiàn jiǔ qí shēn zhuǎn zhòng
“世尊！譬如女人怀孕渐久，其身转重

dòng zhǐ bù ān yǐn shí shuì mián xī jiē jiǎn shǎo bù xǐ duō yǔ yàn
动止不安，饮食睡眠悉皆减少，不喜多语厌

cháng suǒ zuò shòu kǔ tòng gù zhòng shì dùn xī yǒu yì mǔ rén jiàn shì
常所作，受苦痛故众事顿息。有异母人见是

xiàng yǐ jí zhī cǐ nǚ bù jiǔ chǎnshēng shì zūn zhū pú sà mó hē
相已，即知此女不久产生。世尊！诸菩萨摩诃

sà yì fù rú shì sù zhòng shàngēn duō gòng yǎng fó jiǔ shì shànyǒu
萨亦复如是，宿种善根多供养佛，久事善友

shàngēnshú gù jīn dé wén cǐ shēnshēn bō rě bō luó mì duō shòu chí
善根熟故，今得闻此甚深般若波罗蜜多，受持、
dú sòng rú lǐ sī wéi shēnshēng xìn jiě suí lì xiū xí shì zūn
读诵、如理思惟、深生信解、随力修习。世尊！
dāng zhī shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán bù jiǔ dé shòu ā nòuduō
当知是菩萨摩诃萨由此因缘，不久得受阿耨多
luó sānmiǎosān pú tí jì
罗三藐三菩提记。”

ěr shí fó zànshè lì zǐ yán shàn zāi shàn zāi rǔ shàn
尔时，佛赞舍利子言：“善哉！善哉！汝善
néngshuō dé wén rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō pú sà pì yù
能说得闻如是甚深般若波罗蜜多菩萨譬喻，
dāng zhī jiē shì fó wēishén lì
当知皆是佛威神力。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yī qiè rú lái
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！一切如来、
yīng zhèngděngjué shèn qí xī yǒu shànnéng fù zhǔ zhū pú sà mó hē
应、正等觉甚奇希有，善能付嘱诸菩萨摩诃
sà shànnéngshèshòuzhū pú sà mó hē sà
萨，善能摄受诸菩萨摩诃萨。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì hé yǐ gù shànxiàn
佛言：“善现，如是！如是！何以故？善现，
zhū pú sà mó hē sà qiú qù wú shàngzhèngděng pú tí wèiduōyǒuqíng
诸菩萨摩诃萨求趣无上正等菩提，为多有情
dé lì lè gù liánmǐnráo yì zhūtiān rén gù shì zhū pú sà mó hē
得利乐故，怜愍饶益诸天、人故。是诸菩萨摩诃
sà xíng pú sà dào shí wèi yù ráo yì wú liàngbǎiqiān jù zhī nà yǔ duō
萨行菩萨道时，为欲饶益无量百千俱胝那庾多
zhūyǒuqíng lèi gù yǐ sì shè shì ér shèshòu zhī hé děngwéi sì
诸有情类故，以四摄事而摄受之。何等为四？
yī zhě bù shī èr zhě ài yǔ sānzhě lì xíng sì zhě
一者、布施。二者、爱语。三者、利行。四者、
tóng shì yì ān lì bǐ lìng qín xiū xí shí shàn yè dào
同事。亦安立彼令勤修习十善业道。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà zì xíng sì jìng lǜ yì jiào
“善现，是诸菩萨摩诃萨，自行四静虑亦教
tā xíng sì jìng lǜ zì xíng sì wú liàng yì jiào tā xíng sì wú liàng zì xíng
他行四静虑，自行四无量亦教他行四无量，自行

sì wú sè dìng yì jiào tā xíng sì wú sè dìng zì xíng liù bō luó mì duō
四无色定亦教他行四无色定，自行六波罗蜜多
yì jiào tā xíng liù bō luó mì duō shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà
亦教他行六波罗蜜多。善现，是诸菩萨摩诃萨，
yī zhǐ bō rě bō luó mì duōqiǎofāngbiàn lì suī jiàoyǒuqíngzhèng yù
依止般若波罗蜜多巧方便力，虽教有情证预
liú guǒ ér zì bú zhèng suī jiàoyǒuqíngzhèng yī lái bù huán ā luó
流果而自不证，虽教有情证一来、不还、阿罗
hànguǒ ér zì bú zhèng suī jiàoyǒuqíngzhèng dú jué pú tí ér zì bú
汉果而自不证，虽教有情证独觉菩提而自不
zhèng
证。

shànxiàn shì zhū pú sà mó hē sà zì xiū bù shī jìng jiè
“善现，是诸菩萨摩诃萨，自修布施、净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì quàn wú liàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦劝无量
bǎiqiān jù zhī nà yǔ duō pú sà mó hē sà xiū bù shī jìng jiè ān rěn
百千俱胝那庾多菩萨摩诃萨修布施、净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zì zhù bú tuì zhuǎn dì yì
精进、静虑、般若波罗蜜多，自住不退转地亦
quàn bǐ zhù bú tuì zhuǎn dì zì yán jìng fó tǔ yì quàn bǐ yán jìng fó
劝彼住不退转地，自严净佛土亦劝彼严净佛
tǔ zì chéngshú yǒuqíng yì quàn bǐ chéngshú yǒuqíng zì qǐ pú sà
土，自成熟有情亦劝彼成熟有情，自起菩萨
shéntōng yì quàn bǐ qǐ pú sà shéntōng zì xiū tuó luó ní mén yì quàn
神通亦劝彼起菩萨神通，自修陀罗尼门亦劝
bǐ xiū tuó luó ní mén zì xiū sān mó dì mén yì quàn bǐ xiū sān mó dì
彼修陀罗尼门，自修三摩地门亦劝彼修三摩地
mén zì jù wú ài biàn yì quàn bǐ jù wú ài biàn zì jù miào sè shēn
门，自具无碍辩亦劝彼具无碍辩，自具妙色身
yì quàn bǐ jù miào sè shēn zì jù zhū xiàng hǎo yì quàn bǐ jù zhū
亦劝彼具妙色身，自具诸相好亦劝彼具诸
xiàng hǎo zì jù tóngzhēnxíng yì quàn bǐ jù tóngzhēnxíng zì xiū sì
相好，自具童真行亦劝彼具童真行，自修四
niànzhù yì jiào bǐ xiū sì niànzhù zì xiū sì zhèngduàn yì jiào bǐ xiū
念住亦教彼修四念住，自修四正断亦教彼修
sì zhèngduàn zì xiū sì shén zú yì jiào bǐ xiū sì shén zú zì xiū wǔ
四正断，自修四神足亦教彼修四神足，自修五

gēn yì jiào bǐ xiū wǔ gēn zì xiū wǔ lì yì jiào bǐ xiū wǔ lì zì xiū
根亦教彼修五根，自修五力亦教彼修五力，自修
qī děng jué zhī yì jiào bǐ xiū qī děng jué zhī zì xiū bā shèng dào zhī
七等觉支亦教彼修七等觉支，自修八圣道支
yì jiào bǐ xiū bā shèng dào zhī zì zhù nèi kōng yì jiào bǐ zhù nèi kōng
亦教彼修八圣道支，自住内空亦教彼住内空，
zì zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
自住外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空
yì jiào bǐ zhù wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zì zhù zhēn rú yì jiào
亦教彼住外空乃至无性自性空，自住真如亦教
bǐ zhù zhēn rú zì zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
彼住真如，自住法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè yì jiào bǐ zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
虚空界、不思議界亦教彼住法界乃至不思議界，
zì zhù kǔ shèng dì yì jiào bǐ zhù kǔ shèng dì zì zhù jí miè dào
自住苦圣谛亦教彼住苦圣谛，自住集、灭、道
shèng dì yì jiào bǐ zhù jí miè dào shèng dì zì xiū sì jìng lǜ yì
圣谛亦教彼住集、灭、道圣谛，自修四静虑亦
jiào bǐ xiū sì jìng lǜ zì xiū sì wú liàng yì jiào bǐ xiū sì wú liàng zì
教彼修四静虑，自修四无量亦教彼修四无量，自
xiū sì wú sè dìng yì jiào bǐ xiū sì wú sè dìng zì xiū bā jiě tuō yì
修四无色定亦教彼修四无色定，自修八解脱亦
jiào bǐ xiū bā jiě tuō zì xiū bā shèng chù yì jiào bǐ xiū bā shèng chù
教彼修八解脱，自修八胜处亦教彼修八胜处，
zì xiū jiǔ cì dì dìng yì jiào bǐ xiū jiǔ cì dì dìng zì xiū shí biàn chù
自修九次第定亦教彼修九次第定，自修十遍处
yì jiào bǐ xiū shí biàn chù zì xiū sān jiě tuō mén yì jiào bǐ xiū sān jiě
亦教彼修十遍处，自修三解脱门亦教彼修三解
tuō mén zì xiū pú sà shí dì yì jiào bǐ xiū pú sà shí dì zì xiū wǔ
脱门，自修菩萨十地亦教彼修菩萨十地，自修五

yǎn yì jiào bǐ xiū wǔ yǎn zì xiū liù shéntōng yì jiào bǐ xiū liù shéntōng
眼亦教彼修五眼，自修六神通亦教彼修六神通，
zì xiū yī qiè tuó luó ní mén yì jiào bǐ xiū yī qiè tuó luó ní mén zì
自修一切陀罗尼门亦教彼修一切陀罗尼门，自
xiū yī qiè sān mó dì mén yì jiào bǐ xiū yī qiè sān mó dì mén zì xiū
修一切三摩地门亦教彼修一切三摩地门，自修
fó shí lì yì jiào bǐ xiū fó shí lì zì xiū sì wú ài jiě yì jiào bǐ xiū
佛十力亦教彼修佛十力，自修四无碍解亦教彼修
sì wú ài jiě zì xiū dà cí dà bēi dà xǐ dà shě yì jiào bǐ
四无碍解，自修大慈、大悲、大喜、大舍亦教彼
xiū dà cí dà bēi dà xǐ dà shě zì xiū shí bā fó bú gòng fǎ
修大慈、大悲、大喜、大舍，自修十八佛不共法
yì jiào bǐ xiū shí bā fó bú gòng fǎ zì xiū yī qiè zhì yì jiào bǐ xiū
亦教彼修十八佛不共法，自修一切智亦教彼修
yī qiè zhì zì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì jiào bǐ xiū dào xiàng
一切智，自修道相智、一切相智亦教彼修道相
zhì yī qiè xiàng zhì zì xiū wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng yì jiào
智、一切相智，自修无忘失法、恒住舍性亦教
bǐ xiū wú wàng shī fǎ héng zhù shě xìng zì duàn yī qiè fán nǎo xí qì
彼修无忘失法、恒住舍性，自断一切烦恼习气
yì jiào bǐ duàn yī qiè fán nǎo xí qì zì zhèng wú shàng zhèng děng pú
亦教彼断一切烦恼习气，自证无上正等菩
tí zhuàn miào fǎ lún dù wú liàng zhòng yì jiào bǐ zhèng wú shàng zhèng
提、转妙法轮、度无量众亦教彼证无上正
děng pú tí zhuàn miào fǎ lún dù wú liàng zhòng
等菩提、转妙法轮、度无量众。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shèn jī shì zūn xī yǒu
具寿善现复白佛言：“甚奇！世尊！希有！

shàn shì shì zhū pú sà mó hē sà zhòng chéng jiù rú shì dà gōng dé
善逝！是诸菩萨摩诃萨众，成就如是大功德
jù wèi yù ráo yì yī qiè yǒu qíng xiū xíng bō rě bō luó mì duō qiú
聚，为欲饶益一切有情，修行般若波罗蜜多，求
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shì zūn yún hé pú sà mó hē sà xiū
证无上正等菩提。世尊！云何菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
行般若波罗蜜多速得圆满？”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜

duō shí bú jiàn sè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shòu xiǎng xíng shí
多时，不见色若增若减，不见受、想、行、识
ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù
若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速
dé yuánmǎn
得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yǎn chù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù
不见眼处若增若减，不见耳、鼻、舌、身、意处
ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù
若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速
dé yuánmǎn
得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn sè chù ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ
不见色处若增若减，不见声、香、味、触、法
chù ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù
处若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
sù dé yuánmǎn
速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yǎn jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù
不见眼界若增若减，不见色界、眼识界及眼触、
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
眼触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn ěr jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
不见耳界若增若减，不见声界、耳识界及耳触、
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
耳触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn bí jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
不见鼻界若增若减，不见香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
鼻触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn shé jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
不见舌界若增若减，不见味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
舌触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn shēn jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
不见身界若增若减，不见触界、身识界及身触、

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
身触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yì jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
不见意界若增若减，不见法界、意识界及意触、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà
意触为缘所生诸受若增若减，是菩萨摩诃萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn dì jiè ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn shuǐ huǒ fēng kōng shí
不见地界若增若减，不见水、火、风、空、识

jiè ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
界若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

sù dé yuánmǎn
速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn wú míng ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn xíng shí míng sè liù chù
不见无明若增若减，不见行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo ruò
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼若
zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé
增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得
yuánmǎn
圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn bù shī bō luó mì duō ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn jìng jiè ān rěn
不见布施波罗蜜多若增若减，不见净戒、安忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó
精进、静虑、般若波罗蜜多若增若减，是菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn nèi kōng ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
不见内空若增若减，不见外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìng kōng wú xìng zì xìng kōng ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū
性空、无性自性空若增若减，是菩萨摩诃萨修
xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn zhēn rú ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
不见真如若增若减，不见法界、法性、不虚妄

xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè ruòzēngruò jiǎn shì pú sà mó hē
实际、虚空界、不思議界若增若减，是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn kǔ shèng dì ruòzēngruò jiǎn bú jiàn jí miè dào shèng dì ruò
不见苦圣谛若增若减，不见集、灭、道圣谛若
zēngruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé
增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得
yuánmǎn
圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sì jìng lǜ ruòzēngruò jiǎn bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng ruò
不见四静虑若增若减，不见四无量、四无色定若
zēngruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé
增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得
yuánmǎn
圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn bā jiě tuō ruòzēngruò jiǎn bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
不见八解脱若增若减，不见八胜处、九次第定、
shí biàn chù ruòzēngruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
十遍处若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sì niàn zhù ruòzēngruò jiǎn bú jiàn sì zhèng duàn sì shén zú
不见四念住若增若减，不见四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ruòzēngruò jiǎn
五根、五力、七等觉支、八圣道支若增若减，
shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn kōng jiě tuō mén ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō
不见空解脱门若增若减，不见无相、无愿解脱

mén ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
门若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

sù dé yuánmǎn
速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn pú sà shí dì ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
不见菩萨十地若增若减，是菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn wǔ yǎn ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn liù shéntōng ruò zēng ruò jiǎn shì
不见五眼若增若减，不见六神通若增若减，是

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn fó shí lì ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
不见佛十力若增若减，不见四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ ruò zēng ruò
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法若增若

jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn wú wàng shī fǎ ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn héng zhù shě xìng ruò zēng
不见无忘失法若增若减，不见恒住舍性若增

ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán
若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆

mǎn
满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yī qiè zhì ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn dào xiāng zhì yī qiè xiāng zhì
不见一切智若增若减，不见道相智、一切相智
ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù
若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速
dé yuán mǎn
得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn yī qiè sān mó dì
不见一切陀罗尼门若增若减，不见一切三摩地
mén ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
门若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
sù dé yuán mǎn
速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yù liú guǒ ruò zēng ruò jiǎn bú jiàn yī lái bù huán ā luó hàn
不见预流果若增若减，不见一来、不还、阿罗汉
guǒ ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
果若增若减，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
sù dé yuán mǎn
速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn dú jué pú tí ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
不见独觉菩提若增若减，是菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó hē
不见一切菩萨摩诃萨行若增若减，是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

bú jiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí ruò zēng ruò jiǎn shì pú sà mó
不见诸佛无上正等菩提若增若减，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì
“复次，善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜
duō shí bú jiàn shì fǎ bú jiàn fēi fǎ bú jiànyǒu lòu bú jiàn wú
多时，不见是法、不见非法，不见有漏、不见无
lòu bú jiànyǒuwéi bú jiàn wú wéi shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō
漏，不见有为、不见无为，是菩萨摩诃萨修行般
rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiànguò qù bú jiàn wèi lái bú jiàn xiàn zài bú jiàn shàn bú jiàn
不见过去、不见未来、不见现在，不见善、不见
bú shàn bú jiàn wú jì bú jiàn yù jiè bú jiàn sè jiè bú jiàn wú
不善、不见无记，不见欲界、不见色界、不见无
sè jiè shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán
色界，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆
mǎn
满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn bù shī bō luó mì duō bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
不见布施波罗蜜多，不见净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
虑、般若波罗蜜多，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn nèi kōng bú jiàn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
不见内空，不见外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé
自性空，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得
yuánmǎn
圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiànzhēn rú bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
不见真如，不见法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
虚空界、不思議界，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn kǔ shèng dì bú jiàn jí miè dào shèng dì shì pú sà mó
不见苦圣谛，不见集、灭、道圣谛，是菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sì niàn zhù bú jiàn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
不见四念住，不见四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shì pú sà mó hē sà xiū xíng
力、七等觉支、八圣道支，是菩萨摩诃萨修行
bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn sì jìng lǜ bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìng shì pú sà mó
不见四静虑，不见四无量、四无色定，是菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn bā jiě tuō bú jiàn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
不见八解脱，不见八胜处、九次第定、十遍处，

shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiànkōng jiě tuō mén bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì pú
不见空解脱门，不见无相、无愿解脱门，是菩
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn wǔ yǎn bú jiàn liù shéntōng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě
不见五眼，不见六神通，是菩萨摩诃萨修行般若
bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yī qiè tuó luó ní mén bú jiàn yī qiè sān mó dì mén shì pú sà
不见一切陀罗尼门，不见一切三摩地门，是菩萨
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn wú wàng shī fǎ bú jiàn héng zhù shě xìng shì pú sà mó hē sà
不见无忘失法，不见恒住舍性，是菩萨摩诃萨
xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn fó shí lì bú jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
不见佛十力，不见四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì pú sà mó hē
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，是菩萨摩诃
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
bú jiàn yī qiè zhì bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì pú sà
不见一切智，不见道相智、一切相智，是菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
摩诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

hé yǐ gù shànxiàn yī yī qiè fǎ wú xìngxiàng gù wú
“何以故？善现，以一切法无性相故，无
zuò yòng gù bù kě zhuǎn gù xū wàng kuángzhà xìng bù jiān shí
作用故，不可转故，虚妄、诳诈、性不坚实、
bú zì zài gù wú jué shòu gù lí wǒ yǒu qíng mìngzhě shēng
不自在故，无觉受故，离我、有情、命者、生
zhě guǎng shuō nǎi zhì zhī jiàn zhě gù
者广说乃至知、见者故。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn rú lái suǒ shuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如来所说
bù kě sī yì
不可思议。”

fó gào shànxiàn rú shì rú shì rú lái suǒ shuō bù kě sī
佛告善现：“如是！如是！如来所说不可思
yì
议。

shànxiàn sè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
“善现，色不可思议故如来所说不可思议，
shòu xiǎng xíng shí bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
受、想、行、识不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn yǎnchù bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，眼处不可思议故如来所说不可思
yì ěr bí shé shēn yì chù bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō
议，耳、鼻、舌、身、意处不可思议故如来所说
bù kě sī yì
不可思议。

shànxiàn sè chù bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，色处不可思议故如来所说不可思
yì shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě sī yì gù rú lái suǒ
议，声、香、味、触、法处不可思议故如来所
shuō bù kě sī yì
说不可思议。

shànxiàn yǎn jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，眼界不可思议故如来所说不可思
yì sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn ěr jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，耳界不可思议故如来所说不可思
yì shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn bí jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，鼻界不可思议故如来所说不可思
yì xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn shé jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，舌界不可思议故如来所说不可思
yì wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn shēn jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，身界不可思议故如来所说不可思
yì chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn yì jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，意界不可思议故如来所说不可思
yì fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
议，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shàn xiàn dì jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，地界不可思议故如来所说不可思
yì shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō
议，水、火、风、空、识界不可思议故如来所说

bù kě sī yì
不可思议。

shànxiàn wú míng bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，无明不可思议故如来所说不可思

yì xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu
议，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
生、老死愁叹苦忧恼不可思议故如来所说不

kě sī yì
可思议。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě sī yì gù rú lái suǒ
“善现，布施波罗蜜多不可思议故如来所

shuō bù kě sī yì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
说不可思议，净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
罗蜜多不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn nèi kōng bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，内空不可思议故如来所说不可思

yì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
议，外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空

bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn zhēn rú bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，真如不可思议故如来所说不可思

yì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píng děng
议，法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等

xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不

sī yì jiè bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
思议界不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn kǔ shèng dì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，苦圣谛不可思议故如来所说不可

sī yì jí miè dào shèng dì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
思议，集、灭、道圣谛不可思议故如来所说不

kě sī yì
可思议。

shànxiàn sì jìng lǜ bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，四静虑不可思议故如来所说不可
sī yì sì wú liàng sì wú sè dìng bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
思议，四无量、四无色定不可思议故如来所说不
kě sī yì
可思议。

shànxiàn bā jiě tuō bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，八解脱不可思议故如来所说不可
sī yì bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù kě sī yì gù
思议，八胜处、九次第定、十遍处不可思议故
rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
如来所说不可思议。

shànxiàn sì niàn zhù bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，四念住不可思议故如来所说不可
sī yì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
思议，四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
支、八圣道支不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn kōng jiě tuō mén bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
“善现，空解脱门不可思议故如来所说不
kě sī yì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě sī yì gù rú lái suǒ
可思议，无相、无愿解脱门不可思议故如来所
shuō bù kě sī yì
说不可思议。

shànxiàn pú sà shí dì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
“善现，菩萨十地不可思议故如来所说不
kě sī yì
可思议。

shànxiàn wǔ yǎn bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
“善现，五眼不可思议故如来所说不可思
yì liù shén tōng bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
议，六神通不可思议故如来所说不可思议。

shànxiàn fó shí lì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，佛十力不可思议故如来所说不可
sī yì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
思议，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
大舍、十八佛不共法不可思议故如来所说不可
sī yì
思议。

shànxiàn wú wàng shī fǎ bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
“善现，无忘失法不可思议故如来所说不
kě sī yì héngzhù shěxìng bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě sī
可思议，恒住舍性不可思议故如来所说不可思
yì
议。

shànxiàn yī qiè zhì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，一切智不可思议故如来所说不可
sī yì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō
思议，道相智、一切相智不可思议故如来所说
bù kě sī yì
不可思议。

shànxiàn yī qiè tuó luó ní mén bù kě sī yì gù rú lái suǒ
“善现，一切陀罗尼门不可思议故如来所
shuō bù kě sī yì yī qiè sān mó dì mén bù kě sī yì gù rú lái suǒ
说不可思议，一切三摩地门不可思议故如来所
shuō bù kě sī yì
说不可思议。

shànxiàn yù liú guǒ bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù kě
“善现，预流果不可思议故如来所说不可
sī yì yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě sī yì gù rú lái suǒ
思议，一来、不还、阿罗汉果不可思议故如来所
shuō bù kě sī yì
说不可思议。

shànxiàn dú jué pú tí bù kě sī yì gù rú lái suǒ shuō bù
“善现，独觉菩提不可思议故如来所说不
kě sī yì
可思议。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng bù kě sī yì gù rú
“善现，一切菩萨摩诃萨行不可思议故如
lái suǒ shuō bù kě sī yì
来所说不可思议。

shànxiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí bù kě sī yì gù
“善现，诸佛无上正等菩提不可思议故

rú lái suǒ shuō bù kě sī yì
如来所说不可思议。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
yú sè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú shòu xiǎng xíng shí bù qǐ bù
于色不起不思想，于受、想、行、识不起不
sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé
思想，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多速得
yuánmǎn
圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
yú yǎnchù bù qǐ bù sī yì xiǎng yú ěr bí shé shēn yì
于眼处不起不思想，于耳、鼻、舌、身、意
chù bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
处不起不思想，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
yú sè chù bù qǐ bù sī yì xiǎng yú shēng xiāng wèi chù fǎ
于色处不起不思想，于声、香、味、触、法
chù bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
处不起不思想，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
yú yǎn jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù
于眼界不起不思想，于色界、眼识界及眼触、
yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
眼触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuánmǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，
yú ěr jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù
于耳界不起不思想，于声界、耳识界及耳触、

ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
耳触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú bí jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù
于鼻界不起不思想，于香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
鼻触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú shé jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú wèi jiè shé shí jiè jí shé chù
于舌界不起不思想，于味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
舌触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú shēn jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù
于身界不起不思想，于触界、身识界及身触、

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
身触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú yì jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù
于意界不起不思想，于法界、意识界及意触、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó
意触为缘所生诸受不起不思想，是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō sù dé yuán mǎn
诃萨修行般若波罗蜜多速得圆满。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú dì jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng yú shuǐ huǒ fēng kōng shí
于地界不起不思想，于水、火、风、空、识
jiè bù qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
界不起不思想，是菩萨摩诃萨修行般若波罗
mì duō sù dé yuánmǎn
蜜多速得圆满。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xíng bō rě bō luó mì duō shí
“善现，若菩萨摩诃萨行般若波罗蜜多时，

yú wú míng bù qǐ bù sī yì xiǎng yú xíng shí míng sè liù chù
于无明不起不思想，于行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo bù
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼不
qǐ bù sī yì xiǎng shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
起不思想，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多
sù dé yuánmǎn
速得圆满。

大般若波罗蜜多经卷第三百

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪